สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
Office of Agricultural Economics

การประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

(5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารประเมินผล เลขที่ 511
ธันวาคม 2562

CENTRE FOR PROJECT AND PROGRAMME EVALUATION
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS
MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES
EVALUATION PAPERS No. 511
December 2019

การประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่
(5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560

โดย

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) จัดทำขึ้นเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาจนถึง ปีงบประมาณ 2562 โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสมัครใจได้น้อมนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร ตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าการประเมินผลครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ของโครงการ

ผลการประเมิน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 จาก 882 อำเภอ 77 จังหวัด จำนวน 70,034 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.05 ของเป้าหมาย 70,000 ราย มีการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกร จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A 17,534 ราย กลุ่ม B 39,584 ราย และ กลุ่ม C 12,916 ราย โดยความร่วมมือจากปราชญ์เกษตรฯ 3,525 ราย ภาครัฐ 17 หน่วยงาน ภาคเอกชน 7 บริษัท และสถาบันการศึกษา ในพื้นที่โครงการมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ปี 2560 รวมทั้งสิ้น 77.22 ล้านบาท จำแนกเป็น งบประมาณสำหรับจัดหาปัจจัยการผลิต 66.72 ล้านบาท และงบประมาณสำหรับการส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร 10.50 ล้านบาท เบิกจ่ายครบถ้วน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้น ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกรายและส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการในหลักสูตรต่าง ๆ และจัดหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรแล้ว 232 แห่ง รวมถึงได้ติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกษตรกรฯ ปี 2560 ร้อยละ 98.42 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 98.06 มีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละ 96.37 มีความรู้การทำบัญชีครัวเรือน รวมทั้งเกษตรกรร้อยละ 96.78 98.10 และ 66.03 มีการนำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่ โดยการเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูกพืช และลดพื้นที่นาและพื้นที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์ การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกรมีการดำเนินกิจกรรมในขั้นที่ 3 (ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่งปัน และมีรายได้เสริม) มากขึ้น ร้อยละ 12.70 เกษตรกรทำการผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ทำให้พอกิน เก็บไว้ทำพันธุ์และแจกจ่ายแบ่งปันแล้ว จึงนำผลผลิตส่วนที่เหลือมาจำหน่าย

ด้านเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตร มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต 7,152.84 บาทต่อไร่ สูงกว่าปลูกพืชเชิงเดี่ยว และด้านการพึ่งพาตนเองเกษตรกรสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและต้นทุนการผลิตโดยการพึ่งพาตนเอง 2,813.86 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย การลดค่าใช้จ่ายโดยการบริโภคผลผลิตของตนเอง 1,487.18 บาทต่อไร่ และลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง 1,326.68 บาทต่อไร่ ส่วนการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 15.74 มีค่าใช้จ่ายไม่จำเป็นลดลง

411.05 บาทต่อเดือน จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้จ่าย หลังจากเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีการทำกิจกรรมในแปลง ลดต้นทุนการผลิตโดยการพึ่งพาตนเองมากขึ้น จำหน่ายผลผลิตทำให้มีกิจกรรมและรายได้ตลอดทั้งปี ด้านความยั่งยืนของโครงการการพัฒนาแปลงสู่เกษตรกรต้นแบบตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ภาพรวมจากการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ หลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการทุกเกณฑ์ โดยเกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่ง และทำให้มีรายได้เสริม เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.43 การใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการดำเนินกิจกรรมครบ 4 องค์ประกอบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.99 และทำบัญชีต่อเนื่อง เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.56 นอกจากนั้นครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายลดลง เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.86 ทั้งนี้ กลุ่ม A เป็นเพียงกลุ่มเดียวที่เกษตรกรมีการพัฒนาหลังเข้าร่วมโครงการตามเกณฑ์ ทั้ง 4 เกณฑ์ เพิ่มขึ้น เนื่องจากกลุ่ม A เป็นเกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบได้

สำหรับการขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกร ร้อยละ 60.43 มีการเผยแพร่ขยายผลเฉลี่ย 32 ราย มีเกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้ว 14 ราย ส่วนที่เหลือร้อยละ 39.57 ยังไม่ได้เผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้เนื่องจากยังมีความรู้ไม่เพียงพอในการเผยแพร่ อยู่ระหว่างการปรับปรุงแปลงของตนเองก่อน

ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในปีต่อไป มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรพิจารณาทบทวนจำนวนเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานโครงการให้มีความเหมาะสม และมีความชัดเจนในกิจกรรมการดำเนินงาน การกำหนดเกษตรกรเป้าหมายของโครงการควรเป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ และความพร้อมของเกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิต ให้ตรงกับการจัดกลุ่มตามศักยภาพของเกษตรกร และมีแผนการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่ชัดเจน ตรงกับความต้องการและทันต่อฤดูการเพาะปลูก จัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะปราชญ์เกษตรฯ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนให้เข้าใจบทบาทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนโครงการอย่างแท้จริง และเน้นการบูรณาการเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินได้ในทางปฏิบัติ และจัดทำคู่มือและแผนการปฏิบัติงานโครงการที่ชัดเจนสำหรับทุกหน่วยงาน

Executive Summary

The New Theory in Agriculture Project have been implementing since 2017 in remembranceof His Majesty the late King Bhumibol Adulyadej. The project aims to promote farmers,on voluntary basis, to embrace the new agricultural theory and adapt it to their farming.The project also aims to improve farmers' quality of life by increasing revenue, reducing expenditure, developing potential and ability of their own, family, and community by building a proper career under the existing resources and inputs. This evaluation intends to evaluatethe performance and results of the project.

In 2017, around 70,034 farmers joined the project, which was higher than set target. The farmers were divided into 3 groups; 17,534 farmers in group A, 39,584 farmers in group B and 12,916 farmers in group C, depending on their potential. The project operated with the coordination of 3,525local agricultural experts, 17 government agencies, 7 private companies and educational institutions altogether. Total budget of 77.22 million baht were allocated and 100 percent of the budget were disbursed.

The coordinated sectors had supported farmers with the inputs for basic stage of self-reliance and organized training courses providing agricultural knowledge. 232 marketshad been prepared to absorb the farmers' products. On-farm visits to provide advices about the farming of new theories based on sufficiency economy philosophy (SEP) had also been done. As the results, in 2017, 98.42 percent of farmers had knowledge of the new farming principles, 98.06 percent of farmers had knowledge of the SEP, and 96.37 percent of farmershad knowledge of household account. Besides, 96.78 percent, 98.10 percent and 66.03 percentof farmers had applied knowledge of the new theory of agriculture, SEP, and household account in daily life, respectively. A number of farmers had modified the farm spaceby increasing reservoir and planting area, reducing rice field and settlement area. Around 12.70 percent of farmers had reached the third step of the New Theory which isfarming for self-consumption, sharing, and earning extra income by selling surplus product.

As for income, farmers earned 7,152.84 baht/rai and reduced household expenditure along with production cost by 2,813.86 baht/rai since becoming self-reliance. In details, those farmers reduced household expenditure approximately 1,487.18 baht/rai by consuming their own product, and reduced production cost approximately 1,194.91 baht/rai by using self-made production factor.Moreover, 15.74 percent of farmers could reduce unnecessary expenditure up to 411.05 baht/month due to the change of spending habit.

Around 60.43 percent of farmers had extended the result and passed on the knowledge to neighbors whereas around 39.57 percent had yet to pass on their knowledge due to the lack of knowledge and some still working on their own farms.

To sum up, in order to mobilize The New Theory of Agriculture Project to be more efficient and effective, the target and operation procedure of the project should be revisedto be more obvious and suitable. To set target farmer of project, potential of the area and readiness of farmers should be counted as concerned factors. Also, proper allocated budget should be provided in time before planting season to support farmers with agricultural knowledge and production factors. Lastly, to achieve the harmonization of all coordinators, the meetings should be held to emphasizethe role and responsibility of each sectors, especially local experts, educational institutions and private sectors and to compile standard operating procedure of the project.

คำนำ

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 ได้รับมอบหมายให้ประเมินผลโครงการในภาพรวมโดยได้จัดทำรายงานมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย ผลการดำเนินงานปี 2560 และผลลัพธ์ของโครงการ จากเกษตรกรที่ร่วมโครงการในปี 2560 เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป

รายงานฉบับนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ร่วมให้ข้อมูล รวมทั้งประสานงานนัดหมายเกษตรกร ทำให้รายงานการประเมินผลโครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้รับประโยชน์จากเอกสารรายงานการประเมินผลฉบับนี้ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
ธันวาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	**(ข)**
Executive Summary	**(ง)**
คำนำ	**(ฉ)**
สารบัญตาราง	**(ญ)**
สารบัญตารางผนวก	**(ฏ)**
สารบัญภาพ	**(ฑ)**
บทที่ 1 สาระสำคัญของโครงการ	**1**
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.3 เป้าหมายและงบประมาณของโครงการ ปี 2560	2
1.4 วิธีการดำเนินงานโครงการ	2
1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ	11
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการประเมินผล	**13**
2.1 ความสำคัญของการประเมินผล	13
2.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล	13
2.3 ขอบเขตของการประเมินผล	13
2.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	14
2.5 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	15
2.6 วิธีการประเมินผล	26
2.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล	32
บทที่ 3 สภาพทั่วไป และพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ	**33**
3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560	33
3.2 พื้นที่การเกษตร และลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร	34
3.3 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	35
3.4 การเข้าร่วมโครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	36

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการประเมิน	**39**
4.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	39
4.2 กิจกรรมของแผนงาน (Program acitivities)	42
4.3 ผลผลิต (Outputs)	52
4.4. ผลลัพธ์ (Outcomes)	63
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	**75**
5.1 สรุป	75
5.2 ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	**83**
ภาคผนวก	**85**
ภาคผนวกที่ 1 คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	87
ภาคผนวกที่ 2 ตารางข้อมูลเกษตรกร	101
ภาคผนวกที่ 3 แบบสอบถาม	113
ภาคผนวกที่ 4 ประมวลภาพการดำเนินงาน	143

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 เกณฑ์การจัดกลุ่มเกษตรกร ปีงบประมาณ 2560	3
ตารางที่ 1.2 บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสานปีงบประมาณ 2560	3
ตารางที่ 1.3 หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพเกษตรกรและการจัดกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560	6
ตารางที่ 1.4 บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน ปีงบประมาณ 2561	7
ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดการประเมินผลโครงการ	27
ตารางที่ 2.2 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผล	31
ตารางที่ 3.1 อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	33
ตารางที่ 3.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	34
ตารางที่ 3.3 สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตร	34
ตารางที่ 3.4 พื้นที่การเกษตร การถือครองที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	35
ตารางที่ 3.5 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	36
ตารางที่ 3.6 การเข้าร่วมโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	37
ตารางที่ 4.1 งบประมาณสำหรับจัดหาปัจจัยการผลิต	39
ตารางที่ 4.2 งบประมาณสำหรับการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ	40
ตารางที่ 4.3 การจัดทำผังแปลง แผนการผลิต และการดำเนินการตามแผนการผลิตของเกษตรกร	47
ตารางที่ 4.4 ภารกิจ สัดส่วนการดูแลเกษตรกร และ แปลงตัวอย่างความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของปราชญ์เกษตรฯ	50
ตารางที่ 4.5 การติดตามเยี่ยมเยียนให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกรโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	50
ตารางที่ 4.6 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรโดยปราชญ์เกษตรฯ	51
ตารางที่ 4.7 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	53
ตารางที่ 4.8 เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้หลักสูตรอื่น ๆ	53
ตารางที่ 4.9 ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการทำบัญชีครัวเรือน	55
ตารางที่ 4.10 การนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการทำบัญชีครัวเรือนไปใช้ประโยชน์	56
ตารางที่ 4.11 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	58
ตารางที่ 4.12 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อปัจจัยการผลิต	58

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.13 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ 60
ตารางที่ 4.14 การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ 61
ตารางที่ 4.15 การทำกิจกรรมตามแผนการผลิตในแปลงเกษตรกร 62
ตารางที่ 4.16 การกระจายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ 62
ตารางที่ 4.17 การเชื่อมโยงตลาดโดยการจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร 63
ตารางที่ 4.18 ผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 64
ตารางที่ 4.19 ครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต 64
ตารางที่ 4.20 แหล่งจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 65
ตารางที่ 4.21 หนี้สินของครัวเรือน 66
ตารางที่ 4.22 เงินออมของครัวเรือนหลังเข้าร่วมโครงการ 67
ตารางที่ 4.23 สัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองเทียบกับการจัดซื้อ/จ้างจากภายนอกครัวเรือน 68
ตารางที่ 4.24 ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็นของครัวเรือน 69
ตารางที่ 4.25 เกษตรกรที่พัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ 71
ตารางที่ 4.26 การเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และการนำความรู้ไปปฏิบัติ 71
ตารางที่ 4.27 การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 72
ตารางที่ 4.28 การดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่องหลังสิ้นสุดโครงการ 73
ตารางที่ 4.29 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ 73
ตารางที่ 4.30 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ 74

สารบัญตารางผนวก

หน้า

ตารางผนวกที่ 1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 กลุ่ม A 103
ตารางผนวกที่ 2 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 กลุ่ม B 104
ตารางผนวกที่ 3 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 กลุ่ม C 105
ตารางผนวกที่ 4 การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่ม A และกลุ่ม B 106
ตารางผนวกที่ 5 การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่ม C และภาพรวม 106
ตารางผนวกที่ 6 ผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 จำแนกรายกลุ่ม 107
ตารางผนวกที่ 7 หนี้สินของครัวเรือน จำแนกรายกลุ่ม 108
ตารางผนวกที่ 8 เงินออมของครัวเรือนหลังเข้าร่วมโครงการ จำแนกรายกลุ่ม 109
ตารางผนวกที่ 9 สัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองเปรียบเทียบกับการจัดซื้อ/จ้างจากภายนอกครัวเรือน จำแนกรายกลุ่ม 110
ตารางผนวกที่ 10 ความคิดเห็นของเกษตรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ จำแนกรายกลุ่ม 111

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบ Logic model 23
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 25
ภาพที่ 4.1 การได้รับสมุดตรวจเยี่ยมของเกษตรกร 46
ภาพที่ 4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมพบปะ 3 ประสานฯ และ 5 ประสานฯ 57
ภาพที่ 4.3 การเคลื่อนย้ายแรงงานหลังเข้าร่วมโครงการ 69

บทที่ 1
สาระสำคัญของโครงการ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน ทรงคิดค้นเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรรมที่ไม่ได้ผลในเขตแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในการเกษตร โดยเฉพาะการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการขาดแคลนน้ำ กรณีฝนทิ้งช่วงและปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอในการเพาะปลูก

“เกษตรทฤษฎีใหม่” คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิตอาหารที่เพียงพอ และสร้างการผลิตที่หลากหลายสำหรับแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือน สร้างความมั่นคงด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาจากภายนอก การทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะเน้นสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินน้อย มีแหล่งน้ำในไร่นาไว้ใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตร สำหรับ “เกษตรผสมผสาน” เป็นระบบเกษตรที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยมีกิจกรรมแต่ละชนิดเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นาได้อย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเกิดการเพิ่มพูนความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การเกื้อกูลกันระหว่างพืชและสัตว์ เศรษฐกิจและผลพลอยได้จากการปลูกพืชจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ และผลที่ได้จากการเลี้ยงสัตว์จะเป็นประโยชน์ต่อพืช

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ขึ้นเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 และให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนตามวาระของประเทศ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสมัครใจสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จากทุกตำบลของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในปี 2562 อีกจำนวน 70,000 ราย ได้น้อมนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย

1.2.2 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

1.2.3 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ได้ต่อไป

1.3 เป้าหมายและงบประมาณของโครงการ ปี 2560

1.3.1 เป้าหมายโครงการ ปี 2560 (เป้าหมายเดิม)

1) รับสมัครเกษตรกรที่มีความสมัครใจ และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพื้นที่ทั่วประเทศ 882 อำเภอ จำนวน 70,000 ราย หรือมากกว่า

2) เกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ ความสมัครใจ มีความเข้าใจหลักทฤษฎีใหม่ มีความพร้อมในการลงทุนเพิ่มเติม ไม่เคยทำมาก่อน (Start zero) มีแหล่งน้ำของตนเองใช้งานได้ตลอดปี

3) แบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อดำเนินงานตามความพร้อม ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพร้อมมาก กลุ่มพร้อมปานกลาง และกลุ่มพร้อม เพื่อจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานและขยายผลจนครบถ้วนตามเป้าหมาย

1.3.2 งบประมาณ ปี 2560 จำนวน 77,219,200 บาท

สำหรับเป้าหมายโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2561 ได้ปรับเปลี่ยนเป้าหมายโครงการใหม่ในข้อ 3) ดังนี้

3) แบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อการดำเนินงานใหม่ สำหรับเกษตรกรรายเดิม ปี 2560 เป็นรับสมัครเกษตรกรที่มีความสมัครใจและมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและ มีการประเมินศักยภาพการพัฒนารวมถึงจัดกลุ่ม (A B และ C) เพื่อพัฒนาต่อเนื่อง

1.4 วิธีการดำเนินงานโครงการ

1.4.1 ปี 2560 (เดิม)

1) การรับสมัครและจัดกลุ่มเกษตรกร

1.1) การรับสมัครเกษตรกร

(1) จัดกลุ่มและลำดับความสำคัญของเกษตรกรตามคุณสมบัติในแต่ละกลุ่ม จำนวน 3 กลุ่ม โดยใช้ข้อมูลจากการตรวจติดตามความพร้อมของเกษตรกร จำนวน 70,000 ราย

(2) คัดเลือกเกษตรกรตามคุณสมบัติ “พร้อมมาก” ให้กระจายตัวในทุกตำบล/อำเภอที่มีเกษตรกรร่วมโครงการ ตำบลละ 3-5 ราย หรือตามความเหมาะสม

1.2) เกณฑ์การจัดกลุ่มเกษตรกร โดยจำแนกตารางคุณลักษณะของเกษตรกร และพื้นที่เป็น 3 กลุ่ม ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 เกณฑ์การจัดกลุ่มเกษตรกร ปีงบประมาณ 2560

กลุ่มเกษตรกร	คุณลักษณะของเกษตรกร	คุณลักษณะของพื้นที่
1. พร้อมมาก	(1) มีความสมัครใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง เข้าใจหลักทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสานอย่างมาก (2) พร้อมมากในการลงทุนในกิจกรรมเพิ่มเติมด้วยตนเองตามฐานะ	(1) Start zero (2) แหล่งน้ำของตนเองใช้งานได้ตลอดปี (3) ปัจจัยพื้นที่ที่เกี่ยวข้องมีความพร้อม
2. พร้อมปานกลาง	(1) มีความสมัครใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง เข้าใจหลักทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน (2) พร้อมลงทุนในกิจกรรมเพิ่มเติมบางส่วน	Start zero หรือทำเกษตรผสมผสาน/ทฤษฎีใหม่อยู่แล้วบางส่วนแต่ไม่สมบูรณ์
3. พร้อม	(1) มีความสมัครใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง มีความสนใจทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน (2) พร้อมลงทุนในกิจกรรมเพิ่มเติมเล็กน้อย	Start zero หรือทำเกษตรผสมผสาน/ทฤษฎีใหม่อยู่แล้วบางส่วนแต่ไม่สมบูรณ์

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560)

2) บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน

บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานขับเคลื่อนที่สำคัญของ “5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง” ปีงบประมาณ 2560 ดังนี้

ตารางที่ 1.2 บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน ปีงบประมาณ 2560

รายการ	บทบาทหน้าที่
1. เกษตรกร (Cell ต้นกำเนิด)	(1) พบปะ ปราชญ์/เกษตรกรต้นแบบ/ประธาน ศพก. เพื่อสร้างแรงบันดาลใจระเบิดจากข้างในและวางแผนการผลิต (2) เกษตรกรลงมือทำในพื้นที่ ลองอย่างที่ 1 (3) เก็บเกี่ยวผลผลิตกิน เหลือจำหน่าย เก็บรายได้ครั้งที่ 1 ทำบัญชีฟาร์ม (4) ลองอย่างที่ 2 ลองอย่างที่ 3... (5) ขยายผลสู่เกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ
2. ปราชญ์เกษตร หรือ เกษตรกรต้นแบบ หรือประธาน ศพก.	(1) สร้างแรงบันดาลใจ (2) แนะนำ ช่วยเหลือ (3) สร้างเกษตรกรต้นกำเนิด (4) สร้างทายาทเกษตรกร (Cell แตกใหม่)

ตารางที่ 1.2 บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน ปีงบประมาณ 2560 (ต่อ)

รายการ	บทบาทหน้าที่
3. ภาครัฐ	(1) จัดกลุ่มเกษตรกรตามความพร้อม (2) คัดเลือกปราชญ์เกษตรหรือเกษตรกรต้นแบบ หรือประธาน ศพก. (3) เพิ่มพูนองค์ความรู้แก่เกษตรกร แนะนำเกษตรกรทำบัญชี (4) ประสานขอรับการสนับสนุนตามความต้องการของเกษตรกร (5) ส่งเสริมกิจกรรมการผลิตที่ 1, 2, 3, ...ให้มีความหลากหลาย (6) ติดตาม ประมวลผล และรายงานความก้าวหน้า (7) จัดหาตลาดเพื่อเกษตรกร
4. ภาคเอกชน	(1) เทคนิค/วิชาการ (2) ปัจจัยการผลิต (3) ทุนทรัพย์สำหรับตอบแทนปราชญ์/ทุนเริ่มต้นสำหรับเกษตรกรตามความจำเป็น (4) จัดหาตลาดเพื่อเกษตรกร
5. ภาคการศึกษา	(1) เทคนิค/วิชาการ (2) นักศึกษาเป็นลูกมือปราชญ์ ฝึกงานในแปลงเกษตรกร

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560)

3) แนวทางปฏิบัติ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง

3.1) ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2) เกษตรกร เริ่มจากทำตามที่ตนเองถนัด 1 อย่างก่อน (เหมาะสมกับฐานะ) จากนั้นจึงลองทำการเกษตรเพิ่มขึ้นอย่างที่ 2 , อย่างที่ 3, ...

3.3) ทำให้ง่าย ลงทุนน้อย มีรายได้

3.4) ขยายฐาน เบ่งบานผล ความจนหาย

3.5) เกิด 1 แตก 2 (แตก Cell ต้นกำเนิด)

4) แผนปฏิบัติงาน

4.1) บูรณาการเพื่อก่อให้เกิด

(1) กำหนดผู้ร่วมบูรณาการ 5 ประสาน (เกษตรกร ภาครัฐ ปราชญ์ เอกชน สถาบันการศึกษา)

(2) พบปะหารือระหว่าง 3 ประสานหลัก (เกษตรกร ภาครัฐ ปราชญ์)

(3) สร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมระดับประเทศ

4.2) เกษตรกรปรับ/เปลี่ยนพัฒนาตนเอง

(1) เพิ่มพูนองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ (ปราชญ์เป็นตัวช่วย)

(2) วิเคราะห์ตนเองและวางแผนการผลิตตามศักยภาพโดยเริ่มจากง่ายและถนัด

4.3) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน (เพื่อนช่วยเพื่อน)

(1) ดำเนินกิจกรรมตามแผนการผลิต โดยมีภาคเอกชนและปราชญ์เกษตรเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ติดตามต่อเนื่อง

(2) ส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินกิจกรรมการผลิตที่ง่ายและหลากหลาย

(3) วางแผนการตลาดรองรับผลผลิต

4.4) ติดตามเยี่ยมเยียน และประเมินผล

(1) ติดตามเยี่ยมเยียนอย่างเป็นเอกภาพ อย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน

(2) ประเมินความสำเร็จและความยั่งยืน

1.4.2 วิธีการดำเนินโครงการของเกษตรกร ปี 2560 ใช้วิธีการดำเนินโครงการใหม่ ตามวิธีการดำเนินโครงการ ปีงบประมาณ 2561 ดังนี้

1) คุณสมบัติของเกษตรกรและพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ

1.1) หลักเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

(1) คุณสมบัติ

(1.1) มีความสมัครใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่

(1.2) มีความพร้อมที่จะ “ระเบิดจากข้างใน” มีความตั้งใจจริง และต้องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยตนเอง

(2) พื้นที่

(2.1) Start zero (เริ่มต้นกิจกรรมจากที่ดินว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีการทำกิจกรรมการเกษตรเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวอย่างเดียว ซึ่งที่ดินแปลงดังกล่าว อาจเป็นที่ดินทั้งแปลงของเกษตรกร หรือแบ่งมาทำแค่เพียงบางส่วนก็ได้)หรือเป็นพื้นที่การทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสานมาก่อน

(2.2) มีแหล่งน้ำของตนเองหรือแหล่งน้ำธรรมชาติหรือคลองชลประทาน และต้องมีน้ำใช้เพียงพอในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตลอดปี

(3) ปัจจัยทางกายภาพของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องมีความพร้อม

(4) เกษตรกรที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ยื่นเอกสารหลักฐาน ดังนี้

(4.1) ใบสมัคร

(4.2) สำเนาทะเบียนบ้าน

(4.3) สำเนาบัตรประชาชน

(4.4) สำเนาเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ เอกสารที่หน่วยงานราชการให้การรับรองการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (ส.ป.ก.4-01 นส.2 นส.3 นส.4 นส.5 โฉนด สัญญาเช่า สัญญาเช่าซื้อ)

1.2) หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพเกษตรกรและจัดกลุ่มเกษตรกรปี 2560 พิจารณาจากข้อมูลแหล่งน้ำ ที่ดิน แรงงาน และพฤติกรรมของเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ และประเมินศักยภาพโดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งกลุ่มเกษตรกรตามคำนิยามและตัวบ่งชี้ เป็น 3 กลุ่ม เพื่อนำไปวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการพัฒนาตามการจัดกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1.3 หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพเกษตรกรและการจัดกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560

กลุ่ม	คำนิยาม
A	1. เป็นเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 2. เป็นเกษตรกรที่สามารถเป็นต้นแบบได้
B	1. เป็นเกษตรกรที่มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 2. เป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่
C	1. เป็นเกษตรกรที่ยังขาดประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 2. เป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560)

2) บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน

สำหรับการประเมินผลโครงการครั้งนี้ดำเนินการตามกิจกรรมและการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน ปีงบประมาณ 2561 ดังนี้

ตารางที่ 1.4 บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน ปีงบประมาณ 2561

รายการ	กิจกรรมและการปฏิบัติงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน
1. เกษตรกรโครงการ	1. พบปะกับปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ ภาครัฐ ในพื้นที่เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	พฤศจิกายน 2560
- เกษตรกรรายใหม่ ปี 2561	2. เข้ารับการอบรมหลักสูตรกลาง การปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ของหน่วยงานรับผิดชอบ	ธันวาคม 2560
	3. จัดทำผังแปลง/วางแผนการผลิตตามสภาพพื้นที่ ทรัพยากร แหล่งน้ำ ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน กำลังแรงงาน	มกราคม 2561
	4. ปรับพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมทำการผลิต	มกราคม 2561
	5. ลงมือทำการผลิตในแปลงตนเองตามผังฟาร์ม/แผนการผลิต (ทำการผลิตที่ตนถนัด ทำให้ง่าย ลงทุนน้อย ตามกำลังของตนเอง)	
	- ทำให้พอกิน	มกราคม - มีนาคม 2561
	- ทำให้พอแบ่ง	เมษายน - มิถุนายน 2561
	- ทำให้มีรายได้เสริม	กรกฎาคม - กันยายน 2561
	6. จัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม ตามคำแนะนำอย่างต่อเนื่องและใช้ประโยชน์จากการทำบัญชี เพื่อวางแผนในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตครอบครัวได้	มกราคม - ธันวาคม 2561
	7. พัฒนาการผลิตและสร้างความเข้มแข็งให้สามารถผลิตอย่างพึ่งพาตนเองได้เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาแปลงตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ	มกราคม - ธันวาคม 2561
	8. รับการตรวจเยี่ยม/คำแนะนำจาก 3 ประสาน/5 ประสาน และปฏิบัติตามคำแนะนำ	มกราคม - ธันวาคม 2561
- เกษตรกรรายเดิม ปี 2560 (ตามการประเมินศักยภาพและการจัดกลุ่ม A,B,C)	1. ร่วมประชุมหรือร่วมเวทีประชาคมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตามผลการจัดกลุ่ม	มกราคม 2561
	2. ตรวจสอบ/ทบทวน แผนการผลิตของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดการผลิตที่มีประสิทธิภาพสามารถพึ่งพาตนเอง และพัฒนาแปลงสู่เกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ	มกราคม 2561
	3. ปรับพื้นที่ และลงมือผลิตในแปลงตนเองตามแนวทางที่กำหนด/คำแนะนำ ของหน่วยงาน/ปราชญ์เกษตร	มกราคม - มีนาคม 2651
	4. พัฒนาแปลงการผลิตของตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ	เมษายน - มิถุนายน 2561

ตารางที่ 1.4 บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน (ต่อ)

รายการ	กิจกรรมและการปฏิบัติงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน
- เกษตรกรรายเดิม ปี 2560 (ตามการประเมินศักยภาพและการจัดกลุ่ม A,B,C) (ต่อ)	5. จัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม ตามคำแนะนำอย่างต่อเนื่องและใช้ประโยชน์จากการทำบัญชี เพื่อวางแผนในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตครอบครัวได้	มกราคม - ธันวาคม 2561
	6. ประสานภาครัฐ/เครือข่ายเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อทำให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างความเข้มแข็ง	กรกฎาคม - กันยายน 2561
	7. พัฒนาแปลงการผลิตของตนเองสู่เกษตรกรต้นแบบ พึ่งพาตนเอง (ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1) การรวมกลุ่มสร้างความเข้มแข็ง (ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 และการเชื่อมโยงตลาด (ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3) ตามลำดับ	กันยายน - ธันวาคม 2561
2. ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ (ตัวช่วย)	1. ร่วมพบปะ 5 ประสาน/3 ประสาน เพื่อสร้างการรับรู้การขับเคลื่อนโครงการ “5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง” ตามกำหนดนัดหมาย	ตุลาคม - ธันวาคม 2560
	2. สร้างแรงบันดาลใจ เพื่อปรับวิธีคิดเปลี่ยนวิธีทำให้กับเกษตรกรเป้าหมายที่รับผิดชอบ ทำให้เกิดความเข้าใจ เข้าถึงแนวทางการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อการพึ่งพาตนเองที่แท้จริง เช่น ร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ แนวทางการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ธันวาคม 2560
	3. ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษากับเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบในการจัดทำผังฟาร์ม/แผนการผลิต สอดคล้องแนวทางการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	มกราคม - ธันวาคม 2561
	4. เยี่ยมเยียน/ให้คำแนะนำ/ช่วยเหลือ (ลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน) ไปด้วยกันกับ 3 ประสาน/5 ประสาน ตามที่นัดหมาย	มกราคม - ธันวาคม 2561
3. ภาครัฐ (หน่วยหลัก)	1. รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรโครงการ (รายใหม่ ปี 2561) 2. ประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกร (รายเดิม ปี 2560) 3. วิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาตามการจัดกลุ่มร่วมกันกับปราชญ์เกษตร และหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ ให้เป็นไปตามบริบท สถานการณ์ สภาพพื้นที่ ความพร้อมของเกษตรกร เช่น จัดเวทีประชาคมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน 4. ประสานอำนวยการ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุนจากทุกภาคส่วนร่วมดำเนินการ 5. ให้คำแนะนำการจัดทำผังฟาร์ม/แผนการผลิต ร่วมกับปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ 6. ให้คำแนะนำ เพิ่มพูนความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ตามความต้องการของเกษตรกร	ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามระยะเวลาที่กำหนด (เริ่มตั้งแต่ ตุลาคม 2560 – ธันวาคม 2561)

ตารางที่ 1.4 บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน (ต่อ)

รายการ	กิจกรรมและการปฏิบัติงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน
3. ภาครัฐ (หน่วยหลัก) (ต่อ)	7. จัดอบรมเพื่อปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ (หลักสูตรกลาง) สำหรับเกษตรกรรายใหม่ 8. ส่งเสริมสนับสนุน ให้ทำการเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ ในแปลงการผลิต 9. สนับสนุนปัจจัยการผลิต ตามความจำเป็นเพื่อการเรียนรู้ ในการทำเกษตรอย่างพึ่งพาตนเอง 10. ประสานภาคเอกชน/สหกรณ์ ในการรวบรวม/จัดหาตลาด หรือสถานที่จำหน่าย เพื่อรองรับผลผลิต 11. ติดตาม/เยี่ยมเยียน และแก้ไขปัญหา (ไปด้วยกันกับ 3 ประสาน/ 5 ประสาน) ตามที่นัดหมาย 12. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่สร้างการรับรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นระยะๆ และต่อเนื่อง	
4. ภาคเอกชน (หน่วยสนับสนุน)	1. ร่วมพบปะ 3 ประสาน/5 ประสาน เพื่อสร้างการรับรู้การขับเคลื่อนโครงการ “5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง” ตามกำหนดนัดหมาย 2. สนับสนุนด้านเทคนิค วิชาการผลิต ตามความต้องการของเกษตรกร 3. สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ และความต้องการของเกษตร 4. ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมการผลิตสมัยใหม่ ควบคู่ภูมิปัญญาชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสม 5. ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ การจัดการตลาด และการทำธุรกิจเกษตร 6. จัดหาตลาด หรือสถานที่จัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร 7. ติดตาม/เยี่ยมเยียน (ไปด้วยกันกับ 3 ประสาน /5 ประสาน) ตามที่นัดหมาย ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ 8. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่สร้างการรับรู้เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นระยะๆ และต่อเนื่อง	พฤศจิกายน 2560 มกราคม - ธันวาคม 2561
5) สถาบันการศึกษา (หน่วยสนับสนุน)	1. ร่วมพบปะ 3 ประสาน/5 ประสาน เพื่อสร้างการรับรู้การขับเคลื่อนโครงการ “5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง” ตามกำหนดนัดหมาย 2. สนับสนุน/ให้คำแนะนำ ด้านเทคนิค วิชาการด้านการเกษตร ตามความต้องการของเกษตรกร 3. ศึกษา วิจัย ค้นคว้า การทำการเกษตรเพื่อต่อยอดการพัฒนา	พฤศจิกายน 2560 มกราคม - ธันวาคม 2561

ตารางที่ 1.4 บทบาทหน้าที่ของ 5 ประสาน (ต่อ)

รายการ	กิจกรรมและการปฏิบัติงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน
5) สถาบันการศึกษา (หน่วยสนับสนุน) (ต่อ)	4. สนับสนุนนำนักเรียน นักศึกษา ฝึกงาน เรียนรู้ ปฏิบัติจริง ในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ต้นแบบ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดยุวเกษตรรุ่นใหม่ 5. เผยแพร่ความรู้/สร้างหลักสูตรสาขาเกษตรทฤษฎีใหม่ในสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกษตรกร นักเรียน ประชาชน ผู้สนใจ เข้าไปศึกษาเพิ่มเติม 6. ติดตาม/เยี่ยมเยียน (ไปด้วยกันกับ 3 ประสาน/5ประสาน) ตามที่นัดหมาย	

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2561)

3) การบูรณาการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรโครงการ

3.1) ส่งเสริมองค์ความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่โดยใช้หลักสูตรกลางการปรับเปลี่ยนวิธีคิด/เปลี่ยนวิธีทำเป็นแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ (รายใหม่) กำหนดการจัดอบรมเดือนธันวาคม 2560

3.2) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านวิชาการ เทคโนโลยี นวัตกรรม การตลาด การจัดทำบัญชี/วิเคราะห์บัญชี (รายใหม่/รายเดิม)

3.3) สนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความจำเป็นและความเหมาะสม

(1) รายใหม่ 70,000 ราย

(2) รายเดิม ตามลักษณะการจัดกลุ่มและผลวิเคราะห์การพัฒนา

3.4) การติดตาม/ตรวจเยี่ยมเกษตรกรรายบุคคล

4) หลักการปฏิบัติงานโดยใช้การปฏิบัติงานเช่นเดียวกับ ปี 2560

4.1) ภาครัฐ กรมต่างๆ กำกับดูแลการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมาย (รายใหม่/รายเดิม)

4.2) ภาคเอกชน/สถาบันการศึกษา สนับสนุนการดำเนินงานกับเกษตรกรเป้าหมาย (รายใหม่/รายเดิม)

4.3) ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ เป็นตัวช่วยสร้างแรงบันดาลใจ/เป็นที่ปรึกษาคำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1.5.1 หน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.5.2 ภาคประชาสังคม ได้แก่ ปราชญ์เกษตร เกษตรกรต้นแบบ และประธาน ศพก.

1.5.3 ภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) บริษัท สยามคูโบต้าคอร์ปอเรชั่น จำกัด บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

1.5.4 สถาบันการศึกษา ได้แก่ สถาบันการศึกษาในระดับพื้นที่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ

1.6.1 เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้นำไปปฏิบัติจริงอย่างแพร่หลายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

1.6.2 เกษตรกรได้รับความรู้ สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการทำมาหากิน การประกอบอาชีพให้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง โดยสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับตนเองและครอบครัว

บทที่ 2
ระเบียบวิธีการประเมินผล

2.1 ความสำคัญของการประเมินผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) เพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรที่ทรงพระราชทานแนวทางการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ให้ปวงชนชาวไทย โดยเริ่มดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่ปี 2560 กระทั่งปี 2562 มีเกษตรกรจากทุกตำบลทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการ ทั้งสิ้น 210,000 ราย

มีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ 1) อบรมให้ความรู้ 2) สนับสนุนปัจจัยการผลิต 3) การบริหารจัดการโครงการ การติดตามตรวจเยี่ยม 4) การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้โดยมีวัตถุประสงค์สนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อการประกอบอาชีพอย่างมั่นคงและยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ตั้งแต่ปี 2560 ซึ่งมีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 สามารถพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ประเมินผล ได้รับมอบหมายให้ประเมินผลโครงการดังกล่าว ซึ่งเป็นโครงการสำคัญตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และเพื่อให้เห็นพัฒนาการการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 และส่งเสริมเกษตรกรให้บรรลุผลการพัฒนาตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล

เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน และผลลัพธ์ของโครงการ

2.3 ขอบเขตของการประเมินผล

2.3.1 พื้นที่เป้าหมายทำการประเมินผลครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการโครงการ 77 จังหวัด

2.3.2 ประชากรเป้าหมาย ประกอบด้วย

1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 ที่มีการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเพื่อการพัฒนาแนวทางที่กำหนดในปีงบประมาณ 2561

2) ปราชญ์เกษตร เกษตรกรต้นแบบ และประธาน ศพก. ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกษตรกร

3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด

4) เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนที่รับผิดชอบเกษตรกรในระดับจังหวัด

5) เจ้าหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบเกษตรกรในระดับจังหวัด

2.3.3 ระยะเวลาข้อมูล

ข้อมูลด้านผลลัพธ์ เป็นข้อมูลการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 โดย

- ข้อมูลก่อนเข้าร่วมโครงการ คือ ข้อมูลระหว่าง 1 ก.พ. 2559 - 31 มกราคม 2560
- ข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการ คือ ข้อมูลระหว่าง 1 ก.พ. 2561 - 31 มกราคม 2562

2.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

2.4.1 ระเบิดจากข้างในหมายถึง การสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่จะเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก ทำตามลำดับขั้น เริ่มจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดก่อนและหลังจากนั้นจึงเชื่อมโยงไปถึงประโยชน์ด้านอื่น ๆ ต่อไป

2.4.2 พื้นที่ Start Zero หมายถึง พื้นที่ของเกษตรกรที่เริ่มต้นกิจกรรมจากที่ดินว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีการทำกิจกรรมการเกษตรเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวอย่างเดียว ซึ่งที่ดินแปลงดังกล่าว อาจเป็นที่ดินทั้งแปลงของเกษตรกร หรือแบ่งมาทำแค่เพียงบางส่วนก็ได้ หรือเป็นพื้นที่ทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสานมาก่อน

2.4.3 ลำดับการพัฒนาของการทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกรตามแผนการผลิต (ทำให้พอกิน พอแบ่งและมีรายได้เสริม)

1) ทำให้พอกิน หมายถึง ทำการผลิตอย่างง่ายตามที่ถนัด เพื่อบริโภค ลดค่าใช้จ่ายครัวเรือน

2) ทำให้พอแบ่ง หมายถึง มีการผลิตหลากหลาย ขยายพื้นที่เพิ่มผลผลิต เหลือแบ่งปันแลกเปลี่ยนกัน

3) ทำให้มีรายได้เสริม หมายถึง ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค แบ่งปัน นำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.4.4 การจัดกลุ่มเกษตรกร

กลุ่ม A หมายถึง เกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถเป็นต้นแบบได้

กลุ่ม B หมายถึง เกษตรกรที่มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และเป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่

กลุ่ม C หมายถึง เกษตรกรที่ยังขาดศักยภาพในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และเป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเต็มรูปแบบเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง

2.5 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.5.1 การตรวจเอกสาร

งานประเมินผลเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่และโครงการต่าง ๆ ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินเน้นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ การลดรายจ่ายในครัวเรือน การพึ่งพาตนเอง และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จากการประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2561 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) พบว่า เกษตรกรฯ ปี 2561 มีการนำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่หรือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.80 และจัดทำบัญชีเป็นประจำเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.37 และมีการปรับเปลี่ยนโดยการเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำ พื้นที่ทำนา และลดพื้นที่ปลูกพืช ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต 4,463.42 บาทต่อไร่ ด้านการพึ่งพาตนเองสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และต้นทุนการผลิตโดยการพึ่งพาตนเอง 1,597.95 บาทต่อไร่ และร้อยละ 12.19มีค่าใช้จ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนลดลง 798.95 บาทต่อเดือน จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้จ่ายด้านคุณภาพชีวิต เกษตรกรร้อยละ 20.92 มีเงินออมเพิ่มขึ้น และร้อยละ 11.64 มีหนี้สินลดลงด้านความยั่งยืนของโครงการ เกษตรกรฯ ปี 2561 ร้อยละ 21.05 สามารถพัฒนาแปลงพื้นที่เกษตรสู่เกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.12 และเกษตรกรร้อยละ 37.67 มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลง และร้อยละ 48.61 มีการขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นควรสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการปัจจัยการผลิตของเกษตรกร การกำหนดเป้าหมาย และสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการส่งเสริมองค์ความรู้ ควรเป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ ความพร้อม และความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งการจัดกลุ่มของเกษตรกร ควรคำนึงถึงการปรับพื้นที่ตามองค์ประกอบของเกษตรทฤษฎีใหม่ และให้ความสำคัญถึงการบริหารจัดการน้ำ และการใช้พื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561 ก)

ได้ประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 พบว่า เกษตรกรมีการนำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.65 เกษตรกรร้อยละ 91.77 มีการนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการมาใช้ประโยชน์ทั้งหมด และเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนการใช้พื้นที่โดยการเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำ และพื้นที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์ เพื่อให้มีแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับทำการเกษตร และเพิ่มการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคมากขึ้น ทำให้เกษตรกรร้อยละ 84.55 มีน้ำเพียงพอใช้ในการเกษตรทั้งปี ส่วนการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรนำผลผลิตที่ได้จากแปลงเกษตรที่เข้าร่วมโครงการมาใช้ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.97 เกษตรกรร้อยละ 16.84 มีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลดลง ด้านการเพิ่มรายได้เกษตรกรมีผลตอบแทนสุทธิลดลง 557 บาทต่อครัวเรือน เนื่องจากอยู่ในช่วงการลงทุนปรับพื้นที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ กิจกรรมหลักที่ทำยังไม่เกิดผลผลิต ด้านคุณภาพชีวิตของเกษตรกรร้อยละ 22.04 มีหนี้สินลดลง และร้อยละ 23.32 มีการออมเพิ่มขึ้น การดำเนินงานโครงการมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์หลายครั้ง และให้เวลาในการรับสมัครและตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกรน้อย ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

บางส่วนมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนด และมีความคาดหวังจะได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจำนวนมากจากโครงการฯ ควรให้เวลาหน่วยงานระดับพื้นที่ในการรับสมัครและกลั่นกรองเกษตรกรเพื่อเข้าร่วมโครงการฯ ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และการกำหนดเป้าหมายในแต่ละอำเภอหรือจังหวัดตามศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของเกษตรกร ส่วนการรับสมัครและคัดเลือกปราชญ์เกษตรฯ เพื่อรับผิดชอบดูแลเกษตรกร ควรพิจารณาถึงความเป็นต้นแบบที่แสดงให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน อีกทั้งปราชญ์เกษตรฯ จะต้องสมัครใจ และมีเวลาในการติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร

นอกจากนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2561 ข) ได้สรุปการประเมินผลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรมยั่งยืน ปี 2560 พบว่า การใช้ประโยชน์ของพื้นที่เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนโดยเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตร และเพิ่มพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน จากการปรับเปลี่ยนสัดส่วนดังกล่าว เกษตรกรมีน้ำใช้เพียงพอเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.19 ด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรร้อยละ 71.87 มีการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรร้อยละ 19.58 มีค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยลดลง และเกษตรกรมีผลตอบแทนสุทธิเพิ่มขึ้น 2,122.03 บาทต่อครัวเรือนหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 64.85 มีการจัดตั้งกลุ่มเพิ่มขึ้น และเกษตรกรมีการบริโภคผลผลิตของตนเองเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.39 เมื่อสิ้นสุดโครงการเกษตรกรร้อยละ 64.85 จะทำเกษตรผสมผสาน และร้อยละ 32.73 จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และร้อยละ 1.82 จะไม่ดำเนินการต่อเนื่องจากพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการขุดบ่อเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร เกษตรกรยังมีการเปลี่ยนแปลงน้อยเนื่องจากเป็นการดำเนินการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในปีแรก ต้องใช้เวลาในการดำเนินการโครงการอีกระยะหนึ่งจึงทราบผลลัพธ์ที่ชัดเจน นอกจากนี้งบประมาณยังไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดของโครงการ เกษตรกรมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่การดำเนินโครงการไม่ได้คำนึงถึงการปรับพื้นที่เพื่อจัดทำแหล่งน้ำ ควรสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของโครงการ และควรคำนึงถึงการปรับพื้นที่เพื่อจัดทำแหล่งน้ำซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และผลการประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2560) ได้สรุปการประเมินผลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง) ปี 2560 พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรได้ทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างเกื้อกูลกัน ตามศักยภาพของตนเองในพื้นที่ เกิดการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรร้อยละ 97.66 ได้นำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ โดยสามารถลดรายจ่ายจากการบริโภคผลผลิตที่ปลอดภัยของตนเองได้เฉลี่ย 533 บาทต่อเดือน ลดต้นทุนการผลิตและลดการใช้สารเคมีในแปลงของตนเอง โดยใช้ปัจจัยการผลิตที่ทำเองและใช้แรงงานของตนเองได้เฉลี่ย 556 บาทต่อเดือน เกษตรกรร้อยละ 18.38 สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ มีการวางแผนและดำเนินการผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ สร้างรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4,613 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ เกษตรกรร้อยละ 17.34 มีหนี้สินของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการกู้ยืมมาลงทุนทางการเกษตรเพิ่มและมาใช้จ่ายในครัวเรือน

ทั้งนี้รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ยังไม่ได้นำมาชำระหนี้สิน เพราะอยู่ในช่วงปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลผลิตจึงยังมีไม่มาก และเน้นใช้บริโภคเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

นอกจากนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2553) ได้ประเมินผลโครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ปี 2550 พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมจากศูนย์หลักร้อยละ 99.13 ศูนย์เครือข่ายร้อยละ 93.34 และนักเรียนจากศูนย์เรียนรู้ฯ ในสถานศึกษาทุกรายมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยเกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยวลดลงเหลือร้อยละ 73.85 ทำเกษตรแบบผสมผสานเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.15 หลังจากเข้ารับการอบรม เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนและการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เกษตรกรมีรายได้สุทธิจากพืชเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 5,516.36 บาทต่อปี และรายจ่ายฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็น เฉลี่ย 2,046.10 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนด้านสังคมพบว่า เกษตรกรร้อยละ 84.29 รวมกลุ่มเฉลี่ย 13 ครั้งต่อปี เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และให้คำปรึกษาด้านการเกษตร ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และของใช้ในครัวเรือนร่วมกัน ทั้งนี้เกษตรกรร้อยละ 99.78 เห็นว่าควรขยายผลโครงการฯ ต่อไป อย่างไรก็ตามเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาชนบทตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ศจพ.กษ.) ควรติดตามนิเทศงานในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินงานที่ตรงจุดและถูกต้อง ด้านงบประมาณควรเร่งจัดสรรให้เร็วขึ้น เพื่อให้การดำเนินการได้ทันปีงบประมาณ และเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่วางไว้ การคัดเลือกพื้นที่ควรเชิญคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ได้ศูนย์เรียนรู้ฯ ที่มีความพร้อมและเหมาะสม สามารถบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ ได้หลากหลาย การกำหนดแผนการทำกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้ ควรให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรและระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ ศจพ.กษ. ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ ให้ชัดเจนก่อนมอบหมายให้หน่วยงานระดับพื้นที่นำไปปฏิบัติ และควรชี้แจงให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเข้าใจ

จะเห็นได้ว่าจากการตรวจเอกสารดังกล่าว ได้พิจารณาประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ในครัวเรือนหลังจากการเข้าร่วมโครงการ การสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ และด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร ทัศนคติของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่มีต่อโครงการ ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานที่ผ่านมาที่มีความคล้ายคลึงกับโครงการเพื่อเป็นแนวทางประกอบการจัดทำรายงานการประเมินผลต่อไป

2.5.2 แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่

1) ความเป็นมาแห่งพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการให้ความช่วยเหลือราษฎรเสมอมา ตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์ หนึ่งในพระราชกรณียกิจที่ได้ทรงปฏิบัติ คือ การช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่แห้งแล้ง ซึ่งมีปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับทำการเกษตรด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงได้ทรงคิดค้นวิธีการหลายวิธีที่จะช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำ หนึ่งในแนวทางต่างๆ เหล่านี้ที่พระองค์ท่านได้พระราชทานมีชื่อเรียก “ทฤษฎีใหม่” ในเวลาต่อมา ได้พระราชทานพระราชดำริให้ทำการทดลอง “ทฤษฎีใหม่” เกี่ยวกับการจัดการที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขึ้น ณ วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ทฤษฎีใหม่ เป็นทฤษฎีแห่งการจัดการน้ำและที่ดิน เพื่อสนับสนุนการเกษตรในเขตพื้นที่แห้งแล้ง ซึ่งอาศัยแต่เพียงน้ำฝนในการทำการเกษตร “หลักสำคัญคือว่า ต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกเพราะชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้าไม่มีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้” (พระราชดำรัส. 17 มีนาคม 2529) และในพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2537 ทรงเล่าถึงที่มาของชื่อ “ทฤษฎีใหม่” ไว้ว่า นอกจากสระน้ำในที่นี้แล้ว จะต้องมีอ่างเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่งหนึ่งเพื่อเสริมสระน้ำ...ฉะนั้นในบริเวณนั้นจะเกิดเป็นบริเวณที่พัฒนาแบบใหม่ถึงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่”

แนวพระราชดำรัสข้างต้นแสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงยึดเป็นหลักการให้ความช่วยเหลือพสกนิกรในชนบท อันเป็นพื้นฐานในการคิดค้น “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งเป็นการ “ปฏิบัติเพื่อหาน้ำให้ราษฎร...การทำเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ไม่ใช่เป็นของง่าย ๆ แล้วแต่ที่แล้วแต่โอกาส และแล้วแต่งบประมาณ...บางแห่งขุดสระน้ำแล้วไม่มีน้ำแม้จะมีฝนน้ำก็อยู่ไม่ได้ เพราะมันรั่วหรือบางทีก็เป็นที่ที่รับน้ำไม่ได้ ทฤษฎีใหม่จึงต้องมีที่ที่เหมาะสมด้วย...” (พระราชดำรัส. 4 ธันวาคม 2538)

การจัดสัดส่วนของพื้นที่ พระองค์ทรงยึดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทฤษฎีใหม่เป็นหลัก กล่าวคือ ในการคิด “ทฤษฎีใหม่” พระองค์มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินจำกัด โดยมีเป้าหมายขั้นต้นที่จะให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ (Self sufficiency) ในระดับที่ประหยัดก่อน โดยเฉพาะให้มีความมั่นคงในเรื่องอาหาร (Food security) คือ ให้สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภค

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ คือ แนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นขั้นตอน 3 ขั้น ที่ยึดหลักการพึ่งตนเองเรียกได้ว่าเป็นทฤษฎีใหม่ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียงในระดับประหยัดหรือพอมีพอกินก่อนเป็นขั้นที่หนึ่ง แล้วจึงก้าวเข้าสู่ขั้นที่สอง คือ การรวมกลุ่มกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การผลิต การตลาด สวัสดิการการศึกษา เป็นต้นเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน และท้ายสุดเมื่อกลุ่ม

หรือชุมชนมีความเข้มแข็งแล้วจึงสร้างความเข้มแข็งในระดับประเทศโดยติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน แหล่งพลังงาน แหล่งตลาด เพื่อสร้างเครือข่ายในการขยายขอบเขตกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ให้นำไปสู่การลดต้นทุน การเพิ่มผลประโยชน์ของกลุ่มให้มากขึ้น และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นเกษตรยั่งยืนรูปแบบหนึ่งนอกเหนือจากเกษตรผสมผสาน วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ และเกษตรธรรมชาติ ซึ่งเน้นการจัดระบบการผลิตทางการเกษตรที่สามารถคงอัตราการผลิตระดับสูงให้ได้ในระยะยาว โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์พร้อมกับคำนึงถึงดุลยภาพของสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังจะให้ความสำคัญกับการผลิตที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค อันจะนำไปสู่การผลิตที่ยั่งยืน และรักษาอาชีพเกษตรกรรมให้เป็นอาชีพที่มั่นคงสำหรับเกษตรกรต่อไป (สุเมธ ตันติเวชกุล,2544)

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในเชิงวิชาการจะมีลักษณะเป็นความคิดชุดหนึ่ง (A set of idea) แนวความคิด (Concepts) หลักการ (Methods) ที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นการปฏิบัติจริงได้ โดยเป็นระบบความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีผู้คิดมาก่อน เป็นระบบความคิดที่แตกต่างและก้าวพ้นเพดานความคิด หรือวิธีการคิดที่เคยมีมาเป็นแนวพระราชดำริที่มีความยิ่งใหญ่ทางความคิด 9 ประการ (ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, 2541) มีดังนี้

(1) เป็นแนวคิดที่ก้าวพ้นเพดานความคิดแบบตะวันตก ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติทางการพัฒนาปัจจุบัน

(2) เป็นแนวคิดที่ก้าวพ้นเพดานความคิดแบบวิภาษวิธี (Dialectical) ซึ่งถือว่ามี Thesis-antithesis - synthesis ที่เชื่อว่าสิ่งที่มีคุณลักษณะเหนือกว่า เมื่อมีความขัดแย้งกับสิ่งที่ด้อยกว่าก็จะมีผลปรับเปลี่ยนให้สิ่งเดิมแปรผันในเชิงคุณภาพไปเป็นสิ่งที่มีคุณลักษณะใหม่ในแง่ที่ว่าทฤษฎีใหม่ยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกันโดยไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง

(3) เป็นแนวคิดที่ปฏิบัติให้เห็นจริงได้ข

(4) เป็นทฤษฎีที่มีความง่าย ไม่ซับซ้อน คนในทุกระดับสามารถเข้าใจได้ เข้าถึงและนำไปทำให้เห็นผลจริงทางปฏิบัติได้

(5) เป็นทฤษฎีอาศัยประสบการณ์ของประเทศไทย และลักษณะทางสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและลักษณะเด่นของความเป็นไทยเป็นพื้นฐานในการนำมารวมกันขึ้นเป็นทฤษฎีใหม่

(6) เป็นแนวความคิดที่สมสมัยและเหมาะสมกับจังหวะเวลา ในการเตือนให้ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศมีสติและระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมไทยที่กำลังประสบปัญหาอยู่

(7) เป็นแนวคิดที่แฝงไว้ซึ่งปรัชญาในการดำรงชีพและดำรงชาติ มิใช่เป็นเพียงทฤษฎีทางเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่เป็นทฤษฎีแบบบูรณาการ

(8) เป็นแนวคิดที่มีพลังในการกระตุ้นผู้ยากไร้ เพราะผู้ปฏิบัติสามารถมีความสุขได้ตามอัตภาพที่เหมาะสมกับสถานะของตน

(9) เป็นแนวคิดที่ปลอดจากการเมือง ผลประโยชน์และอุดมการณ์ จึงเป็นแนวคิดที่มีความเป็นสากล

2) แนวทางการพัฒนาตามแนวทางทฤษฎีใหม่แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้นเป็นการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนแรก : ร้อยละ 30 ให้ทำการขุดสระกักเก็บน้ำไว้ใช้โดยการรองรับจากน้ำฝน ราษฎรจะสามารถนำน้ำนี้ไปใช้ในการเกษตรได้ตลอดปี ทั้งยังสามารถเลี้ยงปลา และปลูกพืชน้ำ พืชริมสระเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย

ส่วนที่สอง : ร้อยละ 30 ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารหลักสำหรับครอบครัวได้เพียงพอตลอดปี ซึ่งจะช่วยให้ลดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้

ส่วนที่สาม : ร้อยละ 30 ปลูกพืชไร่ หรือ พืชสวนตามแต่สภาพของพื้นที่ และภาวะตลาดเพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือจากบริโภคก็นำไปจำหน่าย

ส่วนที่สี่ : ร้อยละ 10 ที่อยู่อาศัยและโรงเรือน ถนนหนทาง คันคูดินหรือคูคลอง ตลอดจนปลูกพืชสวนครัวและเลี้ยงสัตว์

หลักการสำคัญของทฤษฎีใหม่ขั้นต้น คือการลดค่าใช้จ่ายโดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคให้เพียงพอในที่ดินของตนเอง เสมือนเป็นการสร้างระบบภูมิคุ้มกันผลกระทบจากภายนอก

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เมื่อเกษตรกรเข้าใจหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนเองจนได้ผลแล้วก็ก้าวไปสู่ขั้นที่สอง การรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการในด้านต่าง ๆ ได้แก่

(1) ด้านการผลิต ขั้นหาพันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ฯลฯ เพื่อการเพาะปลูก

(2) ด้านการตลาด เตรียมลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิตและร่วมจำหน่ายผลผลิต

(3) การเป็นอยู่ เกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ที่เพียงพอ

(4) สวัสดิการ แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น สาธารณสุข เงินกู้ เพื่อประโยชน์ในการทำกิจกรรม

(5) การศึกษา ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น กองทุนเพื่อการศึกษา

(6) สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นที่รวมกันในการพัฒนาสังคม และจิตใจโดยมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว

หลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง คือ รวมพลังในรูปกลุ่มของชาวบ้านเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมให้หลากหลาย

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรจะพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ การติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร บริษัท ร้านสหกรณ์ มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกร และฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับผลประโยชน์ ดังนี้

(1) เกษตรกรขายข้าวในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)

(2) ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกโดยตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)

(3) เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาต่ำ (เป็นร้านสหกรณ์ ราคาขายส่ง)

(4) ธนาคารกับบริษัท จะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

หลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 คือ การสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพหรือขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการ ในด้านเงินทุนการตลาด การผลิตการจัดการ และข่าวสารข้อมูล

3) ประโยชน์และความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ สรุปได้ดังนี้

(1) สามารถลดและแก้ไขปัญหาภัยแล้งได้หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ก็คือ การขุดสระน้ำเพื่อกักเก็บน้ำในช่วงที่มีฝนตกสำหรับเก็บไว้ใช้ในการเกษตรในเวลาที่ขาดแคลน ซึ่งจะทำให้เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรในเขตน้ำฝนของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีน้ำไว้ใช้ในการเกษตรในยามที่ขาดแคลน

(2) ทำให้การใช้พื้นที่การเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีการจัดสรรพื้นที่ปลูกพืชอย่างเหมาะสม และเกษตรกรมีอาหารไว้บริโภคอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

(3) ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นระบบการเกษตรที่จัดให้มีแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับปลูกพืชหลายชนิดอย่างเหมาะสมและหมุนเวียนปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี เป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างคุ้มค่า ดังนั้น สิ่งที่ตามมาก็คือ เกษตรกรมีรายได้จากผลิตผลการเกษตรหลายชนิดและมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี และยังทำให้มีงานทำตลอดทั้งปี ไม่ต้องไปหางานทำต่างถิ่น ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานในท้องถิ่นที่เป็นการว่างงานตามฤดูกาลได้เป็นอย่างดี

(4) ทำให้ปัญหาสังคมลดลง กรณีที่เกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะทำให้เกษตรกรมีงานทำอยู่กับบ้านตนเอง มีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ทำให้ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ครอบครัวขาดความอบอุ่นปัญหายาเสพติดปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะลดน้อยลง

(5) สามารถลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศได้เพราะเน้นการใช้แรงงานภายในครอบครัวถ้ามีแรงงานเพียงพอสำหรับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จะไม่พึ่งเครื่องจักรและอุปกรณ์จากภายนอกหรือต่างประเทศมากนัก และมักจะเน้นการใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้ปุ๋ยคอก

ปุ๋ยหมัก และการใช้สารสกัดจากธรรมชาติในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชทำให้เป็นการลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศได้

(6) ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้นเนื่องจากมีงานทำมีอาหารบริโภค มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงทำให้เกษตรกรมีกำลังใจในการจับจ่ายใช้สอยตามอัตภาพ ดังนั้น เมื่อเกษตรกรซึ่งเป็นฐานของประเทศมีความมั่นคงก็จะทำให้ประเทศชาติมั่นคง ระบบเศรษฐกิจของประเทศส่วนรวมก็จะมั่นคงตามมาด้วย

(7) ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรเป็นทฤษฎีที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อนำทฤษฎีนี้ไปปฏิบัติอย่างจริงจังรวมทั้งยึดหลักการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเคร่งครัด จะทำให้ประชากรมีแต่ความสมบูรณ์พูนสุข ไม่มีปัญหาการว่างงานและขาดแคลนอาหารบริโภคปัญหาต่าง ๆ ของสังคมก็จะลดน้อยลงประเทศชาติก็จะมั่นคงแข็งแรง ลดการพึ่งพาจากภายนอกหรือต่างประเทศ ดังนั้นการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร นี้ จะเป็นการพัฒนาประเทศชาติที่ยั่งยืนตลอดไป

2.5.3 แนวคิดการประเมินผล

1) แนวคิดการประเมินผลของสคริฟเวน (Scriven’s evaluation model, 1967)

สคริฟเวนได้ให้นิยามของการประเมินไว้ว่า การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล และการกำหนดเกณฑ์ประกอบในการประเมินเป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ การตัดสินคุณค่าให้กับกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องการจะประเมิน สคริฟเวนได้จำแนกประเภทและบทบาทของการประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1) การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative evaluation) เป็นการประเมินงานกิจกรรม หรือโครงการใด ๆ ที่บ่งชี้ถึงข้อดีและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานนั้น ๆ ผลจากการประเมินดังกล่าวนี้สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนางานดังกล่าวให้ดีขึ้น จึงอาจเรียกการประเมินประเภทนี้ว่าเป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุง

1.2) การประเมินผลรวม (Summative evaluation) เป็นการประเมินเมื่อกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ สิ้นสุดลงเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณค่าความสำเร็จของโครงการนั้น ๆ รวมทั้งนำเอาความสำเร็จหรือแนวทางที่ดีไปใช้กับงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในโอกาสต่อ ๆ ไป จึงอาจเรียกการประเมินประเภทนี้ว่า เป็นการประเมินผลสรุปรวม

2) ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic model)

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบและเห็นภาพได้ชัดเจนที่นำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการปฏิบัติงานของแผนงาน การจัดทำกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ (W.K. Kellogg Foundation, 2004) ตัวแบบ Logic model มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1) ทรัพยากรต่าง ๆ (Resources) เช่น คน เงิน การจัดการองค์การ และชุมชนที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

2.2) กิจกรรมของแผนงาน (Program activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำโดยใช้ทรัพยากร กิจกรรมเป็นทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำ กิจกรรมการพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ (outputs, outcomes, and impacts)

2.3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดกิจกรรมของแผนงานและอาจครอบคลุมถึงประเภท ระดับ และเป้าหมายของการบริหารที่ส่งมอบของแผนงาน

2.4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพ และระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน ผลลัพธ์ระยะสั้นวัดได้ภายใน 1-3 ปี ผลลัพธ์ระยะยาววัดได้ภายใน 4-6 ปี และนำไปสู่ผลกระทบได้ภายใน 7-10 ปี

2.5) ผลกระทบ (Impacts) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์การชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดทำกิจกรรมของแผนงานที่ปรากฏในช่วง 7-10 ปี ของการดำเนินงานตามแผนงาน ซึ่งโดยปกติมักจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

ตัวแบบ Logic model ถือเป็นทฤษฎีหนึ่ง ที่นักประเมินผลเรียกว่าทฤษฎีแผนงาน (Program theory) เพราะว่าเน้นการอธิบายกระบวนการทำงานของแผนงานที่เป็นปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนงาน (ภาพที่ 2.1)

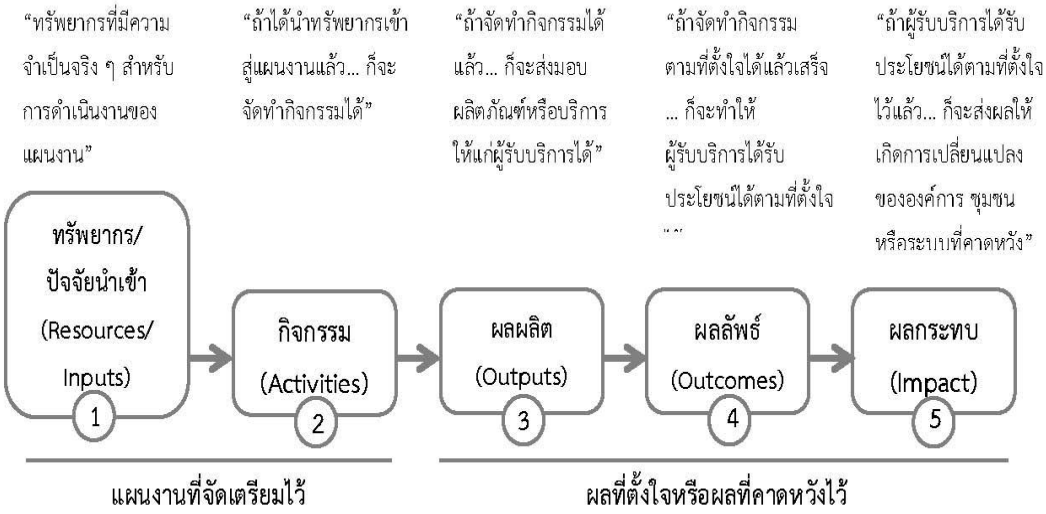

ที่มา: W.K. Kellogg Foundation (2004)

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบ Logic model

3) การวัดทัศนคติ

Rensis Likert, 1932. ผู้อำนวยการของ Social science research centre ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน คิดค้นวิธีการนี้ เป็นวิธีการวัดตัวแปรที่นิยมใช้กันทั่วไปในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะการวัดทัศนคติของบุคลากรด้านต่าง ๆ เพราะทำได้ง่ายและได้ผลดีพอสมควรวิธีการได้มาซึ่งเครื่องมือวัดของ Likert มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

3.1) ผู้วิจัยต้องเขียนข้อความหรือข้อซักถามเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ต้องการวัดจำนวนหนึ่ง โดยการเขียนให้มีจำนวนข้อคำถามมากกว่าที่ต้องการใช้จริงประมาณครึ่งหนึ่งของข้อคำถามนั้น ให้เขียนปนกันทั้งที่มองในด้านดีและในด้านไม่ดี แต่ไม่ควรมีข้อคำถามที่มีความหมายกลาง ๆ

3.2) กำหนดระดับของการแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อความว่า เห็นด้วยหรือไม่ เช่น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.3) การกำหนดระดับคะแนนสามารถกำหนดได้หลายระดับ ตั้งแต่ 3 ระดับ 5 ระดับ 7 ระดับ ขึ้นอยู่กับผู้ประเมินกำหนด ซึ่งโดยทั่วไปใช้ 5 ระดับ เช่น

5 คะแนน สำหรับเห็นด้วยอย่างยิ่ง/มากที่สุด
4 คะแนน สำหรับเห็นด้วย/มาก
3 คะแนน สำหรับไม่แน่ใจ/ปานกลาง
2 คะแนน สำหรับไม่เห็นด้วย/น้อย
1 คะแนน สำหรับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/น้อยที่สุด

ต่อจากนั้นกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ ซึ่งมีวิธีคำนวณหาช่วงของคะแนนดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนมาก - คะแนนน้อย}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุด ในที่นี้เท่ากับ 5 คะแนน
คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุด ในที่นี้เท่ากับ 1 คะแนน
จำนวนระดับ คือ จำนวนระดับการวัด ในที่นี้เท่ากับ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังนั้น

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

2.5.4 กรอบแนวคิดในการประเมินผล จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 ได้ดังนี้ (ภาพที่ 2.2)

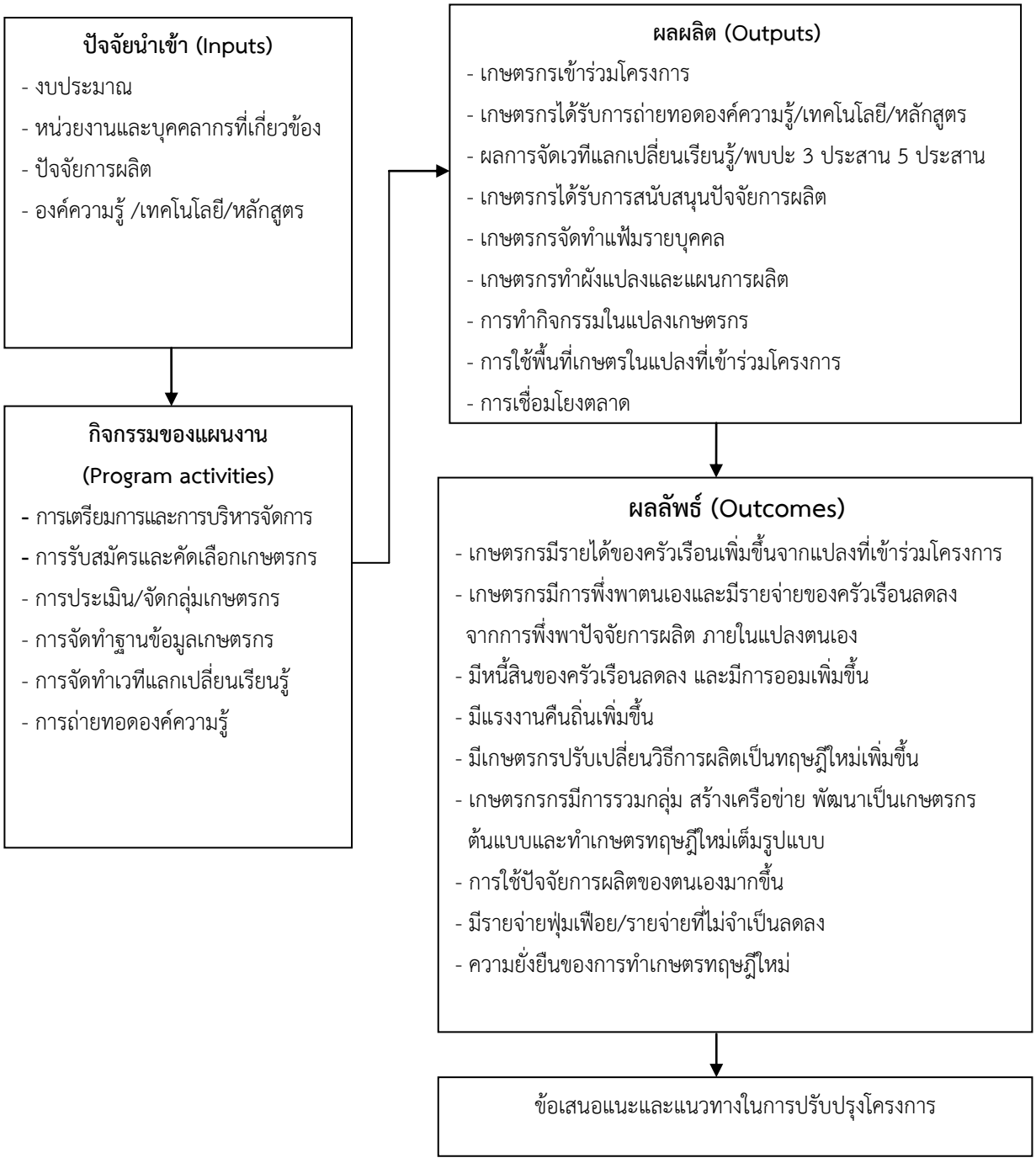

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการประเมินผลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560

2.6 วิธีการประเมินผล

2.6.1 รูปแบบการประเมินผล จากการศึกษาแนวคิดของตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic model) ซึ่งเป็นรูปแบบของกระบวนการเชิงเหตุและผล สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมืออธิบายกระบวนการของการประเมินผลที่เน้นความเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรในกิจกรรมของโครงการ รวมถึงผลได้และผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้น จึงได้นำตัวแบบดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลครั้งนี้ มีองค์ประกอบสอดคล้องกับโครงสร้างโครงการที่ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรมของแผนงาน (Program activities) ผลผลิต (Outputs) และ ผลลัพธ์ (Outcomes) ของโครงการโดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรส่วนการประเมินผลกระทบของโครงการ ยังไม่ได้ดำเนินการในรายงานฉบับนี้

1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) พิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับ ทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเอง

2) กิจกรรมของแผนงาน (Program activities) พิจารณาในส่วนของกิจกรรมเครื่องมือต่าง ๆ ตามแผนได้แก่ การเตรียมการบริหารจัดการ การรับสมัคร การคัดเลือกและจัดกลุ่มเกษตรกร การจัดทำฐานข้อมูล การทำแผนการผลิต การทำผังแปลง การจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้

3) ผลผลิต (Outputs) พิจารณาในส่วนของผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากกิจกรรมต่าง ๆ ของแผนงาน ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ผลการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกร

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) พิจารณาในส่วนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลของกิจกรรมของแผนงาน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ระยะสั้นที่วัดได้ภายใน 1 ปี ได้แก่ การเพิ่มรายได้ในครัวเรือน การพึ่งพาตนเอง และคุณภาพชีวิตเกษตรกร

2.6.2 ประเภทการประเมินผล เป็นการประเมินผลระหว่างดำเนินงานโครงการ (Formative evaluation) ซึ่งมุ่งเน้นพิจารณาผลได้ ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม รวมไปถึงผลลัพธ์ที่เกษตรกรเป้าหมายได้รับ

2.6.3 แผนแบบการประเมินผลเป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่โครงการได้ระบุไว้หรือผลที่คาดหวังเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

2.6.4 ประเด็นและตัวชี้วัด

จากรูปแบบการประเมินผลดังกล่าว นำมาสร้างประเด็นและตัวชี้วัดการประเมินผลของโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 (ตารางที่ 2.1) โดยใช้การเปรียบเทียบเป้าหมายหรือหลักเกณฑ์ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ประเด็นตัวชี้วัดและเกณฑ์การวัดของการประเมินผลโครงการ

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs)		
1.1 งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณที่ใช้จ่ายจริง	เท่ากับเป้าหมาย
1.2 หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	- จำนวนเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ร่วมดำเนินงานโครงการฯ	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนหน่วยงานที่ร่วมบูรณการโครงการฯ	เท่ากับเป้าหมาย
1.3 ปัจจัยการผลิต	- จำนวนปัจจัยการผลิตที่สนับสนุน	เท่ากับเป้าหมาย
1.4 องค์ความรู้/หลักสูตร	- จำนวนองค์ความรู้/หลักสูตรที่ถ่ายทอดให้กับเกษตรกร	เท่ากับเป้าหมาย
2. กิจกรรมของแผนงาน (Program activities)		
2.1 การเตรียมการและการบริหารจัดการ	- จำนวนคณะกรรมการและคณะทำงานระดับกระทรวงฯ จังหวัด/อำเภอ	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนครั้งที่จัดประชุมของคณะกรรมการและคณะทำงานระดับจังหวัด/อำเภอ	เท่ากับเป้าหมาย
	- ระดับการบูรณาการระบบฐานข้อมูลเกษตรกร/ระบบรายงาน	เท่ากับเป้าหมาย
	- มีคู่มือการปฏิบัติงานโครงการ	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนช่องทางการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ต่อสาธารณชน	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนครั้งในการติดตาม/ตรวจเยี่ยมเกษตรกรในพื้นที่	เท่ากับเป้าหมาย
2.2 การรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกร	- จำนวนครั้งของการจัดประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์การรับสมัคร	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือก	เท่ากับเป้าหมาย
2.3 การประเมินศักยภาพ/การจัดกลุ่มเกษตรกร	- จำนวนครั้งของการจัดประชุมชี้แจงการประเมินศักยภาพ/การจัดกลุ่มเกษตรกร	เท่ากับเป้าหมาย
2.4 การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร	- มีการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรโครงการ	เท่ากับเป้าหมาย
2.5 การทำแฟ้มรายบุคคล	- มีการทำแฟ้มรายบุคคล	เท่ากับเป้าหมาย
2.6 การทำสมุดตรวจเยี่ยม	- มีการทำสมุดตรวจเยี่ยมให้เกษตรกร	เท่ากับเป้าหมาย
2.7 การทำผังแปลงและแผนการผลิต	- มีการทำผังแปลงและแผนการผลิต	เท่ากับเป้าหมาย
2.8 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	- จำนวนครั้งของการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/พบปะ 5 ประสาน	เท่ากับเป้าหมาย
2.9 การถ่ายทอดองค์ความรู้หลักสูตรกลาง/หลักสูตรอื่นๆ	- จำนวนครั้งของการถ่ายทอดองค์ความรู้หลักสูตรกลาง	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนครั้งของการถ่ายทอดองค์ความรู้หลักสูตรอื่น ๆ	เท่ากับเป้าหมาย

ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดการประเมินผลโครงการ (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
	- จำนวนครั้งของการถ่ายทอดการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และบัญชีครัวเรือน	เท่ากับเป้าหมาย
2.10 กิจกรรมตามภารกิจของปราชญ์เกษตร	- มีปราชญ์เกษตรที่เข้าใจภารกิจ/ หน้าที่ ในการดูแลเกษตรกร	เท่ากับเป้าหมาย
	- สัดส่วนของปราชญ์เกษตรต่อเกษตรกรที่รับผิดชอบ	เท่ากับเป้าหมาย
	- ร้อยละของปราชญ์ที่มีแปลงตัวอย่างความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	เท่ากับเป้าหมาย
	- ร้อยละของปราชญ์เกษตรที่มีการติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำเกษตรกร	เท่ากับเป้าหมาย
2.11 การเชื่อมโยงตลาด	- ขั้นตอน/วิธีการจัดหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกร	เท่ากับเป้าหมาย
3. ผลผลิต (Outputs)		
3.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการฯจำแนกตามกลุ่ม A,B,C	เท่ากับเป้าหมาย
3.2 เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้หลักสูตรกลาง/หลักสูตรอื่น ๆ	- จำนวนของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้หลักสูตรกลาง	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้หลักสูตรอื่น ๆ	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนเกษตรกรที่นำความรู้ในหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการทำบัญชีครัวเรือนไปใช้ในการดำเนินชีวิต	เท่ากับเป้าหมาย
3.3 ผลของการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/พบปะ 5 ประสาน	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/พบปะ 5 ประสาน	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนหน่วยงาน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/กิจกรรมพบปะ 5 ประสาน	เท่ากับเป้าหมาย
3.4 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อพึ่งพาตนเองเบื้องต้น	เท่ากับเป้าหมาย
3.5 การจัดทำแฟ้มรายบุคคล	- จำนวนเกษตรกรที่ทำแฟ้มข้อมูลรายบุคคล	เท่ากับเป้าหมาย
3.6 การได้รับสมุดตรวจเยี่ยม	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับสมุดตรวจเยี่ยม	เท่ากับเป้าหมาย
3.7 การใช้ประโยชน์ที่ดินการเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	- การทำกิจกรรมในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	เท่ากับเป้าหมาย
	- สัดส่วนการใช้พื้นที่ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ	เท่ากับเป้าหมาย
	- จำนวนเกษตรกรที่ได้ทำผังแปลงและแผนการผลิต	เท่ากับเป้าหมาย
3.8 การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกรตามแผนการผลิต	- ร้อยละของเกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต (ทำให้พอกิน)	เท่ากับเป้าหมาย

ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดการประเมินผลโครงการ (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การวัด
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต (ทำให้พอกิน) และขยายผลการผลิต (ทำให้พอแบ่งปัน)	เท่ากับเป้าหมาย
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต (ทำให้พอกิน) และขยายผลการผลิต (ทำให้พอแบ่งปัน) และมีรายได้เสริม	เท่ากับเป้าหมาย
3.9 การกระจายผลผลิต	- ร้อยละการกระจายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ	เท่ากับเป้าหมาย
3.10 การเชื่อมโยงตลาด	- จำนวนตลาดที่หน่วยงานได้จัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตไว้ให้	เท่ากับเป้าหมาย
4. ผลลัพธ์ (Outcomes)		
4.1 ด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน	- รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ	สูงกว่าก่อนมีโครงการ
	- ผลตอบแทนสุทธิทางการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ	สูงกว่าก่อนมีโครงการ
	- ร้อยละเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ	เท่ากับก่อนมีโครงการ
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต	เท่ากับก่อนมีโครงการ
	- ร้อยละครัวเรือนเกษตรกรที่มีหนี้สินลดลงจากการทำกิจกรรมตามโครงการฯ	เท่ากับก่อนมีโครงการ
	- จำนวนหนี้สินของครัวเรือนในการผลิตทางการเกษตรตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่	เท่ากับก่อนมีโครงการ
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีการออม	สูงกว่าก่อนมีโครงการ
	- จำนวนเงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	สูงกว่าก่อนมีโครงการ
4.2 การพึ่งพาตนเอง		
1) การลดรายจ่ายในครัวเรือน	- ปริมาณรายจ่ายของครัวเรือนที่ลดได้จากการพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายในแปลงของตนเอง	สูงกว่าก่อนมีโครงการ
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายจ่ายของครัวเรือนลดลง	สูงกว่าก่อนมีโครงการ
	- สัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองเทียบกับการจัดหาจากภายนอกครัวเรือน	เท่ากับก่อนมีโครงการ
2) การลดรายจ่ายฟุ่มเฟือย/รายจ่ายที่ไม่จำเป็น	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายจ่ายฟุ่มเฟือย/รายจ่ายที่ไม่จำเป็นลดลง	สูงกว่าก่อนมีโครงการ
	- ปริมาณรายจ่ายฟุ่มเฟือย/รายจ่ายที่ไม่จำเป็น	สูงกว่าก่อนมีโครงการ
4.3 การเคลื่อนย้ายแรงงาน	- ร้อยละของครัวเรือนที่มีแรงงานคืนถิ่นเพิ่มขึ้น	เท่ากับก่อนมีโครงการ
4.4 ความยั่งยืนของโครงการ		
1) การพัฒนาแปลงสู่เกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ	- ร้อยละของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ	เท่ากับก่อนมีโครงการ
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบอย่างต่อเนื่อง	

ตารางที่ 2.1 ประเด็นและตัวชี้วัดการประเมินผลโครงการ (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์
2) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็ง	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย	เท่ากับก่อนมีโครงการ
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการรวบรวมผลผลิตแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่และนำผลผลิตไปจำหน่าย	เท่ากับก่อนมีโครงการ
3) การพัฒนาสู่เกษตรกรต้นแบบและทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 และ 3	- ร้อยละของเกษตรกรที่เป็นเกษตรกรต้นแบบ	เท่ากับก่อนมีโครงการ
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการเผยแพร่องค์ความรู้หรือขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น	เท่ากับก่อนมีโครงการ
5. ทัศนคติ	- ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินการโครงการ	ระดับมากขึ้นไป

2.6.5 การรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการรวบรวมข้อมูลในการประเมินผลครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย และรวบรวมจากเอกสารโครงการ รายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บรวบรวมจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ปี 2560 ใช้แผนแบบการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) มีขั้นตอนดังนี้

- เลือกตัวอย่างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกจังหวัด โดยแบ่งแต่ละจังหวัดเป็น 3 ชั้นภูมิ ได้แก่ กลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C ในแต่ละชั้นภูมิ กำหนดจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 1 ราย ต่อจำนวนเกษตรกรในแต่ละชั้นภูมิ 35 ราย โดยในแต่ละชั้นภูมิต้องมีเกษตรกรตัวอย่าง ไม่น้อยกว่า 1 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ทดแทนกัน (Simple random sampling without replacement) โดยกลุ่ม A ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 604 ราย กลุ่ม B ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 1,199 ราย และกลุ่ม C ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 408 ราย รวมจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 2,211 ราย

(2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) รวมจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฯ ตัวอย่าง 866 ราย รายละเอียดดังนี้

(2.1) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัดที่รับผิดชอบโครงการ 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จังหวัดละ 1 ราย รวมทั้งสิ้น 76 ราย

(2.2) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ที่รับผิดชอบโครงการทุกหน่วยงาน หน่วยงานละ 1 ราย หรืออย่างน้อยจังหวัดละ 5 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 563 ราย

(2.3) เจ้าหน้าที่ภาคเอกชนที่รับผิดชอบเกษตรกรในระดับจังหวัด 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จังหวัดละ 1 ราย รวมทั้งสิ้น 37 ราย

(2.4) เจ้าหน้าที่สถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบเกษตรกรในระดับจังหวัด 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จังหวัดละ 1 ราย รวมทั้งสิ้น 35 ราย

(2.5) ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ประธาน ศพก. ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลเกษตรกร ในระดับจังหวัด 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จังหวัดละ 2 ราย รวมทั้งสิ้น 155 ราย

ตารางที่ 2.2 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผล

หน่วย: ราย

รายการ	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง
1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ปี 2560	70,034	2,211
กลุ่ม A	17,534	604
กลุ่ม B	39,584	1,199
กลุ่ม C	12,916	408
2. เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	77 จังหวัด	76
3. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	77 จังหวัด	563
4. เจ้าหน้าที่เอกชน[1/]	77 จังหวัด	37
5. เจ้าหน้าที่สถาบันการศึกษา [2/]	77 จังหวัด	35
6. ปราชญ์เกษตร / เกษตรกรต้นแบบ/ประธานศพก.	77 จังหวัด	155
รวม		**3,077**

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: [1/]เจ้าหน้าที่เอกชน 1 ราย ดูแลรับผิดชอบเกษตรกรมากกว่า 1 จังหวัด

[2/] เจ้าหน้าที่สถาบันการศึกษา ในหลายจังหวัดไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการรวบรวมจากเอกสารโครงการ รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของหน่วยงาน และข้อมูลจากเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.6.6 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ในเชิงตัวเลขทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายให้เห็นคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา ทำการวิเคราะห์โดยค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และผลรวม เพื่อนำเสนอผลการศึกษาเป็นคำอธิบายประกอบตาราง

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ ความรู้ความเข้าใจใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert scale) โดยแบ่งเป็นช่วงระดับค่าคะแนนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ความหมายผลการประเมิน
1	1.00 - 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/น้อยที่สุด
2	1.81 - 2.60	ไม่เห็นด้วย/น้อย
3	2.61 - 3.40	ไม่แน่ใจ/ปานกลาง
4	3.41 - 4.20	เห็นด้วย/มาก
5	4.21 - 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง/มากที่สุด

2.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล

2.7.1 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินงานต่อไป

2.7.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการประเมินผลใช้เป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป

บทที่ 3
สภาพทั่วไป และพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560

3.1.1 การประกอบอาชีพของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 95.60 ประกอบอาชีพในภาคการเกษตรได้แก่ เกษตรกร ร้อยละ 94.59 และรับจ้างในการเกษตร ร้อยละ 1.01 ตามลำดับ ส่วนอาชีพนอกภาคการเกษตร ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานราชการ/ลูกจ้าง ที่มีเงินเดือนประจำ ร้อยละ 2.06 ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 1.42 และรับจ้างนอกภาคเกษตร ร้อยละ 0.92 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	เฉลี่ย
1. ในภาคการเกษตร	**94.43**	**95.62**	**97.26**	**95.60**
1.1 เกษตรกร	93.75	94.53	96.01	94.59
1.2 รับจ้างเกษตร	0.68	1.09	1.25	1.01
2. นอกภาคการเกษตร	**5.57**	**4.38**	**2.74**	**4.40**
2.1 รับจ้างนอกเกษตร	1.18	0.76	1.00	0.92
2.2 ข้าราชการ/พนักงานราชการ/ลูกจ้าง	2.70	2.27	0.50	2.06
2.3 ธุรกิจส่วนตัว	1.69	1.35	1.25	1.42
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 43.92 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 20.76 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 14.07 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 11.26 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 5.47 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 2.76 จบการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 1.76 ไม่ได้เรียน ตามลำดับ (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	เฉลี่ย
1. ไม่ได้เรียน	0.99	1.92	2.45	1.76
2. ประถมศึกษาตอนต้น	39.57	44.79	47.79	43.92
3. ประถมศึกษาตอนปลาย	21.36	20.18	21.57	20.76
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	10.60	11.51	11.52	11.26
5. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	15.23	13.84	12.99	14.07
6. ปวส./อนุปริญญา	3.81	2.50	1.96	2.76
7. ปริญญาตรีขึ้นไป	8.44	5.25	1.72	5.47
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.3 สมาชิกในครัวเรือน แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตร

ครัวเรือนเกษตรกรมีสมาชิกเฉลี่ย 4 คน โดยสมาชิกที่เป็นแรงงานทำการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 2 รายส่วนที่เหลือไม่ได้เป็นแรงงาน จำนวน 2 ราย และสมาชิกในครัวเรือนมีประสบการณ์ในการทำการเกษตร เฉลี่ย 30 ปี (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตร

หน่วย: ราย

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	เฉลี่ย
1. สมาชิกในครัวเรือน	3	4	3	4
2. การใช้แรงงานทำการเกษตร				
2.1 เป็นแรงงาน	2	2	2	2
2.2 ไม่ได้เป็นแรงงาน	1	2	1	2
3. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร (ปี)	30	29	31	30

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2 พื้นที่การเกษตร และลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 มีพื้นที่การเกษตรทั้งหมด เฉลี่ย 25.20 ไร่ โดยเป็นพื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 9.09 ไร่ จำแนกเป็นการถือครองที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ร้อยละ 94.08 พื้นที่เช่าร้อยละ 3.92 และพื้นที่ได้ทำฟรี ร้อยละ 2.00 สำหรับประเภทเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นโฉนดที่ดินร้อยละ 68.79 รองลงมาเป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 22.21 และน.ส.3 ร้อยละ 4.44 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 พื้นที่การเกษตร การถือครองที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	หน่วย	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	เฉลี่ย
1. ขนาดพื้นที่การเกษตร					
1.1 พื้นที่การเกษตรทั้งหมด	ไร่	28.30	24.47	22.74	25.20
1.2 พื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ไร่	8.94	9.13	9.17	9.09
2. การถือครองที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ					
2.1 ที่ดินของตนเอง	ไร่	8.56	8.63	8.28	8.55
	ร้อยละ	95.75	94.52	90.29	94.08
2.2 ที่ดินเช่า	ไร่	0.13	0.35	0.72	0.36
	ร้อยละ	1.45	3.83	7.85	3.92
2.3 ที่ดินได้ทำฟรี	ไร่	0.25	0.15	0.17	0.18
	ร้อยละ	2.80	1.65	1.86	2.00
3. ประเภทเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ					
3.1. โฉนด	ร้อยละ	69.21	67.72	71.32	68.79
3.2. ส.ป.ก. 4-01	ร้อยละ	20.53	23.60	20.59	22.21
3.3 นส. 2	ร้อยละ	2.32	0.67	0.49	1.09
3.4 นส.3	ร้อยละ	4.64	4.34	4.41	4.44
3.5 นส. 4	ร้อยละ	0.49	0.17	0.25	0.27
3.6 น.ส. 5	ร้อยละ	0.00	0.08	0.00	0.04
3.7 ภบท.5	ร้อยละ	2.81	3.42	2.94	3.16

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

ก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรปี 2560 ร้อยละ 82.81 มีแหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ และมีพื้นที่แหล่งน้ำเฉลี่ย 0.89 ไร่ โดยพบว่า ประเภทแหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นบ่อขุดเอง ร้อยละ 75.59 รองลงมาเป็นบ่อขุดโดยกรมพัฒนาที่ดิน ร้อยละ 26.64 บ่อบาดาล ร้อยละ 9.48 แหล่งน้ำธรรมชาติร้อยละ 9.25 แหล่งน้ำชลประทาน ร้อยละ 8.21 และแหล่งน้ำอื่น ๆ ได้แก่ บ่อขุดโดยส.ป.ก. และร่องสวน ร้อยละ 5.94 ตามลำดับ

หลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรปี 2560 ร้อยละ 86.84 มีแหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ และมีพื้นที่แหล่งน้ำ เฉลี่ย 0.95 ไร่ โดยพบว่า ประเภทแหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นบ่อขุดเอง ร้อยละ 73.32 รองลงมาเป็นบ่อขุดโดยกรมพัฒนาที่ดิน ร้อยละ 30.60 บ่อบาดาล ร้อยละ 9.74 แหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 9.15 แหล่งน้ำชลประทาน ร้อยละ 8.07 และแหล่งน้ำอื่น ๆ ได้แก่ บ่อขุดโดยส.ป.ก. และร่องสวน ร้อยละ 6.55 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	หน่วย	กลุ่ม A		กลุ่ม B		กลุ่ม C		เฉลี่ย	
		ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1. แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ									
1.1 มีแหล่งน้ำ	ร้อยละ	86.92	89.74	82.40	85.90	77.94	85.29	82.81	86.84
1.2 ไม่มีแหล่งน้ำ	ร้อยละ	13.08	10.26	17.60	14.10	22.06	14.71	17.19	13.16
2. พื้นที่แหล่งน้ำเฉลี่ย	ไร่	1.05	1.11	0.85	0.90	0.76	0.87	0.89	0.95
3. ประเภทแหล่งน้ำ[1/]									
3.1 บ่อขุดเอง	ร้อยละ	76.38	75.83	76.52	74.37	71.70	66.09	75.59	73.32
3.2 บ่อขุดโดย พด.	ร้อยละ	25.33	28.78	26.52	29.81	28.93	35.63	26.64	30.60
3.3 แหล่งน้ำธรรมชาติ	ร้อยละ	10.10	9.96	9.82	9.81	6.29	6.03	9.25	9.15
3.4 แหล่งน้ำชลประทาน	ร้อยละ	7.81	7.93	8.00	7.96	9.43	8.62	8.21	8.07
3.5 บ่อบาดาล	ร้อยละ	13.52	13.65	7.79	8.45	8.49	7.76	9.48	9.74
3.6 อื่น ๆ [2/]	ร้อยละ	6.10	7.20	6.38	6.99	4.40	4.31	5.94	6.55

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: [1/]ประเภทแหล่งน้ำเกษตรกรมีได้มากกว่า 1 ประเภท

[2/] บ่อขุดโดย ส.ป.ก. ,ร่องสวน

3.4 การเข้าร่วมโครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 ได้เข้าร่วมโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นอกเหนือจากโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แก่ โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ร้อยละ 34.11 รองลงมาเป็นโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ร้อยละ 30.87 โครงการมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP/อินทรีย์ ร้อยละ 24.44 โครงการบริหารจัดการน้ำ ร้อยละ 3.51 แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ร้อยละ 2.95 โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by agri-map) ร้อยละ 3.02 และโครงการธนาคารสินค้าเกษตร ร้อยละ 1.10 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 การเข้าร่วมโครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	เฉลี่ย
1. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	32.48	30.51	29.63	30.87
2. โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	34.50	33.44	34.39	34.11
3. โครงการบริหารจัดการน้ำ	5.87	2.00	2.65	3.51
4. โครงการแผนการผลิตข้าวครบวงจร	4.04	3.24	1.59	2.95
5. โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by agri-map)	2.57	3.85	2.65	3.02
6. โครงการธนาคารสินค้าเกษตร	1.28	0.92	1.06	1.10
7. โครงการมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP/เกษตรอินทรีย์	19.26	26.04	28.03	24.44

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: สมาชิกในครัวเรือนสามารถเข้าร่วมโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรสหกรณ์ได้มากกว่า 1 โครงการ

บทที่ 4
ผลการประเมินผล

การประเมินผลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน และผลลัพธ์ของโครงการที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาตามประเด็นตัวชี้วัดการประเมินผล ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรมของแผนงาน (Program activities) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย หรือเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

4.1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

4.1.1 งบประมาณในการดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานโครงการใช้งบประมาณปกติของหน่วยงานรวมทั้งสิ้น 77,219,200 บาท จำแนกเป็น งบประมาณสำหรับจัดหาปัจจัยการผลิต จำนวน 66,719,200 บาท และงบประมาณสำหรับการส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร 10,500,000 บาท เบิกจ่ายครบตามเป้าหมาย ตามรายละเอียดดังนี้

1) งบประมาณสำหรับจัดหาปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้นให้กับเกษตรกร รวมทั้งสิ้น 66,719,200 บาท ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.95 เป็นงบประมาณในการจัดหาพันธุ์ปลากินพืช รองลงมาร้อยละ 27.08 จัดหาพันธุ์สัตว์ปีก และร้อยละ 7.75 จัดหาพันธุ์ไม้ผล (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 งบประมาณสำหรับจัดหาปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิต	งบประมาณ (บาท)	สัดส่วนการจัดหาปัจจัยการผลิต (ร้อยละ)
1. เมล็ดพันธุ์ผัก	477,200	0.72
2. พันธุ์ไม้ผล	5,172,500	7.75
3. ท่อนพันธุ์หม่อน	1,000,000	1.50
4. พันธุ์ปลากินพืช	42,000,000	62.95
5. พันธุ์สัตว์ปีกอาหาร และเวชภัณฑ์	18,069,500	27.08
รวม	**66,719,200**	**100.00**

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560)

2) งบประมาณสำหรับการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการให้กับเกษตรกร

หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในส่วนกลางได้โอนเงินงบประมาณให้หน่วยงานระดับจังหวัดที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดูแลเกษตรกรในการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ โดยการพาไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ รายละ 1 ครั้ง ในอัตรา 150 บาทต่อราย ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 10,500,000 บาท ทั้งนี้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการสนับสนุนงบประมาณให้หน่วยงานอื่น ได้แก่

การยางแห่งประเทศไทย องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การสะพานปลา องค์การส่งเสริมกิจการโคนม แห่งประเทศไทย สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และสภาเกษตรกรแห่งชาติ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 งบประมาณสำหรับการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ

หน่วยงาน	เกษตรกร (ราย)	งบประมาณ (บาท)
1. กรมการข้าว	2,181	327,150
2. กรมชลประทาน	7,014	1,052,100
3. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	2,750	412,500
4. กรมพัฒนาที่ดิน	6,292	943,800
5. กรมปศุสัตว์	6,797	1,019,550
6. กรมประมง	6,258	938,700
7. กรมวิชาการเกษตร	3,861	579,150
8. กรมส่งเสริมการเกษตร	15,757	2,363,550
9 กรมส่งเสริมสหกรณ์	5,507	826,050
10. กรมหม่อนไหม	1,426	213,900
11. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	4,322	648,300
12. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	98	14,700
13. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	7,737	1,160,550
รวม	**70,000**	**10,500,000**

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560)

4.1.2 หน่วยงานและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วยภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1) ภาครัฐ ประกอบด้วย หน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งสิ้น 17 หน่วยงาน ได้แก่ (1) กรมการข้าว (2) กรมปศุสัตว์ (3) กรมประมง (4) กรมวิชาการเกษตร (5) กรมหม่อนไหม (6) กรมชลประทาน (7) กรมพัฒนาที่ดิน (8) กรมส่งเสริมการเกษตร (9) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (10) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (11) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (12) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (13) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (14) การยางแห่งประเทศไทย (14) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (15) องค์การสะพานปลา (16) สภาเกษตรกรแห่งชาติ และ (17) กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาการเกษตรโดยทำหน้าที่รับสมัคร จัดกลุ่มเกษตรกรตามความพร้อมคัดเลือกปราชญ์เกษตรหรือเกษตรกรต้นแบบหรือประธาน ศพก. เพิ่มพูนองค์ความรู้แก่เกษตรกร แนะนำส่งเสริมการทำบัญชีประสานขอรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความต้องการของเกษตรกรส่งเสริมกิจกรรมการผลิตให้มีความหลากหลาย จัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกรการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลโครงการ

2) ภาคประชาสังคม ประกอบด้วย ปราชญ์เกษตร เกษตรกรต้นแบบ และประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) รวมทั้งสิ้น 3,525 ราย ทำหน้าที่ในการสร้างแรงบันดาลใจแนะนำ ช่วยเหลือ สร้างเกษตรกรต้นกำเนิดและสร้างทายาทเกษตรกร (Cell แตกใหม่)

3) ภาคเอกชน ประกอบด้วย บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) บริษัทเบทาโกร จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) บริษัท สยามคูโบต้าคอร์ปอเรชั่น จำกัด บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ทำหน้าที่สนับสนุนเทคนิค วิชาการ ปัจจัยการผลิต ทุนทรัพย์สำหรับตอบแทนปราชญ์ ทุนเริ่มต้นสำหรับเกษตรกรตามความจำเป็นและจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร

4) สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย สถาบันการศึกษาในพื้นที่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา รวมทั้งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน้าที่สนับสนุนเทคนิค วิชาการ รวมถึงนักศึกษาเป็นลูกมือปราชญ์เกษตรฯ ฝึกงานในแปลงเกษตรกร

5) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเกษตรกร ปี 2560 มีหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรมพบปะกับปราชญ์เกษตร เพื่อสร้างแรงบันดาลใจระเบิดจากข้างในและวางแผนการผลิต การลงมือทำในพื้นที่โดยลองทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง เก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน ส่วนที่เหลือจึงจำหน่ายสร้างรายได้แก่ครอบครัว จัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์มลงมือทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น และขยายผลสู่การทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างเต็มรูปแบบต่อไป

4.1.3 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้นแก่เกษตรกร

เกษตรกร ปี 2560 ที่สมัครเข้าร่วมโครงการทุกรายจะได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมหม่อนไหม กรมปศุสัตว์ และกรมประมง รวมถึงภาคเอกชนได้แก่ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) และสมาคมไก่ไข่ พบว่าดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ดังนี้

1) พันธุ์ไม้ผล 8 ชนิด จำนวน 490,000 ต้น (ไม่ต่ำกว่ารายละ 2 ต้น)

2) พันธุ์พืชผัก 8 ชนิด จำนวน 3,921.50 กิโลกรัม (รายละ 4 ซอง)

3) ท่อนพันธุ์หม่อน จำนวน 3,500,000 ท่อน (รายละ 50 ท่อน)

4) พันธุ์ปลากินพืช 4 ชนิด จำนวน 210,000,000 ตัว (รายละ 1,000 - 3,000 ตัว)

5) พันธุ์สัตว์ปีก 4 ชนิด จำนวน 350,000 ตัว (รายละ 5 ตัว)

6) วิตามินและยาปฏิชีวนะสำหรับสัตว์ปีก จำนวน 70,000 ชุด (รายละ 1 ชุด)

7) อาหารสัตว์ปีก จำนวน 700,000 กิโลกรัม (ข้าวเปลือก รายละ 10 กิโลกรัม)

4.1.4 การส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการให้แก่เกษตรกร

ในปีงบประมาณ 2560 หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกษตรกร ดำเนินการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกราย โดยหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางโอนเงินงบประมาณให้หน่วยงานระดับจังหวัด เพื่อพาเกษตรกรไปศึกษาดูงาน ในสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงสถาบันการศึกษาที่เป็นต้นแบบในการทำเกษตรผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเนื้อหาที่เกษตรกรได้รับจากการศึกษาดูงานอาทิ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การบริหารจัดการน้ำ การทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การดูแลโดยชีววิธี วิธีธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ การปรับปรุงบำรุงดิน

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2561 เป็นต้นมา การส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการนั้น ยังคงดำเนินการต่อเนื่อง แต่เปลี่ยนวิธีการดำเนินงานจากการพาเกษตรกรไปศึกษาดูงาน ในสถานที่ต่าง ๆ เป็นการอบรมและการสนับสนุนองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการในหลักสูตรอื่น ๆ ตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ และเพิ่มการอบรมหลักสูตรกลาง การปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นการจัดอบรมให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ภูมิสังคม การดำเนินชีวิต และการทำการเกษตร โดยรายละเอียดเนื้อหาวิชาของการอบรมหลักสูตรกลาง ประกอบด้วย 6 วิชา ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เกษตรทฤษฎีใหม่ 3) การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย 4) การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ 5) การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุนการผลิต และ 6) การสื่อสารปฏิสัมพันธ์และจิตอาสา

4.2 กิจกรรมของแผนงาน (Program activities)

การประเมินผลด้านกิจกรรม เพื่อศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการตามกิจกรรมการทำงานของโครงการ ประกอบด้วย การเตรียมการและการบริหารจัดการ การรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกร การประเมินศักยภาพ การจัดกลุ่มเกษตรกร การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร การมอบหมายให้ปราชญ์เกษตรรับผิดชอบดูแลเกษตรกร การจัดกิจกรรมพบปะ 5 ประสานฯ การจัดทำสมุดตรวจเยี่ยม จัดทำผังแปลงและแผนการผลิตของเกษตรกร การถ่ายทอดองค์ความรู้ การเชื่อมโยงตลาด และการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ดังนี้

4.2.1 การเตรียมการและการบริหารจัดการ

เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และมีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนโครงการ รวมทั้งการให้คำแนะนำการปฏิบัติงาน และจัดทำแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังนี้

1) การแต่งตั้งคณะกรรมการระดับกระทรวง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีคำสั่งที่ 920/2559 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย พลเอก ปัฐมพงศ์ ประถมภัฏ นางจินตนา ชัยยวรรณาการ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พลเอกประสาท สุขเกษตร เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นที่ปรึกษา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานคณะกรรมการ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานฯ หัวหน้าส่วนราชการ เป็นคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานและการขับเคลื่อนโครงการให้คำแนะนำ ปรึกษา แก้ไขปัญหาอุปสรรค ติดตามผลการดำเนินงาน และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่อง (ภาคผนวกที่ 1)

2) การแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการระดับจังหวัด/อำเภอ และการทำแผนปฏิบัติงาน

จังหวัดได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่อำนวยการบริหารการขับเคลื่อนภาพรวมของจังหวัด จำนวน 77 จังหวัด เป็นไปตามเป้าหมาย อีกทั้งยังได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอ เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหา และประสานงานเพื่อขับเคลื่อนระดับอำเภอ และบางจังหวัดได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานระดับตำบล เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติในพื้นที่และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ภาคผนวกที่ 1)

สำหรับการจัดแผนปฏิบัติงานโครงการระดับจังหวัด/อำเภอ นั้น จังหวัดได้มีกรอบแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนงานโครงการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยมีแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และเป้าหมายที่กำหนด ภายใต้ภาระหน้าที่ของคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการระดับอำเภอ หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ปราชญ์เกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้มอบหมายคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จของจังหวัด (ภาคผนวกที่ 1) ทำหน้าที่ประสานอำนวยการและกำกับดูแลตามแผนปฏิบัติงานโครงการของจังหวัดให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการ และได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายระดับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จของจังหวัด เฉลี่ย 2 ครั้ง/ปีหรือจังหวัด และการจัดประชุมคณะทำงานโครงการระดับอำเภอเฉลี่ย 8 ครั้ง/ปี

นอกเหนือจากการกำหนดกรอบการขับเคลื่อนโครงการในภาพรวมแล้ว ยังได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำเดือน เพื่อให้กิจกรรมการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยจะจัดทำแผนปฏิบัติงานล่วงหน้าก่อนการดำเนินงานในแต่ละเดือน

3) การจัดทำหนังสือให้คำแนะนำการปฏิบัติงาน

ในปีงบประมาณ 2560 เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามขั้นตอนที่กำหนด อีกทั้งเมื่อเกิดข้อสงสัยในขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในภายหลัง คณะกรรมการบริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงได้มีการจัดทำหนังสือให้คำแนะนำการปฏิบัติงานเป็นระยะ รวมทั้งสิ้น 25 ฉบับ เพื่อให้

คำแนะนำการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่การปฏิบัติงานในระดับจังหวัด ยังคงมีปัญหาจากการปฏิบัติตามหนังสือให้คำแนะนำ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขการปฏิบัติงานโครงการจากส่วนกลางในช่วงระยะเวลาดังกล่าวอยู่เสมอ ทำให้ปีงบประมาณ 2561 สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงานโครงการฯ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนโครงการในระดับจังหวัด และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการแทนการจัดทำหนังสือให้คำแนะนำการปฏิบัติงาน

4) การจัดประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ 5 ประสานฯ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการจัดประชุมประจำเดือน เดือนละ 1 ครั้ง เป็นไปตามแผนที่กำหนด เพื่อให้ความเห็นชอบแนวทาง การดำเนินงาน และรับทราบความก้าวหน้าของโครงการฯ

5) บูรณาการระบบฐานข้อมูลเกษตรกร ระบบรายงาน และการดูแลให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ ดำเนินการโดย ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมพัฒนาที่ดิน และกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันจัดทำระบบฐานข้อมูลเกษตรกรเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานโครงการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการทั้งส่วนกลางและระดับจังหวัดดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน

6) การประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ต่อสาธารณชน สำหรับกิจกรรมดังกล่าวทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา เครือข่ายองค์กรทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ต่อสาธารณชนเป็นระยะ ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินการได้ครบตามเป้าหมาย โดยผ่านช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรกและสหกรณ์ การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการฯ และการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานระหว่างผู้บริหารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง และระดับจังหวัด โดยใช้ Application line ในการสร้างกลุ่ม “พูดคุยเกษตรทฤษฎีใหม่” ทั้งในระดับกระทรวงฯ และระดับจังหวัด

7) การติดตาม ตรวจเยี่ยมเกษตรกรในพื้นที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกษตรกรได้ติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำแก่เกษตรกร เฉลี่ย 2 ครั้ง/ราย ตามเป้าหมาย

4.2.2 การรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกร

หลักเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรต้องมีคุณสมบัติ คือ 1) มีความสมัครใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่และ 2) มีความพร้อม มีความตั้งใจและต้องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยตนเอง สำหรับคุณสมบัติของพื้นที่คือ 1) ต้องเป็นพื้นที่ Start zero คือเริ่มต้นจากที่ดินว่างเปล่าหรือที่ดินซึ่งมีการทำกิจกรรมการเกษตรเชิงเดี่ยว หรืออาจเป็นที่ดินทั้งแปลงของเกษตรกร หรือแบ่งมาทำแค่บางส่วน หรือเป็นพื้นที่ทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรผสมผสานมาก่อน และ 2) มีแหล่งน้ำของตนเองหรือแหล่งน้ำธรรมชาติหรือคลองชลประทาน สามารถใช้งานได้ตลอดปี โดยมีการประชาสัมพันธ์การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการผ่านสื่อบุคคล ได้แก่ เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธาน ศพก.

ในขั้นตอนดังกล่าว ได้มีการจัดประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์การรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกรจำนวน 1 ครั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับปราชญ์เกษตร การรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกร โดยโครงการได้กำหนดเป้าหมายในการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 70,000 ราย สำหรับการรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกร มีปัญหาอุปสรรค เช่น การดำเนินโครงการที่เน้นปริมาณเป้าหมายของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจำนวนมาก โดยไม่ได้เน้นการคัดเลือกเกษตรกรที่สมัครใจและมีความต้องการเข้าร่วมโครงการอย่างแท้จริง บางรายเข้าร่วมเพื่อรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต นอกจากนี้ระยะเวลาการรับสมัครและตรวจสอบคุณสมบัติมีน้อย ทำให้ได้เกษตรกรบางส่วนที่มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนด

4.2.3 การประเมินศักยภาพ/จัดกลุ่มเกษตรกร

ตามหลักเกณฑ์ ในปี 2560 มีการจัดกลุ่มเกษตรกร ออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย เกษตรกรที่มีความพร้อมมาก กลุ่มที่มีพร้อมปานกลาง และกลุ่มที่มีความพร้อม จากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 70,000 ราย ต่อมาในปีงบประมาณ 2561 ได้ปรับเปลี่ยน แนวปฏิบัติของการประเมินศักยภาพ/จัดกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปราชญ์เกษตรร่วมประเมินศักยภาพเกษตรกรพร้อมทั้งจัดกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่ม A เป็นเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1

2) กลุ่ม B เป็นเกษตรกรที่มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1

3) กลุ่ม C เป็นเกษตรกรที่ยังขาดประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1

ทั้งนี้ ก่อนมีการประเมินศักยภาพ/จัดกลุ่มเกษตรกร ได้มีการจัดประชุมชี้แจง 1 ครั้ง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถศึกษาหลักเกณฑ์ และสรุปข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา

อย่างไรก็ตาม การประเมินเพื่อจัดกลุ่มเกษตรกร แต่ละกลุ่มมีคำนิยามที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้การจัดกลุ่มที่ชัดเจนทำได้ยาก นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจในวิธีการประเมินเพื่อการจัดกลุ่มเกษตรกรที่แตกต่างกัน ทำให้การจัดกลุ่มตามคุณสมบัติมีความคลาดเคลื่อน และบางพื้นที่เกษตรกรที่มีคุณสมบัติตรงตามโครงการมีค่อนข้างน้อย

4.2.4 การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร

ปีแรกเริ่มดำเนินงานโครงการ (ปี 2560) การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรยังไม่สมบูรณ์ มีเพียงการบันทึกข้อมูลจากแบบใบสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร ดำเนินการโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบเกษตรกรในพื้นที่ ต่อมาในปีงบประมาณ 2561 สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโครงการฯ ในส่วนการบันทึกข้อมูลรายบุคคลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านระบบฐานข้อมูล 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง ในเว็บไซต์http://newtheoryfarmer.ldd.go.th ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้พัฒนาขึ้นใหม่ โดยปรับปรุงฐานข้อมูลเดิม และให้สามารถใช้ในการบันทึกข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ส่งมอบชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่านพร้อมเอกสารประกอบการใช้งาน

ฐานข้อมูลดังกล่าว สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับจังหวัดได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และดำเนินการนำเข้าในระบบฐานข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ครบตามเป้าหมาย

4.2.5 การทำแฟ้มข้อมูล (Port folio) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรายบุคคล เพื่อเป็นการจัดเก็บข้อมูลที่ได้มีการดำเนินงานทั้งหมดโดยเก็บไว้ที่เกษตรกร 1 ชุด และหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ คณะทำงานระดับอำเภอ 1 ชุด ในแฟ้มรายบุคคลประกอบด้วย 1) ใบสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 2) สำเนาบัตรประชาชน 3) สำเนาทะเบียนบ้าน 4) เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน 5) สภาพเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนก่อนร่วมโครงการ 6) แผนผังฟาร์ม (ก่อนและหลังการผลิต) 7) แผนการผลิต 8) ข้อมูลความก้าวหน้าของกิจกรรมในแปลง 9) ภาพถ่ายความก้าวหน้าของกิจกรรมในแปลง

ทั้งนี้ การทำแฟ้มข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรายบุคคล มีเอกสารที่ต้องจัดเก็บหลายรายการ อีกทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกษตรกรมีภารกิจมาก ต้องดูแลเกษตรกรหลายราย ทำให้การจัดเก็บเอกสารในแฟ้มข้อมูลส่วนบุคคลยังไม่สมบูรณ์ การจัดทำแฟ้มข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดำเนินการได้ ร้อยละ 60.71 อีกร้อยละ 39.29 ยังไม่ได้ดำเนินการ ซึ่งการทำแฟ้มข้อมูลรายบุคคลนั้น หน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ต้องนำข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไปบันทึกในระบบฐานข้อมูล 5 ประสาน ในเว็บไซด์ต่อไป

4.2.6 การทำสมุดตรวจเยี่ยมให้เกษตรกร

โครงการกำหนดให้จัดทำสมุดตรวจเยี่ยมมอบให้กับเกษตรกร สำหรับบันทึกการเยี่ยมเยียนเกษตรกรของ 5 ประสาน และภาคส่วนอื่น ๆ โดยเมื่อไปถึงบ้านเกษตรกรให้อ่านบันทึกในสมุดเยี่ยมก่อน เพื่อจะได้ทราบประวัติการเยี่ยมเยียน สภาพปัญหา และข้อแนะนำของผู้ที่เข้ามาเยี่ยมเยียนก่อนหน้า เพื่อให้การวิเคราะห์และแนะนำได้ตรงกับปัญหา เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อแนะนำก่อนหน้า ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกษตรกรได้จัดทำสมุดตรวจเยี่ยมให้แก่เกษตรกร

จากการสำรวจข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับสมุดตรวจเยี่ยมแล้วร้อยละ 96.26 ส่วนที่เหลือร้อยละ 3.74 ยังไม่ได้รับสมุดตรวจเยี่ยม เนื่องจากอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำสมุดตรวจเยี่ยม และบางหน่วยงานขาดงบประมาณในการดำเนินการ (ภาพที่ 4.1)

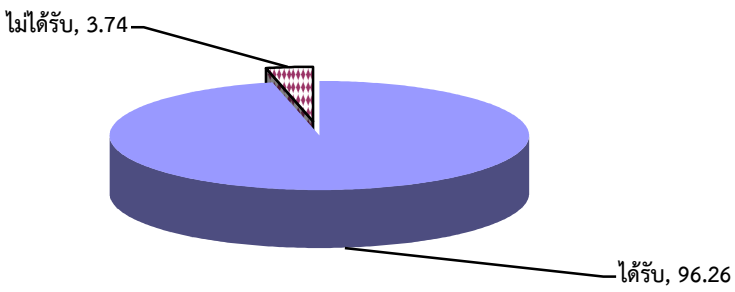

ภาพที่ 4.1 การได้รับสมุดตรวจเยี่ยมของเกษตรกร

4.2.7 การจัดทำผังแปลงที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

การจัดทำผังแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรจัดทำผังแปลงการผลิตแล้ว ร้อยละ 94.12 โดยจำแนกเป็น เกษตรกรร้อยละ 59.06 ดำเนินการจัดทำผังแปลงครบถ้วน ส่วนเกษตรกร ร้อยละ 35.06 ดำเนินการได้บางส่วน ที่เหลือร้อยละ 5.88 ไม่ได้จัดทำผังแปลง เนื่องจากในปีที่ดำเนินการ เกษตรกรไม่ทราบว่าจะต้องทำผังแปลง และบางส่วนไม่มีความรู้ในการจัดทำผังแปลงที่ชัดเจน ต้องร่วมกับเจ้าหน้าที่จึงจะสามารถดำเนินการได้ (ตารางที่ 4.3)

4.2.8 การจัดทำแผนการผลิตและการดำเนินการตามแผนการผลิตของเกษตรกร

การจัดทำแผนการผลิตของเกษตรกรเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ประสบความสำเร็จ จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีการจัดทำแผนการผลิตแล้ว ร้อยละ 68.83 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 31.17 ยังไม่ได้ทำแผนการผลิต เนื่องจากเห็นว่า เป็นการทำกิจกรรมที่เป็นปกติอยู่แล้วผลผลิตในแปลงมีไม่มากนัก เน้นผลิตเพื่อการบริโภคเป็นหลัก ไม่ได้ผลิตเพื่อการค้า จึงไม่เห็นความจำเป็นและให้ความสำคัญในการทำแผนการผลิตมากนัก

สำหรับเกษตรกรที่ได้จัดทำแผนการผลิตแล้ว พบว่า ร้อยละ 58.49 ได้ดำเนินการตามแผนการผลิตแล้ว ที่เหลือร้อยละ 41.51 ไม่ได้ดำเนินการตามแผนการผลิต เนื่องจากปัจจัยการผลิตที่ได้รับไม่ตรงกับแผนการผลิตที่วางไว้ และเกษตรกรบางส่วนปลูกพืชชนิดอื่นที่ไม่ตรงกับแผนการผลิต เนื่องจากไม่สามารถหาพันธุ์พืชได้ตรงกับแผนการผลิต เป็นต้น (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 การจัดทำผังแปลง แผนการผลิต และการดำเนินการตามแผนการผลิตของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. การจัดทำผังแปลง	
1.1 จัดทำผังแปลง	**94.12**
- ดำเนินการได้ทั้งหมด	59.06
- ดำเนินการได้บางส่วน	35.06
1.2 ไม่ได้จัดทำผังแปลง	**5.88**
2. การจัดทำแผนการผลิต	
2.1 ทำแผนการผลิต	**68.83**
2.2 ไม่ได้ทำแผนการผลิต	**31.17**
3. การดำเนินการตามแผนการผลิต	
3.1 ดำเนินการตามแผนการผลิต	**58.49**
3.2 ไม่ได้ดำเนินการตามแผนการผลิต	**41.51**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.9 การจัดกิจกรรม “พบปะ 5 ประสานฯ”

1) การจัดงาน "5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง"

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการจัดงาน "5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง" ขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องคอนเวนชั่นเซ็นเตอร์ โรงแรมรามาการ์เด้นส์ กรุงเทพฯ 1 ครั้ง เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่มากยิ่งขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่สู่ความยั่งยืนและขยายผลออกสู่วงกว้าง

2) การจัดกิจกรรม “พบปะ 3 ประสานฯ และพบปะ 5 ประสานฯ” หรือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

โครงการกำหนดให้มีการจัดกิจกรรม“พบปะ 3 ประสานฯ”และ“พบปะ 5 ประสานฯ” หรือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ โดยกิจกรรมพบปะ 3 ประสานฯ ประกอบด้วย เกษตรกร ภาครัฐ และปราชญ์เกษตรฯ และกิจกรรมพบปะ 5 ประสาน ประกอบด้วย เกษตรกร ปราชญ์เกษตรฯ ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา โดยจังหวัดดำเนินการได้ 77 จังหวัด จังหวัดละ 2 ครั้ง ครบถ้วนตามเป้าหมาย

4.2.10 การถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ หลักสูตรกลาง และหลักสูตรอื่น ๆ ดังนี้

1) การถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ 1 ครั้ง ครบตามเป้าหมาย โดยพาเกษตรกรไปศึกษาดูงานในพื้นที่ ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การบริหารจัดการน้ำ การทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การดูแลการผลิตแปลงโดยชีววิธี วิธีธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ การปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งในปีงบประมาณ 2561 ได้เปลี่ยนจากการศึกษาดูงานเป็นการอบรมหลักสูตรกลาง การปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

2) การถ่ายทอดองค์ความรู้หลักสูตรอื่น ๆ

การถ่ายทอดองค์ความรู้สำหรับเกษตรกร นอกจากการศึกษาดูงานในพื้นที่แล้ว หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายในระดับพื้นที่ ยังมีการสนับสนุนองค์ความรู้แก่เกษตรกรในหลักสูตรอื่น ๆ ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยให้คำแนะนำทางวิชาการ เทคนิคการผลิต นวัตกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามแนวทางการพัฒนาตามการจัดกลุ่ม A B และ C ซึ่งเป็นงานตามภารกิจของหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการโครงการ เช่น การปลูกพืช โดยกรมหม่อนไหม ดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษาแปลงหม่อนแก่เกษตรกร การเลี้ยงสัตว์ โดยกรมปศุสัตว์ มีเจ้าหน้าที่อาสาปศุสัตว์เป็นพี่เลี้ยงเกษตรกร การเลี้ยงสัตว์น้ำ มีการส่งเสริมความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยกรมประมง กรมพัฒนาที่ดินได้ถ่ายทอดองค์ความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ การทำปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยหมัก เป็นต้น โดยจัดการอบรม 1 ครั้ง ระยะเวลาการอบรม 1- 2 วัน

4.2.11 ภารกิจของปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ประธาน ศพก. ที่มีบทบาทในการดูแลเกษตรกร

ปราชญ์เกษตร/ เกษตรกรต้นแบบ/ประธาน ศพก. ที่เข้าร่วมสนับสนุนโครงการ 2,152 ราย มีภารกิจในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรระเบิดจากข้างใน มีการวางแผนการผลิต และลงมือทำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ โดยโครงการได้มอบหมายให้ปราชญ์เกษตร เกษตรกรต้นแบบ หรือ ประธาน ศพก. ให้รับผิดชอบดูแลเกษตรกร 3 - 5 ราย ตามความเหมาะสม แต่ไม่เกิน 10 ราย ให้ความรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน แก่เกษตรกรในความรับผิดชอบ จากการสำรวจปราชญ์เกษตร พบว่า ปราชญ์เกษตร ร้อยละ 97.32 มีความเข้าใจในภารกิจของตนเอง ส่วนที่เหลือร้อยละ 2.68 ไม่ทราบถึงภารกิจของตนเอง และไม่ทราบจำนวนเกษตรกรที่ต้องดูแล เนื่องจากมีภารกิจมาก จึงไม่ได้เข้าร่วมประชุม และปราชญ์เกษตรบางส่วนยังไม่ได้รับการติดต่อจากหน่วยงานราชการถึงการดูแลเกษตรกรโครงการ (ตารางที่ 4.4)

ในส่วนของความเหมาะสมของสัดส่วนการรับผิดชอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการของปราชญ์เกษตร พบว่า ปราชญ์เกษตร ร้อยละ 91.15 เห็นว่าสัดส่วน 1:10 ที่โครงการกำหนดเหมาะสม ส่วนที่เหลือร้อยละ 8.85 เห็นว่า ไม่เหมาะสมเนื่องจากปราชญ์เกษตร มีภารกิจมาก เวลาในการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างใกล้ชิดน้อย ประกอบกับระยะทางในการดูแลเกษตรกรอยู่ไกล โดยสัดส่วนที่เหมาะสมในการรับผิดชอบดูแลเกษตรกร ควรเป็น 1 : 8 กล่าวคือ ปราชญ์เกษตรฯ 1 ราย ควรจะดูแลเกษตรกร 8 ราย

4.2.12 แปลงตัวอย่างความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปราชญ์เกษตรจะมีแปลงตัวอย่างความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในการเป็นแปลงต้นแบบให้กับเกษตรกรที่รับผิดชอบได้มาศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ปราชญ์เกษตร ร้อยละ 92.31 มีแปลงตัวอย่างความสำเร็จให้เกษตรกรได้ศึกษาดูงาน เพื่อนำไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 7.69 ไม่มีแปลงตัวอย่าง เนื่องจากอยู่ระหว่างการปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นวิทยากรที่มีความรู้อยู่แล้ว แต่ไม่มีพื้นที่การเกษตรเป็นของตนเองจึงไม่ได้ทำแปลงตัวอย่าง และบางส่วนใช้ฐานเรียนรู้ของ ศพก. เป็นแปลงตัวอย่างให้เกษตรกรศึกษาดูงาน เป็นต้น (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ภารกิจ สัดส่วนการดูแลเกษตรกร และ แปลงตัวอย่างความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของปราชญ์เกษตรฯ

รายการ	ร้อยละ
1. ปราชญ์เกษตรที่เข้าใจภารกิจ	
- ทราบ	97.32
- ไม่ทราบ	2.68
2. สัดส่วนการดูแลเกษตรกร	
- เหมาะสม	91.15
- ไม่เหมาะสม	8.85
3. แปลงตัวอย่างความสำเร็จ	
- มี	92.31
- ไม่มี	7.69

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.13 การติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำแก่เกษตรกร แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทำบัญชีครัวเรือน การจัดการฟาร์ม และการปรับปรุงบำรุงดิน สำหรับการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร พบว่า ภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2560 ดำเนินการแล้ว 68,312 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.54 ของเป้าหมาย 70,034 ราย (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 การติดตามเยี่ยมเยียนให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกรโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วย: ราย

รายการ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	
		จำนวน	ร้อยละ
1. กลุ่ม A	17,534	17,534	100.00
2. กลุ่ม B	39,584	38,194	96.49
3. กลุ่ม C	12,916	12,584	97.43
รวม	**70,034**	**68,312**	**97.54**

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560)

2) ปราชญ์เกษตรฯ การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรโดยปราชญ์เกษตรฯ พบว่า ปราชญ์เกษตรฯ ร้อยละ 70.47 มีการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อราย ระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยของปราชญ์เกษตรฯ กับเกษตรกรที่รับผิดชอบ มีระยะทางเฉลี่ย 10.38 กิโลเมตร โดยปราชญ์เกษตรฯ มีค่าใช้จ่ายในการติดตามเยี่ยมเยียน 257 บาทต่อราย ซึ่งเป็นค่าน้ำมัน ค่าโทรศัพท์ ค่าอาหาร และค่าปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนเพิ่มเติมให้แก่เกษตรกร สำหรับปราชญ์เกษตร ส่วนที่เหลือร้อยละ 29.53 ไม่ได้ไปติดตาม

เยี่ยมเยียนเกษตรกร เนื่องจาก มีภารกิจมาก เวลาในการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างใกล้ชิดน้อย และระยะทางของเกษตรกรที่ต้องดูแลอยู่ไกล (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 การติดตามเยี่ยมเกษตรกรโดยปราชญ์เกษตรฯ

รายการ	หน่วยนับ	ผลการดำเนินงาน
1. ไม่ได้ติดตาม	**ร้อยละ**	**29.53**
2. มีการติดตาม	**ร้อยละ**	**70.47**
2.1 จำนวนครั้งเฉลี่ย	ครั้งต่อราย	2
2.2 ระยะทางเฉลี่ย	กิโลเมตร	10.38
2.3 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย	บาทต่อราย	257

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.14 การเชื่อมโยงตลาด

กิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโครงการอีกประการหนึ่ง คือ การเชื่อมโยงตลาด การประสานงานภาคเอกชน หรือสหกรณ์ในการรวบรวมผลผลิต จัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร เนื่องจากผลผลิตของเกษตรกรที่ได้รับ นอกจากจะใช้เพื่อการบริโภคในครัวเรือนแล้ว บางส่วนเกษตรกรจะนำผลผลิตไปจำหน่ายเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน จึงกำหนดให้หน่วยงานในระดับจังหวัดประสานเตรียมการหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร ในรายที่ยังไม่มีตลาดรองรับ โดยหน่วยงานภาครัฐต้องจัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร

การดำเนินงานจัดหาตลาดรองรับให้แก่เกษตรกรและมีการเชื่อมโยงไปยังโครงการตลาดประชารัฐ ดังนี้

1) มีการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมโครงการตลาดประชารัฐเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขาย เพื่อสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้เข้าร่วมโครงการ โดยการลงทะเบียนเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ภายใต้โครงการตลาดประชารัฐ ทั้งนี้มีการประชาสัมพันธ์ทั้งในระดับประเทศ ระดับหน่วยงาน ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

2) การดำเนินโครงการตลาดประชารัฐในภูมิภาค ดำเนินการลงทะเบียนผู้ประกอบการและการจัดสรรพื้นที่ให้ผู้ประกอบการโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลตลาด เมื่อได้รับคำขอลงทะเบียนแล้วให้ดำเนินการพิจารณาจัดสรรพื้นที่ในตลาดให้กับผู้ลงทะเบียนที่เข้าร่วมโครงการตลาดประชารัฐ เพื่อให้มีสถานที่สำหรับจำหน่ายสินค้าหรือผลิตผลทางการเกษตร ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการตลาดประชารัฐ ประจำจังหวัดหรือคณะอนุกรรมการ/คณะทางานที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ติดตามเร่งรัดและบริหารจัดการการจัดสรรพื้นที่ให้กับผู้ลงทะเบียนและการดำเนินโครงการตลาดประชารัฐให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย .

3) ให้หน่วยงานที่กำกับดูแลตลาดแจ้งผลการดำเนินการจัดสรรพื้นที่ให้ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด/อำเภอทราบ

4) ให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอรายงานผลการลงทะเบียนผู้ประกอบการและ การจัดสรรพื้นที่ให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดตามแบบรายงาน ตป 03 เพื่อรวบรวมและจัดทาสรุปผลการดาเนินงาน สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาของ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดและศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ตามแบบรายงาน ตป 04 ให้กระทรวงมหาดไทยทราบ ทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ของเดือนพฤศจิกายน และธันวาคม 2560 ก่อนเวลา 12.00 น.

5) การดำเนินการบริหารจัดการโครงการตลาดประชารัฐ

5.1) ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการดาเนินงานโครงการตลาดประชารัฐ ประจำจังหวัดจัดประชุมเพื่อกาหนดแนวทาง วิธีการ และแผนการดาเนินงานของตลาดประชารัฐทุกประเภทให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีแนวทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการตลาดประชารัฐ

5.2) ให้หน่วยงานที่กำกับดูแลตลาดรายงานผลการประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการสถานที่ และรายได้สุทธิของผู้ประกอบการที่ร่วมโครงการตลาดประชารัฐ ให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดเพื่อรายงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการดาเนินงานโครงการตลาดประชารัฐ ประจำจังหวัด... และกระทรวงมหาดไทยทราบ ตามแบบรายงาน ตป 04 โดยในช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม 2561 ให้รายงานทุกวันที่ 1 ของทุกเดือน และรายงานครั้งต่อไปเป็นรายไตรมาส (1 กรกฎาคม 2561 และ 30 กันยายน 2561)

4.3 ผลผลิต (Outputs)

การประเมินผลด้านผลผลิต เป็นการประเมินผลเพื่อศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำปัจจัยนำเข้าสู่กระบวนการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ การถ่ายทอดความรู้ การจัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพบปะ 5 ประสาน การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้น การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกรตามแผนการผลิต และการใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ การเชื่อมโยงตลาด ดังนี้

4.3.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

โครงการมีเป้าหมายคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสมัครใจ และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในพื้นที่ 882 อำเภอ 77 จังหวัด 70,000 ราย มีการประเมินศักยภาพเกษตรกรและการจัดกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A B และ C ผลการคัดเลือกมีเกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการ 70,034 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.05 ของเป้าหมาย ในจำนวนนี้มีการประเมินศักยภาพเกษตรกรและการจัดกลุ่มเพื่อพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้ กลุ่ม A จำนวน 17,534 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.05 กลุ่ม B จำนวน 39,584 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.55 และ เกษตรกรกลุ่ม C จำนวน 12,916 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.45 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	เป้าหมาย (ราย)	ผล (ราย)	สัดส่วนแต่ละกลุ่ม (ร้อยละ)
เกษตรกร ปี 2560	70,000	70,034	100.05
1) กลุ่ม A	-	17,534	25.05
2) กลุ่ม B	-	39,584	56.55
3) กลุ่ม C	-	12,916	18.45

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560)

4.3.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ หลักสูตรกลาง และหลักสูตรอื่น ๆ

1) การถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการให้แก่เกษตรกร 67,267 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.10 ของเป้าหมาย เป็นการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีฟาร์ม การปรับปรุงบำรุงดิน เป็นต้น

2) การถ่ายทอดองค์ความรู้หลักสูตรอื่น ๆ

นอกเหนือจากการถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการแล้ว เกษตรกรยังได้รับการอบรมเฉพาะสาขาด้านผลิต เช่น การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงสัตว์น้ำ จากหน่วยงานที่รับผิดชอบเกษตรกร ให้สอดคล้องตามผลวิเคราะห์การพัฒนาตามการแบ่งกลุ่ม จากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการอบรมหลักสูตรอื่น ๆ ได้แก่ การปลูกพืช ร้อยละ 32.47 รองลงมาเป็นการทำปุ๋ย/การปรับปรุงดิน ร้อยละ 31.17 และการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 29.87 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้หลักสูตรอื่น ๆ

หลักสูตรอื่น ๆ	ร้อยละ
1. การปลูกพืช	32.47
2. การเลี้ยงสัตว์	29.87
3. การเลี้ยงสัตว์น้ำ	24.68
4. การทำปุ๋ย/การปรับปรุงดิน	31.17
5. อื่น ๆ การทำบัญชีครัวเรือน	14.29

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ได้รับการถ่ายทอดมากกว่า 1 หลักสูตร

4.3.3 การถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยี เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการทำบัญชีครัวเรือน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยี และการติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำของภาคส่วนต่าง ๆ แล้ว มีความรู้ความเข้าใจ ดังนี้

1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกร ร้อยละ 79.33 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.90 และหลังจากเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 98.06 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.31 ในจำนวนนี้เกษตรกรร้อยละ 59.87 มีความรู้เพิ่มขึ้น และอีกร้อยละ 38.19 มีความรู้เท่าเดิม เนื่องจากก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีความรู้และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่บ้างแล้ว เช่น ปลูกของไว้บริโภคเองในครัวเรือน มีความซื่อสัตย์สุจริต ประหยัด อดออม (ตารางที่ 4.9)

2) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 73.00 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.91 และหลังเข้าร่วมโครงการร้อยละ 98.42 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.11 ในจำนวนนี้เกษตรกรร้อยละ 55.01 มีความรู้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และร้อยละ 43.41 มีความรู้ความเข้าใจเท่าเดิม (ตารางที่ 4.9)

3) การทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกร ร้อยละ 50.82 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.49 โดยเกษตรกรให้เหตุผลว่าการทำบัญชีสำหรับเกษตรกรเป็นเรื่องที่ยาก ต้องอาศัยความเข้าใจ และต้องมีเวลาในการจดบันทึก และหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 96.37 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 ในจำนวนนี้เกษตรกรร้อยละ 53.44 มีความรู้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากได้รับการอบรมแนะนำการจัดทำบัญชีโดยครูบัญชีอาสาและจากการศึกษาด้วยตนเอง และที่เหลือ ร้อยละ 42.93 มีความรู้ความเข้าใจเท่าเดิมเนื่องจากเป็นเกษตรกรที่ทำบัญชีเป็นประจำอยู่แล้ว (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกร เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการทำบัญชีครัวเรือน

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ความรู้		ระดับความรู้		คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	ไม่มี	มี	เพิ่มขึ้น	เท่าเดิม		
1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
1.1 ก่อน	20.67	79.33	-	-	2.90	ปานกลาง
1.2 หลัง	1.94	98.06	59.87	38.19	4.31	มากที่สุด
2. เกษตรทฤษฎีใหม่						
2.1 ก่อน	27.00	73.00	-	-	2.80	ปานกลาง
2.2 หลัง	1.58	98.42	55.01	43.41	4.11	มาก
3. การทำบัญชีครัวเรือน						
3.1 ก่อน	49.18	50.82	-	-	2.49	น้อย
3.2 หลัง	3.63	96.37	53.44	42.93	3.81	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

สำหรับการนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ประโยชน์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 98.10 นำความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประโยชน์ เกษตรกร ร้อยละ 58.26 นำมาใช้ประโยชน์ทั้งหมด ร้อยละ 39.84 ใช้บางส่วน และส่วนที่เหลือ 1.90 ไม่ได้นำไปใช้

ทั้งนี้ การนำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เกษตรกร ร้อยละ 96.78 ได้นำมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 53.33 นำมาใช้ประโยชน์ทั้งหมด ร้อยละ 43.35 ใช้บางส่วน เนื่องจากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เข้าร่วมโครงการของเกษตรกรอาจไม่ครบตามองค์ประกอบของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรจึงมีการประยุกต์ใช้เพียงบางส่วนให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง และที่เหลือร้อยละ 3.22 ไม่ได้นำไปใช้ ส่วนการนำความรู้ทางด้านบัญชีครัวเรือน เกษตรกร ร้อยละ 66.03 นำมาใช้ประโยชน์ โดยร้อยละ 26 นำมาใช้ประโยชน์ทั้งหมด และร้อยละ 40.03 นำมาใช้บางส่วน ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 33.97 ยังไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจากเกษตรกรมีอายุมาก และไม่มีเวลาในการทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 การนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการทำบัญชีครัวเรือนไปใช้ประโยชน์

หน่วย: ร้อยละ

เรื่อง	นำมาใช้ประโยชน์			ไม่ได้นำไปใช้
	ใช้	ใช้ทั้งหมด	ใช้บางส่วน	
1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	98.10	58.26	39.84	1.90
2. เกษตรทฤษฎีใหม่	96.78	53.33	43.45	3.22
3. การทำบัญชีครัวเรือน	66.03	26.00	40.03	33.97

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3.4 ผลการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และผลการจัด พบปะ 5 ประสาน

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการจัดระดับประเทศ กิจกรรมประกอบด้วย การมอบนโยบายขับเคลื่อนโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเสวนาผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ 5 ประสาน การร่วมปฏิญาณตนในการนำศาสตร์พระราชามาปฏิบัติ และจัดนิทรรศการศาสตร์พระราชา “เกษตรทฤษฎีใหม่” และนิทรรศการปราชญ์เกษตรกรต้นแบบ 4 ภาค มีผู้เข้าร่วมงาน 1,063 ราย ประกอบด้วย (1) ภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประธาน SC (Single command) และเกษตรและสหกรณ์จังหวัด 77 จังหวัด (2) สถาบันการศึกษา โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (3) ภาคประชารัฐ ได้แก่ ภาคเอกชน จำนวน 7 บริษัท (4) ภาคประชาสังคม ได้แก่ ปราชญ์เกษตร และผู้แทน ศพก. และ (5) เกษตรกรร่วมโครงการ ได้แก่ ตัวแทนเกษตรกรร่วมโครงการจาก 77 จังหวัด

สำหรับผลการจัด พบปะ 5 ประสาน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 76.80 ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เฉลี่ย 3 ครั้งต่อราย จากเป้าหมาย 2 ครั้งต่อราย ส่วนเกษตรกร ร้อยละ 23.20 ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เนื่องจากติดภารกิจในช่วงเวลาที่มีการจัดกิจกรรม สำหรับปราชญ์เกษตรและภาครัฐเข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 92.84 และ ร้อยละ 95.75 ตามลำดับ (ภาพที่ 4.2)

ทั้งนี้ สำหรับปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมพบปะ 3 ประสานฯ และพบปะ 5 ประสานฯ เช่น ผู้เกี่ยวข้องแต่ละภาคส่วนของ 5 ประสานฯ มีภารกิจมาก บางครั้งมีเวลาไม่ตรงกัน ทำให้การพบปะไม่พร้อมเพรียงกันในทุกครั้ง โดยส่วนใหญ่จะเป็นการพบปะ 3 ประสานฯ ทั้งนี้ในส่วนของเอกชน และสถาบันการศึกษา เข้าร่วมพบปะ เพียงร้อยละ 23.89 และ ร้อยละ 25.48 เนื่องจากภาคเอกชนแต่ละบริษัทมีการแบ่งความรับผิดชอบตามภูมิภาค ไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลเกษตรกรในทุกจังหวัด ส่วนสถาบันการศึกษาไม่ได้รับการชี้แจงหรือประสานงานเกี่ยวกับภารกิจจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

นอกจากนี้ ภาครัฐบางหน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ไม่มาก ในกรณีที่มีการจัดงานพบปะ 5 ประสานฯ พร้อมกัน ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถไปร่วมได้ทั้งหมด และงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรม 5 ประสานฯ ไม่เพียงพอ เนื่องจากต้องเจียดจ่ายจากงบปกติของหน่วยงานมาดำเนินการ

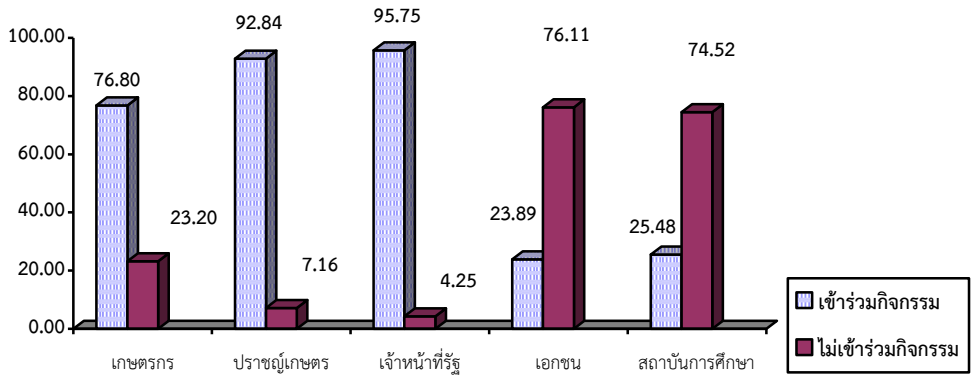

ภาพที่ 4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมพบปะ 3 ประสานฯ และ 5 ประสานฯ

4.3.5 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้นแก่เกษตรกร

1) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

โครงการได้กำหนดเป้าหมายเกษตรกรทุกรายต้องได้รับปัจจัยการผลิต เป็นการสนับสนุนตามความจำเป็นเพื่อการเรียนรู้ในการทำการเกษตรอย่างพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจากการสำรวจ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต 70,034 ราย ครบตามเป้าหมาย

ในส่วนของปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับ พบว่า เกษตรกรได้รับปัจจัยการผลิตตรงตามความต้องการร้อยละ 94.89 ส่วนที่เหลือร้อยละ 5.11 เกษตรกรมีความเห็นว่าปัจจัยการผลิตที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ เช่น เกษตรกรต้องการไก่พื้นเมือง แต่ได้รับสนับสนุนไก่ไข่ เกษตรกรจึงนำปัจจัยที่ไม่ตรงตามความต้องการไปให้เพื่อนบ้าน หรือญาติพี่น้อง (ตารางที่ 4.11 และตารางผนวกที่ 1 - 3)

สำหรับปริมาณที่ได้รับมีความเพียงพอ ช่วงเวลาแจกปัจจัยการผลิตมีความเหมาะสม และปัจจัยการผลิตที่แจกมีคุณภาพ ร้อยละ 83.15 ร้อยละ 94.91 และ ร้อยละ 92.89 ตามลำดับ โดยมีข้อสังเกตในด้านคุณภาพของปัจจัยการผลิตของพันธุ์ปลา เกษตรกรให้ความเห็นว่า พันธุ์ปลาตัวเล็ก และปลาตายบางส่วน เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพของปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ๆ ที่ได้รับการสนับสนุน

ตารางที่ 4.11 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ไม้ผล	เมล็ดพันธุ์ผัก	ท่อนพันธุ์หม่อน	สัตว์ปีก	พันธุ์ปลา	อาหารสัตว์	ถัง/น้ำหมักชีวภาพ	เฉลี่ย
1. ตรงกับความต้องการ								
1.1 ใช่	95.35	96.98	85.17	95.55	95.45	98.79	96.96	94.89
1.2 ไม่ใช่	4.65	3.02	14.83	4.45	4.55	1.21	3.04	5.11
2. ความเพียงพอ								
2.1 เพียงพอ	79.05	84.33	91.52	77.41	81.21	77.36	91.14	83.15
2.2 ไม่เพียงพอ	20.95	15.67	8.48	22.59	18.79	22.64	8.86	16.85
3. ความเหมาะสมของช่วงเวลา								
3.1 ใช่	89.74	96.52	91.74	97.39	92.78	99.24	96.96	94.91
3.2 ไม่ใช่	10.26	3.48	8.26	2.61	7.22	0.76	3.04	5.09
4. คุณภาพของปัจจัยการผลิต								
4.1 มีคุณภาพ	92.00	97.21	93.14	95.64	78.43	99.84	93.93	92.89
4.2 ไม่มีคุณภาพ	8.00	2.79	6.86	4.36	21.57	0.16	6.07	7.11

ที่มา: จากการสำรวจ

สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.30 โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อไม้ผล เมล็ดพันธุ์ผัก สัตว์ปีก วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตน้ำหมักชีวภาพ และอาหารสัตว์ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.24 4.32 4.39 4.43 และ 4.51 ตามลำดับ ส่วนท่อนพันธุ์หม่อน และพันธุ์ปลา มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.04 และ 4.19 ตามลำดับ เนื่องจากเกษตรกรไม่รู้วิธีการเพาะปลูกและประโยชน์ของพันธุ์พืช เพราะเกษตรกรไม่เคยปลูกหรือเลี้ยงมาก่อน เช่น ท่อนพันธุ์หม่อน ส่วนพันธุ์ปลาที่เกษตรกรได้รับมีขนาดเล็ก และตายบางส่วน (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อปัจจัยการผลิต

รายการ	ค่าคะแนน	แปลผล
ไม้ผล	4.24	มากที่สุด
เมล็ดพันธุ์ผัก	4.32	มากที่สุด
ท่อนพันธุ์หม่อน	4.04	มาก
สัตว์ปีก	4.39	มากที่สุด
พันธุ์ปลา	4.19	มาก
อาหารสัตว์	4.51	มากที่สุด
ถัง/น้ำหมักชีวภาพ	4.43	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.30	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3.6 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่เพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่เหลือจึงขายเกิดการพึ่งพาตนเองและลดการพึ่งพาจากภายนอก โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินน้อย โดยเกษตรกรมีการแบ่งพื้นที่สำหรับใช้ทำกิจกรรมเกษตรต่าง ๆ จำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งน้ำ: ปลูกข้าว: ปลูกพืช: ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์

1) การทำกิจกรรมในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 9.09 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ทำกิจกรรมเป็น 4 องค์ประกอบดังนี้ (ตารางที่ 4.13)

1.1) พื้นที่แหล่งน้ำ ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีพื้นที่แหล่งน้ำ 0.89 ไร่ และหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว มีพื้นที่แหล่งน้ำเพิ่มขึ้น 0.06 ไร่ นอกจากนี้ยังพบว่าหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว เกษตรกรมีน้ำเพียงพอสำหรับทำการเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการทั้งปี เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 70.66 เป็นร้อยละ 71.29 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.63 อย่างไรก็ตาม หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรกรร้อยละ 28.71 ยังมีน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอทั้งปี ซึ่งมีน้ำเพียงพอสำหรับทำการเกษตร เฉลี่ย 6 เดือน

1.2) พื้นที่ปลูกข้าว เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีการใช้พื้นที่ในการปลูกข้าว ลดลงจากเดิม 4.69 ไร่ เป็น 4.61 ไร่ หรือลดลง 0.08 ไร่

1.3) พื้นที่ปลูกพืช เกษตรกรมีการใช้พื้นที่เพื่อการปลูกพืชเพิ่มขึ้นจากเดิม 2.84 ไร่ เป็น 2.89 ไร่ หรือเพิ่มขึ้น 0.05 ไร่ แต่จำนวนชนิดของพืชที่เกษตรกรปลูกหลังจากเข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้นจากเดิม 2 ชนิด เป็น 4 ชนิด

1.4) พื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว เกษตรกรมีที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ลดลงจากเดิม 0.67 ไร่ เป็น 0.64 ไร่ หรือลดลง 0.03 ไร่ โดยเกษตรกรมีพื้นที่อยู่อาศัยขนาดพื้นที่เฉลี่ย 0.50 ไร่ ซึ่งพื้นที่ไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมโครงการ ส่วนพื้นที่เลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรลดลงจาก 0.17 ไร่ เป็น 0.14 ไร่ หรือลดลง 0.03 ไร่

ตารางที่ 4.13 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	หน่วย	ก่อน	หลัง	การเปลี่ยนแปลง (+ เพิ่ม/-ลด)
พื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ไร่	**9.09**	**9.09**	-
1. แหล่งน้ำ	ไร่	**0.89**	**0.95**	**0.06**
1.1 ความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการเกษตร				
1) มีน้ำเพียงพอทั้งปี	ร้อยละ	70.66	71.29	0.63
2) มีน้ำไม่เพียงพอ	ร้อยละ	29.34	28.71	- 0.63
1.2 กรณีไม่เพียงพอ				
ระยะเวลาที่ใช้ได้	เดือน	6	6	-
2. นาข้าว	ไร่	**4.69**	**4.61**	**- 0.08**
3. ปลูกพืช	ไร่	**2.84**	**2.89**	**0.05**
- จำนวนพืชที่ปลูก	ชนิด	2	4	**2**
4. ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์	ไร่	**0.67**	**0.64**	**- 0.03**
4.1 พื้นที่อยู่อาศัย/ที่พัก	ไร่	**0.50**	**0.50**	**-**
1) มีที่อยู่อาศัย	ร้อยละ	79.65	80.05	0.40
2) ไม่มีที่อยู่อาศัย	ร้อยละ	20.35	19.95	- 0.40
4.2 พื้นที่เลี้ยงสัตว์	ไร่	**0.17**	**0.14**	**- 0.03**
1) มีการเลี้ยงสัตว์	ร้อยละ	55.80	63.41	7.61
2) ไม่ได้เลี้ยงสัตว์	ร้อยละ	44.20	36.59	- 7.61

ที่มา: จากการสำรวจ

2) สัดส่วนการใช้พื้นที่ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการจัดสรรพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการของเกษตรกรปี 2560 ในสัดส่วนของ แหล่งน้ำ: ปลูกข้าว: ปลูกพืช: ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ หรือสัดส่วน 30: 30: 30: 10 ตาม 4 องค์ประกอบพื้นที่ของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีสัดส่วนการใช้พื้นที่ทำกิจกรรม 9.79: 51.60: 31.24: 7.37 และหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วมีการปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมเป็น 10.45: 50.72: 31.79: 7.04 จะเห็นว่าเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนโดยการเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับการทำเกษตรโดยลดพื้นที่ทำนาและพื้นที่เลี้ยงสัตว์ และเพิ่มพื้นที่ในการปลูกพืชเพิ่มมากขึ้น (ตารางที่ 4.14)

สำหรับสัดส่วนการใช้พื้นที่ในแปลงที่เข้าโครงการ ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการมีเพียงพื้นที่ปลูกพืชเท่านั้นที่มีพื้นที่ใกล้เคียงสัดส่วนพื้นที่ตามองค์ประกอบ ร้อยละ 30 ซึ่งก่อนเข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ปลูกพืช ร้อยละ 31.24 และ หลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 31.79

การใช้พื้นที่ของเกษตรกร ที่ยังไม่ได้สัดส่วน ตามองค์ประกอบ คือ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูกข้าว และที่อยู่อาศัย หากพิจารณาพื้นที่แหล่งน้ำ หลังเข้าร่วมโครงการ มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 10.45 เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของพื้นที่ปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกพืช ซึ่งมีสัดส่วน ร้อยละ 50.72 และ 31.79

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ควรมีการวางแผนการผลิตก่อนทำการเพาะปลูก โดยคำนึงถึงแหล่งน้ำ และพืชที่ปลูก เพราะแหล่งน้ำเป็นหัวใจหลักในการทำการเกษตร นอกจากนี้ ควรบริหารจัดการน้ำในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ ให้สัมพันธ์กับพืชที่ปลูก และเพียงพอตลอดฤดูการผลิต

ดังนั้นเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ สามารถประยุกต์ใช้สัดส่วนตามองค์ประกอบพื้นที่ ได้แก่พื้นที่แหล่งน้ำ : พื้นที่ปลูกพืช : พื้นที่ปลูกข้าว : ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ ตามพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการและการใช้ประโยชน์พื้นที่ตามความเหมาะสม โดยการบริหารจัดการทั้ง 4 องค์ประกอบให้เกิดความสมดุล (ตารางผนวกที่ 4 - 5)

ตารางที่ 4.14 การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ก่อน		หลัง		การเปลี่ยนแปลง (+ เพิ่ม/-ลด)	
	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1.พื้นที่แหล่งน้ำ	0.89	9.79	0.95	10.45	0.06	6.74
2.พื้นที่นาข้าว	4.69	51.60	4.61	50.72	- 0.08	- 1.71
3.พื้นที่ปลูกพืช	2.84	31.24	2.89	31.79	0.05	1.76
4.พื้นที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์	0.67	7.37	0.64	7.04	- 0.03	- 4.48
รวม	**9.09**	**100.00**	**9.09**	**100.00**		

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3.7 การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกรตามแผนการผลิต

โครงการได้กำหนดให้มีการทำกิจกรรมในแปลงของเกษตรกร เป็นการลงมือทำตามแผนการผลิตในแปลงตนเอง หรือตามผังฟาร์ม โดยทำการผลิตที่ตนถนัด ทำให้ง่าย ลงทุนน้อย ตามกำลังของตนเอง โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 เกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต (ทำให้พอกิน) ขั้นที่ 2 เกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต (ทำให้พอกิน) และขยายผลการผลิต (ทำให้พอแบ่งปัน) โดยการแลกเปลี่ยนปัจจัยการผลิตกับเพื่อนเกษตรกร และขั้นที่ 3 เกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต (ทำให้พอกิน) และขยายผลการผลิต (ทำให้พอแบ่งปัน) จำหน่ายผลผลิต และมีรายได้เสริม

การประเมินผล พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 ทำกิจกรรมตามแผนการผลิต ขั้นที่ 3 มากที่สุด คือ ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่งปัน และมีรายได้เสริม โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 67.30 เป็นร้อยละ 80.00 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.70 จากก่อนเข้าร่วมโครงการ กล่าวคือ เกษตรกรมีกิจกรรมทั้งการนำผลผลิตที่ผลิตได้มาบริโภคภายในครัวเรือน เก็บผลผลิต อาทิ สัตว์ปีก สัตว์น้ำ ไว้ทำพันธุ์ในการผลิตครั้งต่อไป และมีการแจกจ่ายให้ฟรีสำหรับญาติพี่น้อง เพื่อนเกษตรกร รวมทั้งนำผลผลิตที่ผลิตได้มาจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน เนื่องมาจาก เกษตรกรเข้าร่วมโครงการมาได้ระยะหนึ่งมีการดำเนินการผลิตตามแผนการผลิต และจากเดิมเกษตรกรทำการผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ทำให้พอกินแล้ว เก็บไว้ทำพันธุ์และแจกจ่ายแบ่งปันแล้ว จึงนำผลผลิตส่วนที่เหลือมาจำหน่าย (ตารางที่ 4.15)

นอกจากนี้เกษตรกรมีการดำเนินกิจกรรมตามแผนการผลิตในขั้นที่ 2 เพิ่มขึ้น โดยเกษตรกรดำเนินการผลิตขั้นที่ 2 ทำให้พอกินและพอแบ่งปัน จากร้อยละ 5.92 เป็นร้อยละ 7.42 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.50 โดยเกษตรกรเน้นบริโภคในครัวเรือนก่อน และมีการแบ่งปันให้ญาติพี่น้องหรือเพื่อน (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 การทำกิจกรรมตามแผนการผลิตในแปลงเกษตรกร

หน่วย: ร้อยละ

กิจกรรม	ก่อน	หลัง	ผลต่าง (+ เพิ่ม/- ลด)
1. บริโภค (ทำให้พอกิน)	15.78	6.56	- 9.22
2. บริโภคและแบ่งปัน	5.92	7.42	1.50
3. จำหน่าย	11.00	6.02	- 4.98
4. บริโภค แบ่งปัน และจำหน่าย	67.30	80.00	12.70

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3.8 การกระจายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ

การกระจายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 นำผลผลิตมาบริโภคภายในครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 11.50 เป็นร้อยละ 14.07 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.57 ทั้งนี้เกษตรกรนำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน เน้นการพึ่งพาผลผลิตที่ครัวเรือนผลิตได้เอง นอกจากนี้ นำผลผลิตไปแจก/ให้ฟรีกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 1.94 เป็นร้อยละ 2.16 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.22 และการเก็บผลผลิตไว้ทำพันธุ์ เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 14.56 เป็นร้อยละ 16.10 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.54 ส่วนการนำผลผลิตไปจำหน่าย พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ การกระจายผลผลิตในส่วนนี้ลดลง จากร้อยละ 72 เป็นร้อยละ 67.67 หรือลดลง ร้อยละ 4.33 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 การกระจายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร ปี 2560		ผลต่าง	การเปลี่ยนแปลง
	ก่อน	หลัง	(+ เพิ่ม/- ลด)	(+ เพิ่ม/- ลด)
บริโภคในครัวเรือน	11.50	14.07	2.57	22.35
แจก/ให้ฟรี	1.94	2.16	0.22	11.34
เก็บไว้ทำพันธุ์	14.56	16.10	1.54	10.58
จำหน่าย	72.00	67.67	- 4.33	- 6.02
รวม	**100.00**	**100.00**		

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3.9 การเชื่อมโยงตลาด

การเชื่อมโยงตลาดเป็นหน้าที่ของภาครัฐในการประสานภาคเอกชน/สหกรณ์ ในการรวบรวม การจัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร พบว่า หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดร้อยละ 87.27 มีการเตรียมจัดหาตลาดรองรับผลผลิตแล้ว ที่เหลือร้อยละ 12.73 ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีปัญหาเรื่องการจำหน่ายผลผลิต และเกษตรกรมีตลาดรองรับอยู่แล้ว จึงไม่มีปัญหาเรื่องการหาตลาด ทั้งนี้ ตลาดรองรับผลผลิตที่หน่วยงานจัดหาแล้ว จำนวน 232 แห่ง (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 การเชื่อมโยงตลาดโดยการจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. ไม่ได้ดำเนินการ	12.73
2. จัดหาตลาดรองรับแล้ว	87.27
- จำนวนตลาด (แห่ง)	232

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4 ผลลัพธ์ (Outcomes)

4.4.1 ด้านเศรษฐกิจครัวเรือนเกษตร

1) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตและผลตอบแทนสุทธิทางการเกษตรในพื้นที่โครงการ

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการจัดสรรพื้นที่สำหรับใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย เป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือนเกษตรกร เมื่อพิจารณารายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 7,021.73 บาท เป็น 7,152.84 บาท หรือเพิ่มขึ้น 131.11 บาท (ตารางที่ 4.18)

ผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมการเกษตรในแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 พบว่า เกษตรกรมีผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย เพิ่มขึ้น จาก 5,704.92 บาท เป็น 5,931.88 บาท หรือเพิ่มขึ้น 226.96 บาท เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากผลผลิตของเกษตรกรมีมากขึ้น เกษตรกรเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตได้มากกว่าในปีแรกที่เข้าร่วมโครงการ

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายในการผลิต พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายการผลิตมากขึ้น จากเดิม 4,047.38 บาท เป็น 4,639.06 บาท หรือมากขึ้น 591.68 บาท (ตารางที่ 4.18 และตารางผนวกที่ 6)

ตารางที่ 4.18 ผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: บาท/ไร่

รายการ	ก่อน	หลัง	ผลต่าง (+ เพิ่ม/- ลด)
1. มูลค่าผลผลิต	9,752.30	10,570.94	818.64
1.1 จำหน่าย	7,021.73	7,152.84	131.11
1.2 บริโภค	1,121.89	1,487.18	365.29
1.3 แจกจ่าย	189.03	228.65	39.62
1.4 ทำพันธุ์	1,419.65	1,702.27	282.62
2. ค่าใช้จ่ายในการผลิต	4,047.38	4,639.06	591.68
2.1 จัดซื้อ/จ้างจากภายนอก	2,938.87	3,312.38	373.51
2.2 ใช้ของตนเอง	1,108.51	1,326.68	218.17
3. ผลตอบแทนสุทธิ (1 - 2)	**5,704.92**	**5,931.88**	**226.96**

ที่มา: จากการสำรวจ

2) ครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิต

การประมินผล พบว่า ครัวเรือนเกษตร ร้อยละ 31.93 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตในแปลง และครัวเรือนเกษตร ร้อยละ 46.72 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเท่าเดิม ที่เหลือร้อยละ 21.35 เป็นครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตลดลง

หากพิจารณา เฉพาะครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตรายกลุ่ม พบว่า เกษตรกรกลุ่ม A และกลุ่ม C มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 19.12 ส่วนกลุ่ม B ร้อยละ 61.76 (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 ครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	เฉลี่ย
เพิ่มขึ้น	19.12	61.76	19.12	31.93
เท่าเดิม	31.75	51.02	17.23	46.72
ลดลง	29.87	50.00	20.13	21.35
เฉลี่ย	**27.32**	**54.23**	**18.45**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

3) เกษตรกรมีแหล่งจำหน่ายผลผลิต จากการเชื่อมโยงตลาดของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการจัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่าย เพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 94.34 มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตเพียงพอ เนื่องจากผลผลิตที่ออกมามีปริมาณไม่มากนัก เน้นการขายในตลาดท้องถิ่น/ตลาดชุมชน เป็นอันดับแรก เกษตรกรอีกร้อยละ 5.66 เห็นว่าแหล่งจำหน่ายยังไม่เพียงพอ เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกล จึงต้องการให้ภาครัฐจัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่ายให้แก่เกษตรกรมากขึ้น โดยเกษตรกรที่เข้าโครงการ ร้อยละ 91.40 นำผลผลิตไปจำหน่ายที่ตลาดท้องถิ่น/ตลาดชุมชน ร้อยละ 1.86 นำไปจำหน่ายในตลาดที่หน่วยงานได้ประสานงานและจัดหามาให้ และร้อยละ 1.08 จำหน่ายที่สถานีบริการน้ำมัน เช่น บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ซึ่งให้เกษตรกรสามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายในสถานีบริการน้ำมันดังกล่าวได้

ทั้งนี้ สำหรับแหล่งจำหน่ายที่สถานีบริการน้ำมัน พบว่า เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายค่อนข้างน้อย เนื่องจากปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนเป็นปัจจัยการผลิตที่เน้นการพึ่งพาตนเองเบื้องต้น ไม่ได้ผลิตเพื่อการค้า สำหรับเกษตรกรที่มีแหล่งจำหน่ายยังไม่เพียงพอ หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรและภาคเอกชนควรให้การติดตามตรวจเยี่ยมเกษตรกร เพื่อให้คำแนะนำทางด้านแหล่งจำหน่ายด้านการตลาดให้แก่เกษตรกรที่ยังไม่มีแหล่งจำหน่าย โดยสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือในด้านดังกล่าวต่อไป (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 แหล่งจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

แหล่งจำหน่าย	ร้อยละ
1. มีเพียงพอ	**94.34**
1.1 ตลาดท้องถิ่น/ชุมชน	91.40
1.2 ตลาดที่หน่วยงานจัดหา	1.86
1.3 สถานีบริการน้ำมัน	1.08
2. ไม่เพียงพอ	**5.66**
รวม	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

4) หนี้สินของครัวเรือน

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมีผลทำให้เกษตรกรสามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน ซึ่งจะส่งผลให้ภาวะหนี้สินของครัวเรือนลดลงด้วย การประเมินผล พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 ร้อยละ 74.27 มีหนี้สินและที่เหลือร้อยละ 25.73 ไม่มีหนี้สิน ทั้งนี้ เกษตรกรมีหนี้สินของครัวเรือนเฉลี่ย 228,999.34 บาทต่อครัวเรือน จำแนกเป็นหนี้สินทางการเกษตร เฉลี่ย 170,976.04 บาทต่อครัวเรือน และหนี้สินนอกการเกษตรเฉลี่ย 58,023.30 บาทต่อครัวเรือน

หลังจากเข้าร่วมโครงการ เมื่อพิจารณาสภาพหนี้สินของครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 12.30 มีหนี้สินลดลง โดยมีหนี้สินลดลงเฉลี่ย 58,541.78 บาท ทั้งนี้ครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 71.77 สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา และร้อยละ 28.23 สามารถมีเงินชำระหนี้ในจำนวนที่มากขึ้น (ตารางที่ 4.21 และตารางผนวกที่ 7)

สำหรับเกษตรกรที่มีหนี้สินลดลงนั้น ส่วนใหญ่เป็นการชำระหนี้ที่เป็นปกติของเกษตรกรอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งเป็นหนี้สินทางการเกษตรที่เกษตรกรผลิตและหมุนเวียนชำระหนี้ทุกปี อีกทั้งเกษตรกรลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง มีเกษตรกรเพียงบางส่วนเท่านั้นที่หนี้สินลดลงโดยการนำรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มาชำระหนี้

อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรร้อยละ 13.34 มีหนี้สินเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นหนี้สินระยะยาว เกษตรกรกู้ยืมเพื่อทำการเกษตรอย่างต่อเนื่อง มีการนำเงินมาลงทุนปรับพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และซื้อปัจจัยการผลิต เกษตรกรบางส่วนผลผลิตทางการเกษตรเสียหายจากภัยแล้ง ได้รับผลผลิตน้อย และราคาผลผลิตทางการเกษตรลดลงอีกด้วย เป็นต้น

ตารางที่ 4.21 หนี้สินของครัวเรือน

รายการ	หน่วย	จำนวน
1. ครัวเรือนเกษตร		
1.1 ไม่มีหนี้สิน	ร้อยละ	**25.73**
1.2 มีหนี้สิน	ร้อยละ	**74.27**
1) เท่าเดิม	ร้อยละ	48.63
2) เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	13.34
	(บาท/ ครัวเรือน)	(150,301.88)
3) ลดลง	ร้อยละ	12.30
	(บาท/ ครัวเรือน)	(58,541.78)
- ชำระหนี้ได้ตรงเวลา	ร้อยละ	71.77
- มีเงินชำระหนี้ได้มากขึ้น	ร้อยละ	28.23
2. หนี้สินของครัวเรือน	บาท/ครัวเรือน	228,999.34
2.1 หนี้สินในการเกษตร	บาท/ครัวเรือน	170,976.04
2.2 หนี้สินนอกการเกษตร	บาท/ครัวเรือน	58,023.30

ที่มา: จากการสำรวจ

5) การออมของครัวเรือน

หลังจากเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีการทำกิจกรรมในลักษณะเกษตรผสมผสานมากขึ้น เกิดการเกื้อกูลกันของกิจกรรม มีการลดต้นทุนโดยการพึ่งพาตนเองมากขึ้น รวมถึงมีการจำหน่ายผลผลิตในแปลง ที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งพบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.90 มีเงินออม โดยหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรร้อยละ 48.48 มีเงินออมเท่าเดิม เนื่องจากครัวเรือนเกษตรกรมีการออมเป็นปกติตั้งแต่ก่อน

เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 24.33 มีเงินออมเพิ่มขึ้น โดยมีเงินออมเพิ่มขึ้น 12,527.16 บาทต่อครัวเรือน เนื่องจากหลังเข้าร่วมโครงการ กิจกรรมในแปลงที่เข้าร่วมโครงการมีการเกื้อกูลกัน ทำมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี นอกจากเกษตรกรนำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือน แบ่งปันผู้อื่น และขายเพื่อเป็นรายได้เสริม ทำให้เกษตรกรมีเงินเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น แต่ยังมีเกษตรกรร้อยละ 1.09 มีเงินออมลดลง เนื่องจากบางรายต้องส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีการนำเงินออมของครัวเรือนมาเป็นค่าเล่าเรียน และเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (ตารางที่ 4.22 และตารางผนวกที่ 8)

ดังนั้นในระยะต่อไป หากหน่วยงานที่ดูแลเกษตรกรเข้าไปส่งเสริมและให้คำแนะนำนอกเหนือจากการวางแผนการผลิตทางการเกษตรแล้ว ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินและการออมเงินของครัวเรือนเพิ่มเติมด้วย

ตารางที่ 4.22 เงินออมของครัวเรือนหลังเข้าร่วมโครงการ

เงินออมของครัวเรือน	หน่วย	จำนวน
1. ไม่มีเงินออม	ร้อยละ	**26.10**
2. มีเงินออม	ร้อยละ	**73.90**
- เท่าเดิม	ร้อยละ	48.48
- เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	24.33
	(บาท/ครัวเรือน)	(12,527.16)
- ลดลง	ร้อยละ	1.09
	(บาท/ครัวเรือน)	(28,392.34)

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.2 การพึ่งพาตนเอง

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรลดรายจ่ายในครัวเรือนโดยการพึ่งพาตนเอง ผลการประเมินผล มีดังนี้

1) การลดรายจ่ายในการบริโภคของครัวเรือน โดยการบริโภคผลผลิตทางการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ บริโภคผลผลิตทางการเกษตรของตนเอง สัดส่วนที่เพิ่มขึ้น จากเดิมบริโภค ร้อยละ 11.50 เป็นร้อยละ 14.07 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.56 คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 365.29 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน นอกจากเกษตรกรบริโภคผลผลิตการเกษตรของตนเองแล้วยังแจกจ่ายให้ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านเพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 1.94 เป็นร้อยละ 2.16 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.22 (ตารางที่ 4.23)

2) การใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองในการทำการเกษตร ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรมีแหล่งที่มาจาก 2 แหล่ง คือ ปัจจัยการผลิตที่จัดหาหรือจัดซื้อ/จ้างจากภายนอกและปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรผลิตเองหรือใช้ของตนเอง ทั้งนี้ สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง เช่น การเก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ ฮอร์โมน ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช

และการผลิตอาหารสัตว์ไว้ใช้เองแทนการซื้อจากภายนอก รวมถึงมีการใช้แรงงานของตนเองแทนการจ้างแรงงาน จากการสำรวจ พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรที่เข้าโครงการปี 2560 มีการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองเพิ่มขึ้น 218.17 บาท หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.21 (ตารางที่ 4.23 และตารางผนวกที่ 9)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนระหว่างการใช้ปัจจัยการผลิตที่จัดหา หรือจัดซื้อ/จ้างจากภายนอก : ปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรผลิตเองหรือใช้ของตนเองของเกษตรกรที่เข้าโครงการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการมีสัดส่วน 72.61 : 27.39 และหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วมีสัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตเปลี่ยนเป็น 71.40 : 28.60 ซึ่งจะเห็นว่าสัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตที่จัดหา หรือจัดซื้อ/จ้างจากภายนอกลดลงร้อยละ 1.21 (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 สัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองเทียบกับการจัดซื้อ/จ้างจากภายนอกครัวเรือน

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกรปี 2560		ผลต่าง
	ก่อน	หลัง	(+ เพิ่ม/- ลด)
1. ผลผลิตทางการเกษตร	**100.00**	**100.00**	**-**
1.1 จำหน่าย	72.00	67.67	-4.34
1.2 บริโภค	11.50	14.07	2.56
1.3 แจกจ่าย	1.94	2.16	0.22
1.4 ทำพันธุ์	14.56	16.10	1.55
2. การใช้ปัจจัยการผลิต	**100.00**	**100.00**	**-**
2.1 จัดซื้อ/จ้างจากภายนอก	72.61	71.40	-1.21
2.2 ใช้ของตนเอง	27.39	28.60	1.21

ที่มา: จากการสำรวจ

3) การลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือน

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้พฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือนเปลี่ยนไป เช่น ค่าเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ประเภท น้ำอัดลม ชา กาแฟ เครื่องดื่มชูกำลัง และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ สุรา เบียร์ ไวน์ นอกจากนี้ยังมี บุหรี่ ค่าใช้จ่ายในการพนันเสี่ยงโชค และค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อการบันเทิงหรือมหรสพต่าง ๆ พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 เกษตรกรร้อยละ 15.74 มีค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของครัวเรือนลดลงจากเดิม ครัวเรือนละ 1,081.69 บาทต่อเดือน เป็นครัวเรือนละ 670.64 บาทต่อเดือน หรือลดลง ครัวเรือนละ 411.05 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ ยังมีครัวเรือนร้อยละ 5.97 มีค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของครัวเรือนมากขึ้น เนื่องจากยังมีจากสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ใช่วัยแรงงาน ซึ่งยังอยู่ในวัยเรียนทำให้ยังมีค่าใช้จ่าย เช่น เครื่องดื่มที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์ ค่าโทรศัพท์ และครัวเรือนเกษตรบางส่วนยังไม่ลดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยังสูบบุหรี่อยู่ นอกจากนี้อาจยังไม่เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง จึงควรส่งเสริมการทำกิจกรรม เช่น

การลด ละ เลิก พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของครัวเรือน และส่งเสริมการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้มากขึ้น (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24 ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็นของครัวเรือน

หน่วย: บาท/เดือน/ครัวเรือน

รายการ	สัดส่วนของครัวเรือน (ร้อยละ)	มูลค่า/ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย			ผลต่าง (+ เพิ่ม/- ลด)
		ก่อน	หลัง	มูลค่า	
เท่าเดิม	78.29	775.43	775.43	-	-
เพิ่มขึ้น	5.97	1,004.60	1,290.83	186.23	28.49
ลดลง	15.74	1,081.69	670.64	411.05	38.00
เฉลี่ย	100.00	837.32	789.71	47.61	5.69

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.3 การเคลื่อนย้ายแรงงานของครัวเรือน

การที่เกษตรกรทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่อาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลักในการเพาะปลูก และเมื่อถึงฤดูแล้งมีน้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตรได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกษตรกรไม่มีรายได้หรือมีรายได้แต่ไม่เพียงพอในการดำรงชีพ จึงเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานนอกภาคเกษตร หรือทำงานในเมือง ซึ่งการทำเกษตรทฤษฎีใหม่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่เพาะปลูกในลักษณะเกษตรแบบผสมผสานทำให้มีกิจกรรมและรายได้ตลอดทั้งปี พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ หลังเข้าร่วมโครงการแล้วสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 98.51 ไม่มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน มีเพียงร้อยละ 1.49 มีแรงงานคืนถิ่น (การเคลื่อนย้ายแรงงานกลับภูมิลำเนา) เนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนบางส่วนได้ย้ายกลับมาทำงานในพื้นที่มากขึ้น และบางส่วนได้กลับมาทำการเกษตรแบบผสมผสานซึ่งมีกิจกรรมและรายได้ตลอดทั้งปี (ภาพที่ 4.3)

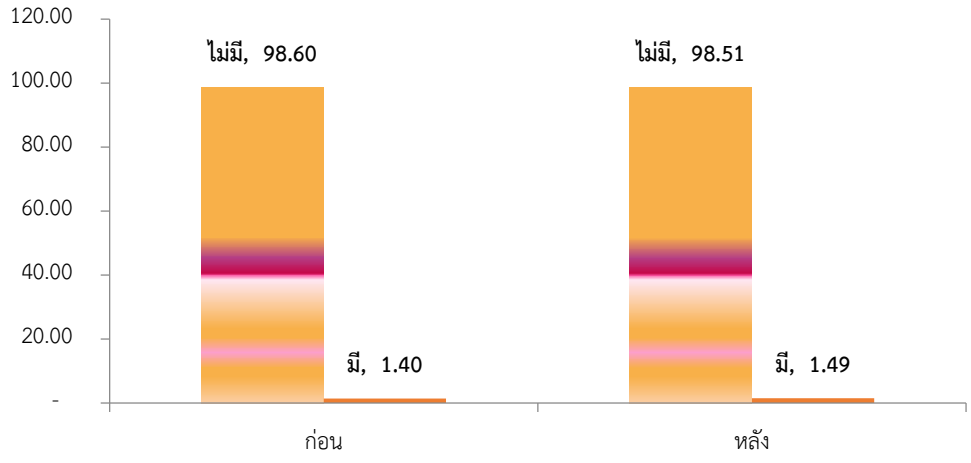

ภาพที่ 4.3 การเคลื่อนย้ายแรงงานหลังเข้าร่วมโครงการ

4.4.4 ความยั่งยืนของโครงการ

1) การพัฒนาสู่เกษตรกรต้นแบบตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 2 และ ขั้นที่ 3 โดยแนวทางการปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกภาคส่วนสนับสนุนเกษตรกรที่มีความพร้อมกลุ่มที่ปฏิบัติใกล้เคียง/ เต็มรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ให้สามารถสื่อสารได้ มีจิตอาสา ให้เป็นเกษตรกรต้นแบบตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 และปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 และ ขั้นที่ 3 และหน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณา คัดเลือกเกษตรกรรายบุคคลในความรับผิดชอบ ที่ได้รับการพัฒนาแนวทางที่กำหนดตามการจัดกลุ่ม (กลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C) มีความพร้อมในการผลิตให้เป็นเกษตรกรต้นแบบตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 และปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3

การพัฒนาแปลงสู่เกษตรกรต้นแบบตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ การประเมินครั้งนี้ พิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้ 1) เกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่ง และทำให้มีรายได้เสริม 2) การใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งพื้นที่ทำกิจกรรมครบ 4 องค์ประกอบ และ 3) การทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง 4) ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายลดลง โดยเน้นครัวเรือนเกษตรที่สามารถดำเนินการเพื่อเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ได้

การประเมินผล ภาพรวมจากการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ หลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการทุกเกณฑ์ โดยเกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่ง และทำให้มีรายได้เสริม หลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น ร้อยละ 13.43 การใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ ดำเนินกิจกรรมครบ 4 องค์ประกอบ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.99 และทำบัญชีต่อเนื่อง เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.56 จากนี้ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายลดลง เพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.86

หากพิจาณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่ม A เพียงกลุ่มเดียวที่เกษตรกรมีการพัฒนาหลังเข้าร่วมโครงการตามเกณฑ์ ทั้ง 4 เกณฑ์ เพิ่มขึ้น เนื่องจากกลุ่ม A เป็นเกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถเป็นต้นแบบได้ โดยพิจารณาจากการดำเนินการตามแผนการผลิต ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่ง และทำให้มีรายได้เสริม เพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.50 เป็นร้อยละ 76.82 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.32 และมีการใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งพื้นที่ทำกิจกรรมครบ 4 องค์ประกอบ มีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และมีค่าใช้จ่ายลดลง โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายลดลง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35.61 เป็นร้อยละ 37.98 หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.37 (ตารางที่ 4.25)

เมื่อพิจารณา กลุ่ม B และ C ทั้ง 2 กลุ่ม มีแนวโน้มการพัฒนาไปทางที่ดีมีเพียงเกณฑ์ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลง หลังเข้าร่วมโครงการ ที่ยังไม่สามารถบรรลุหลักเกณฑ์ได้ ทั้งนี้หากต้องการผลักดันให้ กลุ่ม B เป็นเกษตรกรที่มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่และสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบได้ ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เช่น การส่งเสริมการลดค่าใช้จ่ายทางการเกษตรและการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ส่วนกลุ่ม C เป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ทั้งนี้ การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบในปีถัดไป ควรพิจารณาจัดกลุ่มเกษตรกรตาม

ศักยภาพเพื่อจะช่วยให้การวางแผนกระบวนการทำงานโครงการชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งด้านงบประมาณ กิจกรรมโครงการ และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตโดยพิจารณาจากการจัดกลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 4.25 เกษตรกรที่พัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	กลุ่ม A		กลุ่ม B		กลุ่ม C		ภาพรวม		ผลต่าง
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	(+เพิ่ม/-ลด)
1. ทำกิจกรรมตามแผนการผลิต (ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่งและทำให้รายได้เสริม)	75.50	76.82	59.63	81.73	75.74	81.62	66.94	80.37	13.43
2. การใช้พื้นที่ครบ 4 องค์ประกอบ	47.01	52.65	43.95	47.20	22.94	44.61	37.22	48.21	10.99
3. การทำบัญชีต่อเนื่อง	60.60	66.39	47.71	51.21	38.97	44.85	49.62	54.18	4.56
4. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลง	35.61	37.98	45.47	43.80	18.91	18.22	22.48	23.34	0.86

ที่มา: จากการสำรวจ

2) การขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการโดยเฉพาะเกษตรกรที่เป็นกลุ่ม A เป็นกลุ่มที่สามารถเป็นต้นแบบ เผยแพร่ ขยายผลองค์ความรู้ ประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับเกษตรกรที่เป็นกลุ่ม B และ C รวมถึงเกษตรกรทั่วไปที่สนใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 60.43 มีการเผยแพร่ ขยายผลองค์ความรู้ ให้กับเกษตรกรอื่น ๆ ได้ เฉลี่ย 32 ราย ต่อต้นแบบ 1 ราย ในจำนวนนี้เกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้ว 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.75 ของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ ทั้งนี้เรื่องที่เกษตรกรได้นำไปเผยแพร่ขยายผล ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การลดต้นทุน การปรับปรุงบำรุงดิน และการเพิ่มผลผลิต สำหรับเกษตรกรส่วนที่เหลือร้อยละ 39.57 ไม่ได้เผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ เนื่องจากยังมีความรู้ไม่เพียงพอในการเผยแพร่ อยู่ระหว่างการปรับปรุงแปลงของตนเองก่อน เป็นต้น (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26 การเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และการนำความรู้ไปปฏิบัติ

รายการ	หน่วย	เกษตรกร ปี 2560
1. การเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้		
1.1 ไม่ได้นำไปเผยแพร่ขยายผล	ร้อยละ	39.57
1.2 นำไปเผยแพร่ขยายผล	ร้อยละ	60.43
2. เกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่และนำไปสู่การปฏิบัติ		
- เกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่	ราย/1 ต้นแบบ	32
- เกษตรกรที่นำความรู้ไปปฏิบัติ	ราย	14
	(ร้อยละ)	(43.75)

ที่มา: จากการสำรวจ

3) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็ง

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการไปได้ระยะหนึ่งแล้ว พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 80.37 มีการรวมกลุ่ม โดยร้อยละ 61.38 มีการวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน แลกเปลี่ยนความรู้ทางการผลิตทางการเกษตร และรับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์เกษตร ร้อยละ 11.99 มีการรวมกลุ่มทางด้านการตลาด/การจำหน่ายเพื่อหาตลาดรองรับผลผลิต และร้อยละ 7.00 รวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ

ทั้งนี้ การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร เป็นการสร้างเครือข่ายสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นเป็นการพัฒนาเกษตรกรจากขั้นที่ 1 พออยู่พอกิน แล้วถึงแบ่งปัน ค่อยพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 การรวมกลุ่ม การตลาด และสร้างรายได้เสริมในขั้นที่ 3 ต่อไป (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27 การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

การรวมกลุ่ม	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	เฉลี่ย
1. ไม่มีการรวมกลุ่ม	**17.88**	**19.02**	**24.02**	**19.63**
2. มีการรวมกลุ่ม	**82.12**	**80.98**	**75.98**	**80.37**
2.1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้	63.63	62.27	55.44	61.38
2.2 การตลาด/จำหน่าย	14.14	10.13	14.30	11.99
2.3 กลุ่มอาชีพ	4.35	8.58	6.24	7.00
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

4) การดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่องหลังสิ้นสุดโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 96.90 จะดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ในจำนวนนี้ร้อยละ 36.28 จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ครบ 4 ส่วนตามองค์ประกอบ และร้อยละ 60.62 เห็นว่า เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว จะทำเกษตรผสมผสาน และส่วนที่เหลือ ร้อยละ 3.10 จะไม่ดำเนินการต่อ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งหากจะทำเกษตรทฤษฎีใหม่กิจกรรมอาจไม่ครบตามองค์ประกอบ บางส่วนไม่มีพื้นที่นาเน้นการปลูกพืชแบบผสมผสาน พื้นที่ไม่เหมาะกับการขุดบ่อเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร และต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมากในการปรับพื้นที่ และกิจกรรมการเกษตร

สำหรับเกษตรกรที่จะดำเนินการกิจกรรมต่อเนื่องโดยดำเนินการครบทั้ง 4 ส่วนตามองค์ประกอบ และเกษตรกรที่ทำเกษตรผสมผสาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามการดำเนินงานของเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความเหมาะสม ให้คำแนะนำ สนับสนุนความรู้เฉพาะสาขาที่ตรงกับศักยภาพการจัดกลุ่มของเกษตรกร และชักจูงให้เกษตรกรร่วมเป็นเกษตรกรต้นแบบ (เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560) หรือ เกษตรกรเต็มรูปแบบ (เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2561 และปี 2562) เพื่อพัฒนาเป็นเกษตรกรเครือข่ายของโครงการต่อไป (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 การดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่องหลังสิ้นสุดโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่องหลังสิ้นสุดโครงการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	เฉลี่ย
1.1 ทำต่อ	98.67	96.81	94.54	**96.90**
- เกษตรทฤษฎีใหม่	38.88	36.52	31.73	**36.28**
- เกษตรผสมผสาน	59.79	60.29	62.81	**60.62**
1.2 ไม่ทำต่อ	1.33	3.19	5.46	**3.10**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.5 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า เกษตรกรพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.31 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชาสัมพันธ์ การรับสมัคร/การคัดเลือกเกษตรกร การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นแก่เกษตรกร การจัดทำผังแปลง การพบปะ 5 ประสาน การถ่ายทอดองค์ความรู้จากเจ้าหน้าที่ การประสานและการติดตามเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ การให้คำแนะนำของปราชญ์เกษตร รวมทั้งกิจกรรมที่เกษตรกรดำเนินการในแปลง ซึ่งทุกด้านเกษตรกรที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านความพร้อมของแหล่งจำหน่ายและด้านการเชื่อมโยงตลาดให้แก่เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าคะแนน 3.89 และ 3.86 ตามลำดับ โดยเกษตรกรบางส่วนเห็นว่า ภาครัฐและภาคเอกชน ควรจัดเตรียมแหล่งจำหน่ายให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการเชื่อมโยงตลาดจากต้นน้ำไปถึงปลายน้ำให้เป็นระบบ (ตารางที่ 4.29)

ตารางที่ 4.29 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	
	ค่าคะแนน	แปลผล
1. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.52	มากที่สุด
2. ด้านการรับสมัคร/การคัดเลือก	4.46	มากที่สุด
3. ด้านปัจจัยการผลิต	4.47	มากที่สุด
4. ด้านการทำผังแปลง	4.21	มากที่สุด
5. ด้านการพบปะ 5 ประสาน	4.36	มากที่สุด
6. ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้	4.43	มากที่สุด
7. ด้านความพร้อมของแหล่งจำหน่าย	3.89	มาก
8. ด้านการเชื่อมโยงตลาด	3.86	มาก
9. การประสานงานของเจ้าหน้าที่	4.39	มากที่สุด
10. การติดตามตรวจเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่	4.36	มากที่สุด
11. การให้คำแนะนำของปราญช์เกษตร	4.38	มากที่สุด
12. กิจกรรมในแปลง	4.45	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.31**	**มากที่สุด**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.6 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวม พบว่า เจ้าหน้าที่พึงพอใจในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 มีเพียง 3 ด้าน ที่เจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ได้แก่ การประกาศรายชื่อ การประสานหาตลาดรองรับผลผลิต และงบประมาณ ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.80 3.20 และ 3.36 ตามลำดับเนื่องจากมีความเห็นว่า ในช่วงแรกการประชาสัมพันธ์โครงการ และระยะเวลาในการรับสมัครและตรวจสอบคุณสมบัติมีน้อย ทำให้เกษตรกรมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนด จึงต้องมีการรับสมัครเกษตรกรใหม่มาทดแทน อีกทั้งมีการปรับหลักเกณฑ์การรับสมัครบ่อยครั้ง ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน ทั้งนี้ด้านงบประมาณ และด้านการประสานหาตลาดรองรับผลผลิต เจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่าการโอนงบประมาณในปีแรกค่อนข้างล่าช้า ทำให้กระทบถึงการจัดอบรมและการแจกปัจจัยการผลิตเบื้องต้นให้แก่เกษตรกรล่าช้าตามไปด้วย อีกทั้งการประสานหาตลาดรองรับผลผลิตในช่วงแรกการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีความชัดเจน ภาครัฐมีการหาตลาดรองรับผลผลิตยังไม่ทั่วถึง เกษตรกรบางส่วนมีความกังวลในเรื่องผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกัน เกษตรกรเกรงว่าจะไม่มีจุดจำหน่าย/รับซื้อสินค้าที่ผลิตจากแปลงเข้าร่วมโครงการ (ตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4.30 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	
	ค่าคะแนน	แปลผล
1. การประกาศรายชื่อ	2.80	ปานกลาง
2. การส่งเสริมองค์ความรู้	3.88	มาก
3. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	3.78	มาก
4. การจัดกิจกรรมการพบปะ 5 ประสาน	3.61	มาก
5. การทำสมุดตรวจเยี่ยม	3.72	มาก
6. การส่งเสริมให้ทำบัญชี	3.67	มาก
7. การทำแฟ้มรายบุคคล	3.60	มาก
8. การหาตัวช่วยร่วมปฏิบัติงาน	3.44	มาก
9. การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร	3.84	มาก
10. การทำผังแปลง	3.71	มาก
11. การจัดทำแผนการผลิต	3.57	มาก
12. การสำรวจความต้องการและการสนับสนุน	3.70	มาก
13. การส่งเสริมให้เกษตรกรลองทำที่ถนัด	3.53	มาก
14. การประสานหาตลาดรองรับผลผลิต	3.20	ปานกลาง
15. การประสานงานระหว่าง 5 ประสาน	3.64	มาก
16. งบประมาณ	3.36	ปานกลาง
เฉลี่ย	**3.57**	**มาก**

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 5
สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การประเมินผลโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการดำเนินงาน และผลลัพธ์ของโครงการหลังจากที่ได้มีการดำเนินงานมาเกือบ 3 ปีโดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 77 จังหวัด จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 3,077ราย ประกอบด้วยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเพื่อการพัฒนาแนวทางที่กำหนดในปีงบประมาณ 2561 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด ปราชญ์เกษตรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกษตรกร เจ้าหน้าที่ของภาคเอกชนในระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ของสถาบันการศึกษาในระดับจังหวัด สำหรับข้อมูลด้านผลลัพธ์ เป็นข้อมูลการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 โดยข้อมูลก่อนเข้าร่วมโครงการคือ ข้อมูลระหว่าง 1 กุมภาพันธ์ 2559 - 31 มกราคม 2560 และข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการคือข้อมูลระหว่าง 1 ก.พ. 2561 - 31 มกราคม 2562 โดยพิจารณาตามประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรมของแผนงาน (Program activities) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcome) โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมาย หรือเปรียบเทียบก่อนและหลังมีเข้าร่วมโครงการ สรุปผลการประเมินผล ดังนี้

5.1.1 ผลการดำเนินงานและการเผยแพร่ขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

1) หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 จำนวน 70,034 รายคิดเป็นร้อยละ 100.05 ของเป้าหมาย 70,000 ราย และมีการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มของเกษตรกร จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A 17,534 ราย กลุ่ม B 39,584 ราย และกลุ่ม C 12,916 ราย จาก 882 อำเภอ 77 จังหวัด ปราชญ์เกษตร 3,525 ราย ภาครัฐ 17 หน่วยงาน และ 1 รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภาคเอกชน 7 บริษัท และสถาบันการศึกษา โดยมีการจัดสรรงบประมาณปกติของหน่วยงานรวมทั้งสิ้น 77.22 ล้านบาท เบิกจ่ายครบตามเป้าหมาย

2) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้นแก่เกษตรกร โครงการได้สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกรายเป็นไปตามเป้าหมาย โดยปัจจัยการผลิตที่สนับสนุน ได้แก่ พันธุ์ไม้ผล พันธุ์พืชผักท่อนพันธุ์หม่อนพันธุ์ปลากินพืช สัตว์ปีกวิตามินและยาปฏิชีวนะสำหรับสัตว์ปีก และอาหารสัตว์ปีก ข้าวเปลือก

3) การส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ และจัดฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบพาเกษตรกรไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงสถาบันการศึกษาที่เป็นต้นแบบในการทำเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่

4) การจัดกิจกรรมพบปะ 5 ประสานฯดำเนินการได้ 77 จังหวัด เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 78.10 เฉลี่ย 3 ครั้งต่อราย เกินเป้าหมายที่กำหนด 2 ครั้งต่อราย

5) การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ติดตามเยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 ดำเนินการได้ 67,267 ราย หรือร้อยละ 96.10 ของเป้าหมาย โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทำบัญชีครัวเรือน การจัดการฟาร์ม และการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้บางส่วนไม่สามารถติดตามเยี่ยมเยียนได้ตามแผนที่วางไว้เนื่องจากมีภารกิจมาก และบุคลากรไม่เพียงพอ สำหรับปราชญ์เกษตรฯ ร้อยละ 70.47 มีการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร เฉลี่ย 2 ครั้งต่อราย มีค่าใช้จ่ายในการติดตามเยี่ยมเยียนเฉลี่ย 257 บาทต่อราย ส่วนที่เหลือร้อยละ 29.53 ไม่ได้ไปติดตามเยี่ยมเยียนเนื่องจากมีภารกิจมาก ทำให้เวลาในการออกติดตามเยี่ยมเยียนอย่างใกล้ชิดมีน้อย เป็นต้น

6) การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการส่งเสริมให้เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน หลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 98.06 มีความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 98.42 เกษตรทฤษฎีใหม่และร้อยละ 96.37 การทำบัญชีครัวเรือนตามลำดับ

5.1.2 การสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามระบบเกษตรทฤษฎีใหม่และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

1) การนำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการทำบัญชีครัวเรือน ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเกษตรกรร้อยละ 96.78 นำความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ โดยร้อยละ 53.33 นำมาใช้ประโยชน์ทั้งหมด ร้อยละ 43.35 ใช้บางส่วน โดยมีการประยุกต์ใช้เพียงบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของตนเอง และที่เหลือร้อยละ 3.22 ไม่ได้นำไปใช้ สำหรับการนำความรู้ทางด้านบัญชีครัวเรือนไปใช้ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 66.03 นำมาใช้ประโยชน์ ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 33.97 ยังไม่ได้นำไปใช้ เนื่องจากเกษตรกรมีอายุมาก และไม่มีเวลาในการทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น

2) ปัจจัยการผลิตเกษตรกรได้รับการสนับสนุน จำนวน70,034 ราย ครบตามเป้าหมาย พบว่าร้อยละ 94.89 ได้รับปัจจัยการผลิตตรงตามความต้องการ ส่วนที่เหลือร้อยละ 5.11 เห็นว่าปัจจัยการผลิตที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ เกษตรกร ร้อยละ 83.15 เห็นว่าปริมาณที่ได้รับมีความเพียงพอ ร้อยละ 94.91 เห็นว่าช่วงเวลาแจกปัจจัยการผลิตมีความเหมาะสม และร้อยละ 92.89 เห็นว่าปัจจัยการผลิตที่แจกมีคุณภาพโดยมีข้อสังเกตในด้านคุณภาพของปัจจัยการผลิตของพันธุ์ปลา เกษตรกรให้ความเห็นว่าพันธุ์ปลามีขนาดเล็ก และตายบางส่วน สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับ พบว่ามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนน 4.30

3) สัดส่วนการใช้ประโยชน์พื้นที่ประกอบด้วย แหล่งน้ำ: ปลูกข้าว: ปลูกพืช: ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์พบว่า เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่จาก 9.79 : 51.60 : 31.24 : 7.37 เป็น 10.45 :

50.72 : 31.79 : 7.04 โดยเป็นการเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับการทำเกษตร และเพิ่มพื้นที่ในการปลูกพืชเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ลดพื้นที่ทำนาและพื้นที่เลี้ยงสัตว์ลง

4) การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรกรดำเนินการตามแผนการผลิตโดยทำกิจกรรมตามแผนการผลิตในแปลงขั้นที่ 3 (ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่งปัน และมีรายได้เสริม) มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.70 จากก่อนเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกษตรกรเข้าร่วมโครงการมาได้ระยะหนึ่ง มีการดำเนินการผลิตตามแผนการผลิต และจากเดิมเกษตรกรทำการผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ทำให้พอกินแล้ว เก็บไว้ทำพันธุ์และแจกจ่ายแบ่งปันแล้วจึงนำผลผลิตส่วนที่เหลือมาจำหน่าย

5) การเชื่อมโยงตลาดและแหล่งจำหน่าย ร้อยละ 87.27 มีการเตรียมจัดหาตลาดรองรับผลผลิตแล้วที่เหลือ ร้อยละ 12.73 ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีปัญหาเรื่องการจำหน่ายผลผลิตและเกษตรกรมีตลาดรองรับอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาเรื่องการหาตลาด ทั้งนี้ ตลาดรองรับผลผลิตที่หน่วยงานจัดหาแล้ว จำนวน 232 แห่ง

5.1.3 การสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3

1) การลดรายจ่ายในการบริโภคของครัวเรือนโดยการบริโภคผลผลิตทางการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรบริโภคผลผลิตทางการเกษตรของตนเองเพิ่มขึ้น ครัวเรือนละ 365.29 บาทต่อเดือน และมีสัดส่วนการบริโภคผลผลิตการเกษตรของตนเอง ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น จากเดิมร้อยละ 11.50 เป็นร้อยละ 14.07 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.56 นอกจากเกษตรกรบริโภคผลผลิตการเกษตรของตนเองแล้ว ยังแจกจ่ายให้ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านเพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 1.94 เป็นร้อยละ 2.16 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.22

2) ผลตอบแทนการทำกิจกรรมการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีผลตอบแทนสุทธิเพิ่มขึ้นจาก 5,704.92 บาทเป็น 5,931.88 บาท หรือเพิ่มขึ้น 226.96 บาท เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากผลผลิตของเกษตรกรมีมากขึ้น เกษตรกรเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตได้มากกว่าในปีแรกที่เข้าร่วมโครงการ

3) หนี้สินและเงินออมของครัวเรือนเกษตร

3.1) หนี้สินของครัวเรือน เกษตรที่เข้าร่วมโครงการมีหนี้สินลดลง เฉลี่ย 58,541.78 บาท เนื่องจากมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาและมีเงินชำระหนี้ได้มากขึ้น ส่วนเกษตรกรที่มีหนี้สินเพิ่มขึ้นนั้น เนื่องจากเป็นหนี้สินระยะยาว มีการกู้ยืมเพื่อทำการเกษตรอย่างต่อเนื่อง มีการนำเงินมาลงทุนปรับพื้นที่เพื่อทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และซื้อปัจจัยการผลิต เกษตรกรบางส่วนผลผลิตทางการเกษตรเสียหายจากภัยแล้ง ได้รับผลผลิตน้อย และราคาผลผลิตทางการเกษตรลดลง

3.2) เงินออมของครัวเรือน เกษตรกร ร้อยละ 73.90 มีเงินออม โดยหลังเข้าร่วมโครงการร้อยละ 48.48 มีเงินออมเท่าเดิม เนื่องจากครัวเรือนเกษตรกรมีการออมเป็นปกติตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 24.33 มีเงินออมเพิ่มขึ้น โดยมีเงินออมเพิ่มขึ้น เฉลี่ย 12,527.16 บาทต่อครัวเรือน เนื่องจากหลังเข้าร่วมโครงการกิจกรรมในแปลงที่เข้าร่วมโครงการมีการเกื้อกูลกัน ทำมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี นอกจากเกษตรกรนำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือน แบ่งปันผู้อื่น และขายเพื่อเป็นรายได้เสริม ทำให้เกษตรกร

มีเงินเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรร้อยละ 1.09 ที่มีเงินออมลดลง เนื่องจากบางรายต้องส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีการนำเงินออมมาเป็นค่าเล่าเรียน และเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

4) การใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองในการทำการเกษตรการลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และสัดส่วนระหว่างการใช้ปัจจัยการผลิตที่จัดหา หรือจัดซื้อ/จ้างจากภายนอก : ปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรผลิตเองหรือใช้ของตนเอง พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการมีการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองเพิ่มขึ้น 218.17 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.21 โดยใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง อาทิ นำมูลสัตว์มาทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และทำยาฆ่าแมลงยาปราบศัตรูพืชโดยใช้สมุนไพร และการผลิตอาหารสัตว์ไว้ใช้เองแทนการซื้อจากภายนอก และเกษตรกรร้อยละ 15.74 มีค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยลดลง 411.05 บาทต่อเดือน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้จ่ายและมีสัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตเป็น 71.40 : 28.60 โดยสัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตที่จัดหา หรือจัดซื้อ/จัดจ้างจากภายนอกลดลง ร้อยละ 1.21

5) การเคลื่อนย้ายแรงงาน เกษตรกร ร้อยละ 98.51 ไม่มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน มีเพียงร้อยละ 1.49 ที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเพิ่มขึ้นเนื่องจากสมาชิกบางส่วนได้ย้ายกลับมาทำงานในพื้นที่มากขึ้น และบางส่วนได้กลับมาทำการเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งมีกิจกรรมและรายได้ตลอดทั้งปี

6) ความยั่งยืนของโครงการ

6.1) การพัฒนาสู่เกษตรกรต้นแบบ ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 2 และ ขั้นที่ 3 จากการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ หลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการทุกเกณฑ์ โดยเกษตรกรที่ดำเนินการตามแผนการผลิต ทำให้พอกิน ทำให้พอแบ่ง และทำให้มีรายได้เสริม หลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น ร้อยละ 13.43 การใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการดำเนินกิจกรรมครบ 4 องค์ประกอบ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.99 และทำบัญชีต่อเนื่อง เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.56 จากนี้ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายลดลง เพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.86 ตามลำดับ และ พบว่า กลุ่ม A เพียงกลุ่มเดียวที่เกษตรกรมีการพัฒนาหลังเข้าร่วมโครงการตามเกณฑ์ ทั้ง 4 เกณฑ์เพิ่มขึ้น เนื่องจากกลุ่ม A เป็นเกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถเป็นต้นแบบได้ โดยพิจารณาจากการดำเนินการตามแผนการผลิต ทำให้พอกินทำให้พอแบ่ง และทำให้มีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.50 เป็นร้อยละ 76.82 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.32 และมีการใช้พื้นที่การเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการโดยแบ่งพื้นที่ทำกิจกรรม ครบ 4 องค์ประกอบ มีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และมีค่าใช้จ่ายลดลง โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายลดลง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35.61 เป็นร้อยละ 37.98 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.37 ส่วนกลุ่ม B และ กลุ่ม C ทั้ง 2 กลุ่ม มีแนวโน้มการพัฒนาไปในทางที่ดี มีเพียงเกณฑ์ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลงหลังเข้าร่วมโครงการ ที่ยังไม่สามารถบรรลุหลักเกณฑ์นี้ได้ ทั้งนี้หากต้องการผลักดันให้ กลุ่ม B และ C บรรลุทุกหลักเกณฑ์และเป็นเกษตรกรต้นแบบต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เช่น การส่งเสริมการลดค่าใช้จ่ายทางการเกษตร และการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนมากขึ้น

6.2) การขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรกรร้อยละ 60.43 ได้มีการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 32 รายต่อต้นแบบ 1 ราย ในจำนวนนี้

เกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้ว 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.75 ของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่เรื่องที่เกษตรกรได้นำไปเผยแพร่ขยายผล ได้แก่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การลดต้นทุนการปรับปรุงบำรุงดิน และการเพิ่มผลผลิต เกษตรกรส่วนที่เหลือร้อยละ 39.57 ไม่ได้เผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ เนื่องจากยังมีความรู้ไม่เพียงพอในการเผยแพร่อยู่ระหว่างการปรับปรุงแปลงของตนเองก่อน เป็นต้น

6.3) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็ง เกษตรกรร้อยละ 80.37 มีการรวมกลุ่ม โดยร้อยละ 61.38 มีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน แลกเปลี่ยนความรู้ทางการเกษตรและรับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์เกษตร ร้อยละ 11.99 มีการรวมกลุ่มทางด้านการตลาด/การจำหน่ายเพื่อหาตลาดรองรับผลผลิต และร้อยละ 7.00 รวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ ทั้งนี้ การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร เป็นการสร้างเครือข่าย สร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นเป็นการพัฒนาเกษตรกรจากขั้นที่ 1 พออยู่พอกินแล้วถึงแบ่งปัน ค่อยพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 การรวมกลุ่ม การตลาด และสร้างรายได้เสริมในขั้นที่ 3 ต่อไป

6.4) การดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่อง หลังสิ้นสุดโครงการเกษตรกรร้อยละ 96.90 จะดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ในจำนวนนี้ ร้อยละ 36.28 จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ครบ 4 ส่วนตามองค์ประกอบ และร้อยละ 60.62 จะทำเกษตรผสมผสาน และส่วนที่เหลือ ร้อยละ 3.10 จะไม่ดำเนินการต่อ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งหากจะทำเกษตรทฤษฎีใหม่กิจกรรมอาจไม่ครบตามองค์ประกอบบางส่วนไม่มีพื้นที่นาเน้นการปลูกพืชแบบผสมผสานพื้นที่ไม่เหมาะกับการขุดบ่อเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร และต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมากในการปรับพื้นที่และกิจกรรมการเกษตร

5.1.4 ข้อค้นพบจากการประเมินผล

1) การดำเนินงานของหน่วยงาน 5 ประสาน

1.1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

(1) การรับสมัครและการคัดเลือกเกษตรกร เน้นปริมาณเป้าหมายของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจำนวนมาก โดยไม่ได้เน้นการคัดเลือกเกษตรกรที่มีความต้องการและมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการอย่างแท้จริง ทำให้เกษตรกรบางส่วนเมื่อเข้าร่วมโครงการแล้วไม่ได้ดำเนินกิจกรรมตามที่โครงการคาดหวังไว้ และการจัดทำข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ

(2) การประเมินและจัดกลุ่มเกษตรกร มีการกำหนดคำนิยามการจัดกลุ่มเกษตรกรแต่ละกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันทำให้การจัดกลุ่มที่ชัดเจนทำได้ยาก นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีความเข้าใจที่แตกต่างกันในวิธีการประเมินการจัดกลุ่มเกษตรกรทำให้ผลการจัดกลุ่มตามคุณสมบัติที่กำหนดมีความคลาดเคลื่อน

1.2) เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรแต่ละหน่วยงานมีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายโครงการทำให้ไม่สามารถดูแลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ได้อย่างทั่วถึง

1.3) ปราชญ์เกษตร เกษตรกรต้นแบบ และประธาน ศพก. มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปให้คำแนะนำและติดตามตรวจเยี่ยมเกษตรกรที่อยู่ภายใต้การดูแล ต้องออกค่าใช้จ่ายเองโดยไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและบางส่วนไม่ทราบข้อมูลจำนวนเกษตรกรที่ต้องดูแลและติดตามเยี่ยมเยียนจึงไม่สามารถเดินทางไปติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรได้ทุกราย

1.4) ภาคเอกชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพบปะ 5 ประสาน หรือกิจกรรมตรวจเยี่ยมเกษตรกร เนื่องจากมีภารกิจหลักขององค์กรจำนวนมาก อีกทั้งไม่ทราบบทบาท หรือภารกิจที่ต้องดำเนินการภายใต้โครงการที่ชัดเจน นอกจากนี้ พบว่า ภาคเอกชนบางแห่งมีการแบ่งพื้นที่ในการดูแลเกษตรกรเป็นระดับภาค ทำให้การดูแลเกษตรกรของภาคเอกชนไม่ทั่วถึง และทำให้ไม่มีบทบาทในการดำเนินงานโครงการเท่าที่ควร

1.5) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ เนื่องจากไม่ทราบบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนภายใต้โครงการ ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ และไม่มีเจ้าหน้าที่สำหรับร่วมดำเนินการโดยเฉพาะ อีกทั้งไม่มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานโครงการจากหน่วยงาน

2) การประสานระหว่างหน่วยงาน 5 ประสาน ขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาคเอกชนและภาคการศึกษาโดยมีบางส่วนเท่านั้นที่ยังคงร่วมดำเนินงานโครงการ เนื่องจากไม่ทราบภารกิจ และบทบาทของตนเอง มีภารกิจขององค์กรมากรวมถึงไม่มีงบประมาณสนับสนุน

3) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

3.1) โครงการให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้นแก่เกษตรกรเหมือนกันทุกกลุ่ม และมีปริมาณเท่ากันทุกปี โดยไม่ได้คำนึงถึงการจัดกลุ่มของเกษตรกรที่แต่ละกลุ่มมีความพร้อมและความต้องการแตกต่างกัน

3.2) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วนไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรที่มีความพร้อมและความต้องการแตกต่างกัน นอกจากนี้แล้วเกษตรกรบางส่วนมีความคาดหวังจะได้รับปัจจัยการผลิตจำนวนมากจากโครงการ

4) การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร ส่วนกลางได้กำหนดการถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการและหลักสูตรกลางเพื่อปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยถ่ายทอดให้กับเกษตรกรทุกกลุ่ม

5) ความพร้อมของแหล่งจำหน่ายผลผลิตและการเชื่อมโยงด้านการตลาด ยังมีเกษตรกรที่ต้องการให้ภาครัฐและภาคเอกชนสนับสนุนเตรียมความพร้อมทางด้านแหล่งจำหน่ายผลผลิตและเชื่อมโยงด้านการตลาดให้แก่เกษตรกร

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานหลัก ควรดำเนินการดังนี้

1) การกำหนดแผนการดำเนินงานโครงการในปีงบประมาณต่อไป เนื่องจากเป็นโครงการตามนโยบายสำคัญและมีลักษณะเร่งด่วน จึงควรกำหนดงบประมาณโครงการ เป้าหมายของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และแผนการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า

2) ควรประชุมหารือกับคณะกรรมการบริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อพิจารณาทบทวนจำนวนเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานโครงการให้มีความเหมาะสม และมีความชัดเจนในกิจกรรมการดำเนินงาน

3) การกำหนดเกษตรกรเป้าหมายของโครงการควรเป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของเกษตรกร อีกทั้งสนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิต ให้ตรงกับการจัดกลุ่มตามศักยภาพของเกษตรกร และมีแผนการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตรงกับความต้องการและทันต่อฤดูการเพาะปลูก

4) ควรสนับสนุนงบประมาณด้านค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือให้ค่าตอบแทนแก่ปราชญ์เกษตรฯ เกษตรกรต้นแบบ และประธาน ศพก. เพื่อติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่รับผิดชอบ

5.2.2 ข้อเสนอแนะหน่วยงานปฏิบัติ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมพัฒนาที่ดิน และกรมวิชาการเกษตร ควรสนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรตามการจัดกลุ่มที่กำหนด และควรให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตองค์ความรู้เฉพาะสาขาที่ตรงกับศักยภาพของเกษตรกรตามการจัดกลุ่ม เช่น การพัฒนาการผลิต ด้านการตลาด ในระดับการพัฒนาที่สูงขึ้น เป็นต้น

2) กรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรวางแผน ประสานงานงานภาคเอกชน หรือสหกรณ์ในการรวบรวมผลผลิต จัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิตและเชื่อมโยงการตลาดให้แก่เกษตรกรโดยเชื่อมโยงไปยังโครงการตลาดประชารัฐ เป็นต้น

3) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรจัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะปราชญ์เกษตรฯ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนให้เข้าใจบทบาทที่ชัดเจน ในการขับเคลื่อนโครงการอย่างแท้จริง และเน้นการบูรณาการด้านข้อมูลเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินได้ในทางปฏิบัติ และจัดทำคู่มือพร้อมแผนการปฏิบัติงานโครงการที่ชัดเจนสำหรับทุกหน่วยงาน

4) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 เพื่อพัฒนาเกษตรกรไปสู่เกษตรกรต้นแบบ ควรเน้นการสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความเหมาะสม ให้คำแนะนำ สนับสนุนความรู้เฉพาะสาขาที่ตรงกับศักยภาพการจัดกลุ่มของเกษตรกร และให้เกษตรกรพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบ หรือเป็นเครือข่ายของโครงการต่อไปสำหรับเกษตรกรปี 2561 และ ปี 2562 พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรเต็มรูปแบบ และให้เป็นเครือข่ายในการติดตามเกษตรกร เพื่อช่วยแบ่งเบาภารกิจของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและปราชญ์เกษตรฯ

5) ติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละปีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้เกษตรกร และสร้างจิตสำนึกให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2541). *ทฤษฎีใหม่: มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด*. กรุงเทพฯ: พีเพรส.

บรรเทิง มาแสง. (2530). *การติดตามและประเมินผลโครงการ*. กรุงเทพฯ: กองประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2530.

ยุทธ ไกรวรรณ์. (2549). *สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). *ใต้เบื้องพระยุคลบาท.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มิติชน.

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปีงบประมาณ 2560*. กรุงเทพฯ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). *คู่มือการปฏิบัติงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปีงบประมาณ 2560*. กรุงเทพฯ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). *คู่มือการปฏิบัติงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปีงบประมาณ 2561*. กรุงเทพฯ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2552). *รายงานผลการประเมินผลโครงการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2552). *รายงานผลการประเมินผลโครงการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2553). *รายงานผลการประเมินผลโครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ปี 2550.* กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *รายงานผลการประเมินผลโครงการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นแบบ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). *สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2557*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

อำพล เสณาณรงค์. (2539). *เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.).

Rensis Likert. (1932). *A technique for the measurement of attitudes*. Archives of psychology. Columbia University.

Scriven M. (1967). *The methodology of evaluation. In R. W. Tyler, R. M. Gagne, and M. Scriven (Eds), Perspectives of curriculum evaluation*. Chicago, IL: Rand Mcnally.

W.K. Kellogg Foundation. (2004). *Logic model development guide*. W.K. Kellogg Foundation Michigan.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1
คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ ๙๒๐ /๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงพระราชทานแนวทางการพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นทฤษฎีแห่งการใช้น้ำและการบริหารงานพัฒนาการเกษตรแผนใหม่ เน้นเกษตรกรรายย่อยให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ มีรายได้เพียงพอและมีอาหารไว้บริโภคเพียงพอตลอดปี

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และมีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. พลเอก ปัฐมพงศ์ ประถมภัฏ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ที่ปรึกษา
๒. นางจินตนา ชัยยวรรณาการ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ที่ปรึกษา
๓. พลเอก ประสาท สุขเกษตร เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ที่ปรึกษา
๔. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธานกรรมการ
๔. หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต	รองประธานกรรมการ
๕. หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและระบบสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
๖. หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาการผลิต	รองประธานกรรมการ
๗. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสุรพงษ์ เจียสกุล)	รองประธานกรรมการ
๙. หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๑๐. อธิบดีกรมการข้าว	กรรมการ

/๑๑. อธิบดี...

๑๑. อธิบดีกรมชลประทาน	กรรมการ
๑๒. อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	กรรมการ
๑๓. อธิบดีกรมประมง	กรรมการ
๑๔. อธิบดีกรมปศุสัตว์	กรรมการ
๑๕. อธิบดีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร	กรรมการ
๑๖. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการ
๑๗. อธิบดีกรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
๑๘. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
๑๙. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	กรรมการ
๒๐. อธิบดีกรมหม่อนไหม	กรรมการ
๒๑. เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	กรรมการ
๒๒. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	กรรมการ
๒๓. เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กรรมการ
๒๔. ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	กรรมการ
๒๕. ผู้อำนวยการองค์การสะพานปลา	กรรมการ
๒๖. ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๒๗. ผู้ว่าการการยางแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๒๘. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง องค์การมหาชน	กรรมการ
๒๙. ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร องค์การมหาชน	กรรมการ
๓๐. ผู้อำนวยการสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	กรรมการ
๓๑. ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายรัตนะ สวามีชัย)	กรรมการและเลขานุการ
๓๒. รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน (นางสาวเบญจพร ชาครานนท์)	กรรมการและเลขานุการร่วม
๓๓. รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร (นายสุดสาคร ภัทรกุลนิษฐ์)	กรรมการและเลขานุการร่วม
๓๔. ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพระราชดำริ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

<u>อำนาจหน้าที่</u>

๑. พิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงานและขับเคลื่อนโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้บรรลุนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่กำหนดไว้

๒. ให้คำแนะนำ ปรึกษา แก้ไขปัญหาอุปสรรค ติดตามผลการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่อง

/๓. แต่งตั้ง...

๓. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน หรือบุคคลเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

๔. ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้การสนับสนุนตามที่คณะกรรมการร้องขอ

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(สำเนาคู่ฉบับ)

คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่ ๑๑๒๕ /๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ

.....

ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๑๘๓/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปฏิบัติราชการ ไปแล้ว นั้น

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในราชการส่วนภูมิภาคเป็นเอกภาพ มีระบบสั่งการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) และมีผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๑๘๓/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จขึ้น โดยแบ่งกลุ่มจังหวัดตามเขตพื้นที่ มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. **กลุ่มที่ ๑** ในเขตจังหวัดกระบี่ กาญจนบุรี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ชัยภูมิ เชียงราย เชียงใหม่ ตรัง นครปฐม นครพนม นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ นครราชสีมา นราธิวาส บึงกาฬ บุรีรัมย์ ปัตตานี พระนครศรีอยุธยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ ภูเก็ต ร้อยเอ็ด ลพบุรี ลำปาง ศรีสะเกษ สงขลา สุพรรณบุรี สุราษฎร์ธานี สุรินทร์ อุดรธานี และอุบลราชธานี

องค์ประกอบ

๑) เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ประธานกรรมการ
๒) หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งราชการส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด กรรมการ
๓) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เลขานุการ

๒. **กลุ่มที่ ๒** ในเขตจังหวัดจันทบุรี ตราด ตาก น่าน ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี แพร่ มหาสารคาม แม่ฮ่องสอน ยโสธร เลย สกลนคร สิงห์บุรี หนองคาย หนองบัวลำภู และอ่างทอง

องค์ประกอบ

๑) เกษตรจังหวัด ประธานกรรมการ
๒) หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งราชการส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด กรรมการ
๓) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เลขานุการ

/๓.กลุ่มที่ ๓...

๓. **กลุ่มที่ ๓** ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร นครนายก พัทลุง มุกดาหาร ยะลา ลำพูน สระแก้ว สระบุรี สุโขทัย และอำนาจเจริญ

องค์ประกอบ

๑) ปศุสัตว์จังหวัด ประธานกรรมการ

๒) หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งราชการส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด กรรมการ

๓) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เลขานุการ

๔. **กลุ่มที่ ๔** ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี ระยอง ราชบุรี อุทัยธานี และอุตรดิตถ์

องค์ประกอบ

๑) สหกรณ์จังหวัด ประธานกรรมการ

๒) หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งราชการส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด กรรมการ

๓) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เลขานุการ

๕. **กลุ่มที่ ๕** ในเขตจังหวัดชุมพร พังงา พะเยา ระนอง สตูล สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร

องค์ประกอบ

๑) ประมงจังหวัด ประธานกรรมการ

๒) หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งราชการส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด กรรมการ

๓) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. กำกับดูแล และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่น รวมทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นเอกภาพ มีระบบสั่งการแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่เป็นรูปธรรมในภาพรวม

๒. บูรณาการการบริหารจัดการแผนงาน โครงการ งบประมาณ และทรัพยากรของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่อยู่ในเขตจังหวัด เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายด้านการเกษตรและสหกรณ์ มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๓. ให้ประธานกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จในแต่ละจังหวัดมีหน้าที่ดังนี้

๓.๑ เป็นผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด

๓.๒ เสนอความเห็นประกอบการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนเงินเดือน ให้แก่หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัด ทั้งราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

/๔. ให้หัวหน้า...

๔. ให้หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งในระดับกรม และที่อยู่ในเขตจังหวัดทั้งราชการบริหารส่วนภูมิภาคและราชการบริหารส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด ให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการกับคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แบบเบ็ดเสร็จ

๕. เมื่อคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายแล้วให้รายงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบด้วย

๖. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับค่าใช้จ่ายในการประชุมคณะกรรมการฯ ให้เบิกจ่ายจากงบดำเนินงานภายในแผนงานส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าภาคการเกษตรและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นระบบ ผลผลิต อำนวยการและบริหารจัดการด้านการเกษตร กิจกรรม การบูรณาการงานในส่วนภูมิภาค ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

30 พ.ย. 58

(สำเนาคู่ฉบับ)

คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่ ๕๓๙ /๒๕๖๐
เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ

.....

ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๗๙๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ ไปแล้ว นั้น

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในราชการส่วนภูมิภาค เป็นไปด้วยความรวดเร็ว คล่องตัว มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ยกเลิกความในส่วนอำนาจหน้าที่คณะกรรมการ ของคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๗๙๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ และใช้ความต่อไปนี้แทน

"อำนาจหน้าที่

๑. กำกับดูแล และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่น รวมทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นเอกภาพ มีระบบสั่งการแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่เป็นรูปธรรมในภาพรวม

๒. บูรณาการการบริหารจัดการแผนงาน โครงการ งบประมาณ และทรัพยากรของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่อยู่ในเขตจังหวัด เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายด้านการเกษตรและสหกรณ์มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๓. ให้ประธานกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จในแต่ละจังหวัดมีหน้าที่ดังนี้

๓.๑ เป็นผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด

๓.๒ เสนอความเห็นประกอบการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนเงินเดือน ให้แก่หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัด ทั้งราชการบริหารส่วนภูมิภาคและราชการบริหารส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

๔. ให้หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งในส่วนกลาง และที่อยู่ในเขตจังหวัดทั้งราชการบริหารส่วนภูมิภาคและราชการบริหารส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด ให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการกับคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ

๕. แต่งตั้งกรรมการในคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จในแต่ละจังหวัด เป็นรองประธาน เพื่อทำหน้าที่แทนประธานกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ ในกรณีที่ไม่มีประธานกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

/๖.แต่งตั้ง...

๖. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

๗. เมื่อคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายแล้วให้รายงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบด้วย

๘. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับค่าใช้จ่ายในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และงบประมาณจากสำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร"

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

29 พ.ค. 60

(สำเนาคู่ฉบับ)

คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ ๕๕๕ /๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตร ระดับจังหวัด (Chief of Operation) และคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญ และแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ (Operation Team)

.....

ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๗๙๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่ ๕๓๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ ไปแล้ว นั้น

เนื่องจากมีการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (Agenda Based) และการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรในพื้นที่ส่วนภูมิภาค (Area Based) ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล และของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรในระดับจังหวัดมีความเป็นเอกภาพ เกิดการบูรณาการของทุกภาคส่วน และมีผลการปฏิบัติงานเป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๗๙๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่ ๕๓๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation) และคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ (Operation Team) โดยกำหนดให้มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation)

องค์ประกอบ

๑. เกษตรจังหวัด	ประธานกรรมการ
๒. เกษตรและสหกรณ์จังหวัด	รองประธานกรรมการ
๓. หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งราชการส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด รวมถึงราชการส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัดอื่นแต่มีหน้าที่รับผิดชอบในจังหวัดนั้นด้วย	กรรมการ
๔. หัวหน้ากลุ่มของสำนักงานเกษตรจังหวัด ที่ได้รับมอบหมาย	เลขานุการ
๕. หัวหน้ากลุ่มของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ที่ได้รับมอบหมาย	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่...

อำนาจหน้าที่

๑. อำนวยการ สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการและการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแสวงหาความร่วมมือจากภาคส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างการรับรู้และบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (Agenda Based) ให้เป็นเอกภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่เป็นรูปธรรม

๒. ติดตาม เฝ้าระวัง สถานการณ์ที่จะเป็นปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร และพิจารณาดำเนินการป้องกัน ควบคุม และแก้ไข รวมถึงการบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่อยู่ในเขตจังหวัด เพื่อให้การแก้ไขปัญหาภาคเกษตรในพื้นที่ (Area Based) ในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือวิกฤติ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

๓. ให้หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งในระดับกรม และที่อยู่ในเขตจังหวัดทั้งราชการบริหารส่วนภูมิภาคและราชการบริหารส่วนกลาง ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัด ให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการกับคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation)

๔. สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ (Operation Team)

๕. ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สนับสนุนการดำเนินงานและรายงานผลการดำเนินงานที่สำคัญของคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation) ต่อปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๖. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับค่าใช้จ่ายในการประชุมคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation) ให้เบิกจ่ายจากงบดำเนินงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. คณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ (Operation Team)

องค์ประกอบ

๑. นายอำเภอ	ที่ปรึกษา
๒. เกษตรอำเภอ	ประธานคณะทำงาน
๓. ผู้แทนนายอำเภอ	รองประธานคณะทำงาน
๔. หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ หรือเทียบเท่าของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งราชการส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบพื้นที่อำเภอ	คณะทำงาน
๕. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่	คณะทำงาน
๖. นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้แทน	คณะทำงาน
๗. เกษตรตำบลที่ได้รับมอบหมาย	คณะทำงานและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ปฏิบัติการ สร้างการรับรู้ และแสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆในพื้นที่ในการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (Agenda Based) ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม

๒. เฝ้าระวัง ติดตาม และรายงานสถานการณ์ ที่จะเป็นปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร รวมทั้งปฏิบัติการเพื่อป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาการเกษตรในพื้นที่ (Area Based) ในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือวิกฤติ ให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

๓. ให้รายงานผลการปฏิบัติการ รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการ ต่อคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation)

๔. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายกฤษฎา บุญราช)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาคผนวกที่ 2

ตารางข้อมูลเกษตรกร

ตารางผนวกที่ 1 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 กลุ่ม A

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ไม้ผล	เมล็ดพันธุ์ผัก	ท่อนพันธุ์หม่อน	สัตว์ปีก	พันธุ์ปลา	อาหารสัตว์	ถัง/น้ำหมักชีวภาพ	เฉลี่ย
1. ตรงกับความต้องการ								
1.1 ใช่	95.54	95.89	83.08	93.73	93.95	96.70	88.89	92.54
1.2 ไม่ใช่	4.46	4.11	16.92	6.27	6.05	3.30	11.11	7.46
2. ความเพียงพอ								
2.1 เพียงพอ	76.94	81.93	91.67	69.89	82.23	70.88	77.78	78.76
2.2 ไม่เพียงพอ	23.06	18.07	8.33	30.11	17.77	29.12	22.22	21.24
3. ความเหมาะสมของช่วงเวลา								
3.1 ใช่	86.43	95.89	91.16	96.95	90.04	98.35	88.89	92.53
3.2 ไม่ใช่	13.57	4.11	8.84	3.05	9.96	1.65	11.11	7.47
4. คุณภาพของปัจจัยการผลิต								
4.1 มีคุณภาพ	86.43	96.92	91.92	94.09	78.71	100.00	77.78	89.41
4.2 ไม่มีคุณภาพ	13.57	3.08	8.08	5.91	21.29	-	22.22	10.59

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 2 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 กลุ่ม B

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ไม้ผล	เมล็ดพันธุ์ผัก	ท่อนพันธุ์หม่อน	สัตว์ปีก	พันธุ์ปลา	อาหารสัตว์	ถัง/น้ำหมักชีวภาพ	เฉลี่ย
1. ตรงกับความต้องการ								
1.1 ใช่	94.98	97.36	85.73	96.07	96.15	100.00	100.00	95.76
1.2 ไม่ใช่	5.02	2.64	14.27	3.93	3.85	-	-	4.24
2. ความเพียงพอ								
2.1 เพียงพอ	78.84	84.28	90.92	79.25	79.98	76.92	94.85	83.58
2.2 ไม่เพียงพอ	21.16	15.72	9.08	20.75	20.02	23.08	5.15	16.42
3. ความเหมาะสมของช่วงเวลา								
3.1 ใช่	90.34	97.15	91.70	97.38	93.20	100.00	100.00	95.68
3.2 ไม่ใช่	9.66	2.85	8.30	2.62	6.80	-	-	4.32
4. คุณภาพของปัจจัยการผลิต								
4.1 มีคุณภาพ	94.30	97.26	92.74	95.98	76.92	100.00	100.00	93.89
4.2 ไม่มีคุณภาพ	5.70	2.74	7.26	4.02	23.08	-	-	6.11

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 3 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 กลุ่ม C

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ไม้ผล	เมล็ดพันธุ์ผัก	ท่อนพันธุ์หม่อน	สัตว์ปีก	พันธุ์ปลา	อาหารสัตว์	ถัง/น้ำหมักชีวภาพ	เฉลี่ย
1. ตรงกับความต้องการ								
1.1 ใช่	96.14	97.48	86.59	96.69	95.59	98.32	100.00	95.83
1.2 ไม่ใช่	3.86	2.52	13.41	3.31	4.41	1.68	-	4.17
2. ความเพียงพอ								
2.1 เพียงพอ	82.79	88.01	93.08	83.15	83.33	88.24	100.00	88.37
2.2 ไม่เพียงพอ	17.21	11.99	6.92	16.85	16.67	11.76	-	11.63
3. ความเหมาะสมของช่วงเวลา								
3.1 ใช่	92.86	95.60	92.69	98.07	95.60	98.32	100.00	96.16
3.2 ไม่ใช่	7.14	4.40	7.31	1.93	4.40	1.68	-	3.84
4. คุณภาพของปัจจัยการผลิต								
4.1 มีคุณภาพ	93.47	97.48	96.15	96.96	82.46	99.16	100.00	95.10
4.2 ไม่มีคุณภาพ	6.53	2.52	3.85	3.04	17.54	0.84	-	4.90

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 4 การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่ม A และ กลุ่ม B

รายการ	กลุ่ม A				กลุ่ม B			
	ก่อน		หลัง		ก่อน		หลัง	
	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. พื้นที่แหล่งน้ำ	1.05	11.74	1.11	12.42	0.85	9.31	0.90	9.86
2. พื้นที่นาข้าว	3.97	44.41	3.89	43.51	4.93	54.00	4.86	53.23
3. พื้นที่ปลูกพืช	3.06	34.23	3.11	34.79	2.75	30.12	2.80	30.67
4. พื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์	0.86	9.62	0.83	9,28	0.60	6.57	0.57	6.24
รวม	8.94	100.00	8.94	100.00	9.13	100.00	9.13	100.00

ที่มา:จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 5 การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่ม C และภาพรวม

รายการ	กลุ่ม C				ภาพรวม			
	ก่อน		หลัง		ก่อน		หลัง	
	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. พื้นที่แหล่งน้ำ	0.76	8.29	0.87	9.49	0.89	9.79	0.95	10.45
2. พื้นที่นาข้าว	5.06	55.18	4.95	53.98	4.69	51.60	4.61	50.72
3. พื้นที่ปลูกพืช	2.76	30.10	2.82	30.75	2.84	31.24	2.89	31.79
4. พื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์	0.39	6.43	0.39	5.78	0.67	7.37	0.64	7.04
รวม	9.17	100.00	9.17	100.00	9.09	100.00	9.09	100.00

ที่มา:จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 6 ผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 จำแนกรายกลุ่ม

หน่วย : บาท/ไร่

รายการ	กลุ่ม A			กลุ่ม B			กลุ่ม C			เฉลี่ย		
	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง	ก่อน	หลัง	ผลต่าง
1. มูลค่าผลผลิต	**13,006.50**	**13,573.49**	**566.99**	**8405.91**	**9,268.52**	**862.61**	**8,991.11**	**10,044.53**	**1,053.42**	**9,752.30**	**10,570.94**	**818.64**
1.1 จำหน่าย	9,972.31	9,689.83	-282.48	6,056.71	6,377.94	321.26	5,583.42	5,755.58	172.16	7,021.73	7,152.84	131.11
1.2 บริโภค	1,140.31	1,529.57	389.26	1,135.40	1,485.29	349.89	1,055.75	1,431.49	375.74	1,121.89	1,487.18	365.29
1.3 แจกจ่าย	249.27	266.56	17.29	178.38	230.64	52.26	133.21	168.09	34.88	189.03	228.65	39.62
1.4 ทำพันธุ์	1,644.61	2,087.53	442.92	1,035.42	1,174.62	139.20	2,218.73	2,689.37	470.64	1,419.65	1,702.27	282.62
2. ค่าใช้จ่ายในการผลิต	**5,291.42**	**5,710.96**	**419.54**	**3,420.97**	**4,174.29**	**753.32**	**4,083.13**	**4,450.59**	**367.47**	**4,047.38**	**4,639.06**	**591.68**
2.1 จัดซื้อ/จัดจ้างภายนอก	3,805.91	3,991.68	185.77	2,560.30	3,099.08	538.78	2,794.07	2,955.30	161.23	2,938.87	3,312.38	373.51
2.2 ใช้ของตนเอง	1,485.51	1,719.18	233.77	860.67	1,075.21	214.54	1,289.05	1,495.29	206.24	1,108.51	1,326.68	218.17
3. ผลตอบแทนสุทธิ (1-2)	**7,715.08**	**7,862.53**	**147.45**	**4,984.94**	**5,094.23**	**109.29**	**4,907.99**	**5,593.94**	**685.95**	**5,704.92**	**5,931.88**	**226.96**

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 7 หนี้สินของครัวเรือน จำแนกรายกลุ่ม

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	หน่วย	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	ภาพรวม
1. ครัวเรือนเกษตร					
1.1 ไม่มีหนี้สิน	ร้อยละ	26.82	24.52	27.70	25.73
1.2 มีหนี้สิน	ร้อยละ	73.18	75.48	72.30	74.27
1.2.1 เท่าเดิม	ร้อยละ	42.88	51.46	48.77	48.63
1.2.2 เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	7.45	20.27	1.72	13.34
	(บาท/ ครัวเรือน)	(286,964.29)	(117,533.33)	(44,285.71)	(150,301.88)
1.2.3 ลดลง	ร้อยละ	22.85	3.75	21.81	12.30
	(บาท/ ครัวเรือน)	(61,284.52)	(58,643.21)	(54,183.37)	(58,541.78)
- ชำระหนี้ได้ตรงเวลา	ร้อยละ	64.05	77.14	67.42	71.77
- มีเงินชำระหนี้ได้มากขึ้น	ร้อยละ	35.95	22.86	32.58	28.23
2. หนี้สินของครัวเรือน	บาท/ครัวเรือน	258,482.04	2167,73.91	221,280.54	228,999.34
2.1 หนี้สินในการเกษตร	บาท/ครัวเรือน	187,782.49	162,563.10	170,819.19	170,976.04
2.2 หนี้สินนอกการเกษตร	บาท/ครัวเรือน	70,699.55	54,210.81	50,461.36	58,023.30

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 8 เงินออมของครัวเรือนหลังเข้าร่วมโครงการ จำแนกรายกลุ่ม

รายการ	หน่วย	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	ภาพรวม
เงินออมของครัวเรือน					
1. ไม่มีเงินออม	ร้อยละ	22.52	27.77	26.47	**26.10**
2. มีเงินออม	ร้อยละ	77.48	72.23	73.53	**73.90**
- เท่าเดิม	ร้อยละ	50.49	47.29	49.02	48.48
- เพิ่มขึ้น(บาท/ ครัวเรือน)	ร้อยละ	25.33	24.19	23.28	24.33
	(บาท/ ครัวเรือน)	(15,329.22)	(11,639.87)	(10,986.53)	(12,527.16)
- ลดลง(บาท/ ครัวเรือน)	ร้อยละ	1.66	0.75	1.23	1.09
	(บาท/ ครัวเรือน)	(43,350.00)	(26,333.33)	(12,300.00)	(28,392.34)

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 9 สัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเองเปรียบเทียบกับการจัดซื้อ/จ้างจากภายนอกครัวเรือน จำแนกรายกลุ่ม

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	กลุ่ม A		กลุ่ม B		กลุ่ม C		ภาพรวม	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1. ผลผลิตทางการเกษตร	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1.1 จำหน่าย	76.67	71.39	72.05	68.81	62.10	57.30	72.00	67.67
1.2 บริโภค	8.77	11.27	13.51	16.03	11.74	14.25	11.50	14.07
1.3 แจกจ่าย	1.92	1.96	2.12	2.49	1.48	1.67	1.94	2.16
1.4 ทำพันธุ์	12.64	15.38	12.32	12.67	24.68	26.77	14.56	16.10
2. การใช้ปัจจัยการผลิต	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
2.1 จัดซื้อ/จัดจ้างจากภายนอก	71.93	69.90	74.84	74.24	68.43	66.40	72.61	71.40
2.2 ใช้ของตนเอง	28.07	30.10	25.16	25.76	31.57	33.60	27.39	28.60

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางผนวกที่ 10 ความคิดเห็นของเกษตรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ จำแนกรายกลุ่ม

รายการ	เกษตรกลุ่ม A		เกษตรกรกลุ่ม B		เกษตรกรกลุ่ม C		ค่าเฉลี่ย	
	ค่าคะแนน	แปลผล	ค่าคะแนน	แปลผล	ค่าคะแนน	แปลผล	ค่าคะแนน	แปลผล
1. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.66	มากที่สุด	4.49	มากที่สุด	4.43	มากที่สุด	4.52	มากที่สุด
2. ด้านการรับสมัคร/การคัดเลือก	4.48	มากที่สุด	4.44	มากที่สุด	4.46	มากที่สุด	4.46	มากที่สุด
3. ด้านปัจจัยการผลิต	4.58	มากที่สุด	4.44	มากที่สุด	4.41	มากที่สุด	4.47	มากที่สุด
4. ด้านการทำผังแปลง	4.24	มากที่สุด	4.23	มากที่สุด	4.07	มาก	4.21	มากที่สุด
5. ด้านการพบปะ 5 ประสาน	4.36	มากที่สุด	4.34	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.36	มากที่สุด
6. ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้	4.48	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.44	มากที่สุด	4.43	มากที่สุด
7. ด้านความพร้อมของแหล่งจำหน่าย	4.00	มาก	3.82	มาก	3.93	มาก	3.89	มาก
8. ด้านการเชื่อมโยงตลาด	3.97	มาก	3.79	มาก	3.90	มาก	3.86	มาก
9. การประสานงานของเจ้าหน้าที่	4.61	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด	4.49	มากที่สุด	4.39	มากที่สุด
10. การติดตามตรวจเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่	4.52	มากที่สุด	4.28	มากที่สุด	4.34	มากที่สุด	4.36	มากที่สุด
11. การให้คำแนะนำของปราญช์เกษตร	4.45	มากที่สุด	4.36	มากที่สุด	4.37	มากที่สุด	4.38	มากที่สุด
12. กิจกรรมในแปลง	4.48	มากที่สุด	4.44	มากที่สุด	4.41	มากที่สุด	4.45	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.40**	**มากที่สุด**	**4.27**	**มากที่สุด**	**4.30**	**มากที่สุด**	**4.31**	**มากที่สุด**

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาคผนวกที่ 3

แบบสอบถาม

1

แบบที่ 1 สอบถามเจ้าหน้าที่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2562 (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

ผู้ตอบแบบสอบถาม (นาย/นาง/น.ส.) ..... ตำแหน่ง.....

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ..... เบอร์โทรศัพท์.....

ผู้รวบรวม (นาย/นาง/น.ส.) .....สศท. ..... เบอร์โทรศัพท์ ..... วันที่สัมภาษณ์ .....

คำชี้แจง : เป็นข้อมูลผลการดำเนินงาน ปี 2560 - ปี 2562 (สิ้นสุด ณ 31 ม.ค.2562) โดยกรอกข้อมูลในช่องว่าง/ทำเครื่องหมาย × ตามตัวเลือกที่กำหนด

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 - ปี 2562

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	รวม
1. เกษตรกร ปี 2560 (ราย)				
2. เกษตรกร ปี 2561 (ราย)				
3. เกษตรกร ปี 2562 (ราย)				
รวมทั้งสิ้น (ราย)				

2. ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ประธาน ศพก. ที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 – ปี 2562

รายการ	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	รวม
1. ปราชญ์เกษตร (ราย)				
2. เกษตรกรต้นแบบ (ราย)				
3. ประธาน ศพก. (ราย)				
รวมทั้งสิ้น				

3. จำนวนปราชญ์/เกษตรกรต้นแบบ/ประธาน ศพก. ปี 2560 - ปี 2562 มีเพียงพอต่อการรับผิดชอบเกษตรกรหรือไม่

①ไม่เพียงพอ ถ้าให้เหมาะสมควรมีสัดส่วน ปราชญ์ 1 ราย : เกษตรกร ..... ราย ② มีเพียงพอ

4. จำนวนหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกษตรกร ..... หน่วยงานได้แก่

① กข. ② ชป. ③ กตส. ④ พด. ⑤ ปศ. ⑥ปม. ⑦ กวก. ⑧ กสก.

⑨ กสส. ⑩ มม. ⑪ ส.ป.ก. ⑫ กยท. ⑬ สป.กษ. ⑭อ.ต.ก.⑮สภาเกษตรกร ⑯ กองทุนฟื้นฟูฯ

5. มีการตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบลหรือไม่ อย่างไร

5.1 การตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด ① ไม่มีเนื่องจาก ..... ② มี

5.2 การตั้งคณะทำงาน ระดับอำเภอ ① ไม่มีเนื่องจาก ..... ② มี

5.3 การตั้งคณะทำงาน ระดับตำบล ① ไม่มีเนื่องจาก ..... ② มี

6. ปี 2562 มีการจัดกิจกรรม พบปะ 3 ประสานฯ หรือ พบปะ 5 ประสานฯ และสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเพื่อขับเคลื่อนโครงการหรือไม่ อย่างไร

6.1 มีการจัดกิจกรรม พบปะ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ หรือไม่

① ไม่มีเนื่องจาก .....

② มี จำนวน ..... ครั้ง

(1) มีหน่วยงาน 5 ประสานร่วมพบปะ ได้แก่ ① ภาครัฐ ② ภาคประชาสังคม (ปราชญ์เกษตร/ เกษตรกรต้นแบบ / ประธานศพก.
③ เกษตรกร ④ภาคเอกชน ⑤ สถาบันการศึกษา

(2) มีเกษตรกร ปี 2562 เข้าร่วม จำนวน ..... ราย

(3) มีเกษตรกร ปี 2561 เข้าร่วม จำนวน ..... ราย

(4) มีเกษตรกร ปี 2560 เข้าร่วม จำนวน ..... ราย

7. การส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกร

7.1. มีการจัดอบรมหลักสูตรกลาง การปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือไม่ อย่างไร

① ไม่มีเนื่องจาก ..... (ข้ามไปตอบข้อ 7.3)

② มี จำแนกเป็น 1) เกษตรกร ปี 2562 จำนวนผู้อบรม ..... ราย

2) เกษตรกร ปี 2561 จำนวนผู้อบรม ..... ราย

① กลุ่ม A ..... ราย ② กลุ่ม B ..... ราย ③ กลุ่ม C ..... ราย

3) เกษตรกร ปี 2560 จำนวนผู้อบรม ..... ราย

① กลุ่ม A ..... ราย ② กลุ่ม B ..... ราย ③ กลุ่ม C ..... ราย

7.2 การอบรมหลักสูตรกลางได้จัดอบรม จำนวนกี่วัน ครบตามหลักสูตรหรือไม่

① ไม่ครบทุกวิชา จัดอบรมได้ ..... วัน ..... วิชา เนื่องจาก .....

② ครบทั้ง 2 วัน และครบ ทั้ง 6 วิชาตามหลักสูตร

หลักสูตรกลาง จำนวน 6 วิชา ประกอบด้วย

1. แนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2.เกษตรทฤษฎีใหม่ 3.การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย 4. การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้
5. การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุนการผลิต 6. การสื่อสารปฏิสัมพันธ์และจิตอาสา

7.3 มีการจัดอบรมหลักสูตรอื่นๆ หรือไม่

① ไม่มีเนื่องจาก ..... (ข้ามไปตอบข้อ 7.4)

② มี จำแนกเป็น

2.1 **<u>เกษตรกร ปี 2562</u>** ที่เข้าอบรม ..... ราย

1) อบรมเรื่องใดบ้าง ①การปลูกพืช ②การเลี้ยงสัตว์ ③การเลี้ยงสัตว์น้ำ
④การทำปุ๋ย/การปรับปรุงดิน ⑤ อื่นๆ ระบุ .....

2) จำนวน ..... วัน

2.2 **<u>เกษตรกร ปี 2561</u>** ที่เข้าอบรมรวมทั้งหมด ..... ราย ได้แก่ กลุ่มA ..... ราย กลุ่ม B ..... ราย กลุ่ม C ..... ราย

1) อบรมเรื่องใดบ้าง ①การปลูกพืช ②การเลี้ยงสัตว์ ③การเลี้ยงสัตว์น้ำ
④การทำปุ๋ย/การปรับปรุงดิน ⑤ อื่นๆ ระบุ .....

2) จำนวน ..... วัน

2.3 **<u>เกษตรกร ปี 2560</u>** ที่เข้าอบรมรวมทั้งหมด ..... ราย ได้แก่ กลุ่มA ..... ราย กลุ่ม B ..... ราย กลุ่ม C ..... ราย

1) อบรมเรื่องใดบ้าง ①การปลูกพืช ②การเลี้ยงสัตว์ ③การเลี้ยงสัตว์น้ำ
④การทำปุ๋ย/การปรับปรุงดิน ⑤ อื่นๆ ระบุ .....

2) จำนวน ..... วัน

7.4 **มีศึกษาดูงาน** หรือไม่

① ไม่มีเนื่องจาก .....

② มี เรื่อง ..... สถานที่..... จำนวน ..... วัน

2.1) เกษตรกร ปี 2562 ..... ราย

2.2) เกษตรกร ปี 2561 ..... ราย ได้แก่ กลุ่มA ..... ราย กลุ่ม B ..... ราย กลุ่ม C..... ราย

2.3) เกษตรกร ปี 2560 ..... ราย ได้แก่ กลุ่มA ..... ราย กลุ่ม B ..... ราย กลุ่ม C..... ราย

8 การ<u>จัดทำผังแปลง</u>ที่เข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

8.1 เกษตรกร ปี 2562 ① ดำเนินการครบทุกราย ② ดำเนินการบางส่วน ร้อยละ ..... ③ ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

8.2 เกษตรกร ปี 2561 ① ดำเนินการครบทุกราย ② ดำเนินการบางส่วน ร้อยละ ..... ③ ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

8.3 เกษตรกร ปี 2560 ① ดำเนินการครบทุกราย ② ดำเนินการบางส่วน ร้อยละ ..... ③ ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

9. การจัดทำแผนการผลิตในแปลงเกษตรกรและการดำเนินการตามแผนฯ

9.1 เกษตรกร ปี 2562 ① จัดทำแผนฯ แล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ทำแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

กรณีจัดทำแผนฯ แล้ว ① มีการลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย ② ยังไม่ได้ลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

9.2 เกษตรกรปี 2561

1) กลุ่ม A ① จัดทำแผนฯ แล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ทำแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

กรณีจัดทำแผนฯ แล้ว ① มีการลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย ② ยังไม่ได้ลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

2) กลุ่ม B ① จัดทำผังแปลงแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ทำผังแปลง ..... ราย เนื่องจาก .....

กรณีจัดทำแผนฯ แล้ว ① มีการลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย②ยังไม่ได้ลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

3) กลุ่ม C ① จัดทำแผนฯ แล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ทำแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

กรณีจัดทำแผนฯ แล้ว ① มีการลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย ② ยังไม่ได้ลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก.....

9.3 เกษตรกรปี 2560

1) กลุ่ม A ① จัดทำแผนฯ แล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ทำแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

กรณีจัดทำแผนฯ แล้ว ① มีการลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย ② ยังไม่ได้ลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก.....

2) กลุ่ม B ① จัดทำผังแปลงแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ทำผังแปลง ..... ราย เนื่องจาก .....

กรณีจัดทำแผนฯ แล้ว ① มีการลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย ② ยังไม่ได้ลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

3) กลุ่ม C ① จัดทำแผนฯ แล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ทำแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

กรณีจัดทำแผนฯ แล้ว ① มีการลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย ② ยังไม่ได้ลงมือทำตามแผนฯ ..... ราย เนื่องจาก .....

10. ลักษณะการผลิตของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ

1) เกษตรกร ปี 2562 (1) ทำการผลิตให้พอกิน ..... ราย (2) ทำการผลิตให้พอกินและพอแบ่ง ..... ราย (3) ทำการผลิตให้พอกิน พอแบ่ง และมีรายได้เสริม ..... ราย

2) เกษตรกร ปี 2561 (1) ทำการผลิตให้พอกิน ..... ราย (2) ทำการผลิตให้พอกินและพอแบ่ง ..... ราย (3) ทำการผลิตให้พอกิน พอแบ่ง และมีรายได้เสริม ..... ราย

3) เกษตรกร ปี 2560 (1) ทำการผลิตให้พอกิน ..... ราย (2) ทำการผลิตให้พอกินและพอแบ่ง ..... ราย (3) ทำการผลิตให้พอกิน พอแบ่ง และมีรายได้เสริม ..... ราย

11. การส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม

11.1 เกษตรกร ปี 2562 (1) ดำเนินการแล้ว ..... ราย (2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

ถ้าส่งเสริมความรู้ฯ ยังไม่ครบทุกราย เนื่องจาก .....

11.2 เกษตรกร ปี 2561 (1) กลุ่ม A ดำเนินการได้ ..... ราย (2) กลุ่ม B ดำเนินการได้ ..... ราย (3) กลุ่ม C ดำเนินการได้ ..... ราย

ถ้าส่งเสริมความรู้ฯ ยังไม่ครบทุกราย เนื่องจาก .....

11.3 เกษตรกร ปี 2560 (1) กลุ่ม A ดำเนินการได้ ..... ราย (2) กลุ่ม B ดำเนินการได้ ..... ราย (3) กลุ่ม C ดำเนินการได้ ..... ราย

ถ้าส่งเสริมความรู้ฯ ยังไม่ครบทุกราย เนื่องจาก .....

12. เกษตรกรได้มีการทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์มอย่างต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไร

12.1 เกษตรกร ปี 2562 ① ทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ..... ราย ② ทำเป็นบางครั้ง ..... ราย เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้ทำ ..... ราย เนื่องจาก .....

12.2 เกษตรกร ปี 2561

1) กลุ่ม A ① ทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ..... ราย ② ทำเป็นบางครั้ง ..... ราย เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้ทำ ..... ราย เนื่องจาก .....

2) กลุ่ม B ① ทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ..... ราย ② ทำเป็นบางครั้ง ..... ราย เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้ทำ ..... ราย เนื่องจาก .....

3) กลุ่ม C ① ทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ..... ราย ② ทำเป็นบางครั้ง ..... ราย เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้ทำ ..... ราย เนื่องจาก .....

12.3 เกษตรกร ปี 2560

1) กลุ่ม A ① ทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ..... ราย ② ทำเป็นบางครั้ง..... ราย เนื่องจาก .....
③ ไม่ได้ทำ ..... ราย เนื่องจาก .....

2) กลุ่ม B ① ทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ..... ราย ② ทำเป็นบางครั้ง..... ราย เนื่องจาก .....
③ ไม่ได้ทำ ..... ราย เนื่องจาก .....

3) กลุ่ม C ① ทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ..... ราย ② ทำเป็นบางครั้ง..... ราย เนื่องจาก .....
③ ไม่ได้ทำ ..... ราย เนื่องจาก .....

13. การจัดทำแฟ้มข้อมูลรายบุคคลให้เกษตรกร

1) เกษตรกร ปี 2562 ① ดำเนินการ ..... ราย
② ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

2) เกษตรกร ปี 2561 ① ดำเนินการ ..... ราย ได้แก่ (1) กลุ่ม A ..... ราย (2) กลุ่ม B ..... ราย (3) กลุ่ม C ..... ราย
② ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

3) เกษตรกร ปี 2560 ① ดำเนินการ ..... ราย ได้แก่ (1) กลุ่ม A ..... ราย (2) กลุ่ม B ..... ราย (3) กลุ่ม C ..... ราย
②ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

14.การจัดทำสมุดเยี่ยมและส่งมอบให้เกษตรกร

14.1 เกษตรกร ปี 2562 ① ส่งมอบแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ส่งมอบ ..... ราย เนื่องจาก .....

14.2 เกษตรกร ปี 2561

1) กลุ่ม A ① ส่งมอบแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ส่งมอบ ..... ราย เนื่องจาก .....
2) กลุ่ม B ① ส่งมอบแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ส่งมอบ ..... ราย เนื่องจาก .....
3) กลุ่ม C ① ส่งมอบแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ส่งมอบ ..... ราย เนื่องจาก .....

14.3 เกษตรกร ปี 2560

1) กลุ่ม A ① ส่งมอบแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ส่งมอบ ..... ราย เนื่องจาก .....
2) กลุ่ม B ① ส่งมอบแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ส่งมอบ ..... ราย เนื่องจาก .....
3) กลุ่ม C ① ส่งมอบแล้ว ..... ราย ② ยังไม่ได้ส่งมอบ ..... ราย เนื่องจาก .....

15. การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร

1) เกษตรกร ปี 2562 ① ดำเนินการ ..... ราย (ตอบข้อ 15.1 ต่อ)
② ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก ..... (ข้ามไปข้อ 16)

2) เกษตรกร ปี 2561 ① ดำเนินการ ..... ราย ได้แก่ (1) กลุ่ม A ..... ราย (2) กลุ่ม B ..... ราย (3) กลุ่ม C ..... ราย
② ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

3) เกษตรกร ปี 2560 ① ดำเนินการ ..... ราย ได้แก่ (1) กลุ่ม A ..... ราย (2) กลุ่ม B ..... ราย (3) กลุ่ม C ..... ราย
②ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

15.1 การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรปี 2562 ได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

①ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์ ⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม
⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน ⑧ อื่น ๆ (ระบุ).....

15.2 การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรปี 2561 ได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

①ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์ ⑤การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม
⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน ⑧ อื่น ๆ (ระบุ) .....

15.3 การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรปี 2560 ได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

①ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์ ⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม
⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน ⑧ อื่น ๆ (ระบุ).....

16. เกษตรกรมีการนำคำแนะนำไปใช้/ปรับใช้ในการทำการเกษตรหรือไม่ อย่างไร

16.1 เกษตรกรปี 2562

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... ③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล

ถ้านำไปใช้บางส่วนหรือไม่นำไปใช้ เนื่องจาก .....

16.2 เกษตรกรปี 2561

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... ③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล

ถ้านำไปใช้บางส่วนหรือไม่นำไปใช้ เนื่องจาก .....

16.3 เกษตรกร ปี 2560

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... ③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... ④ไม่ทราบข้อมูล

ถ้านำไปใช้บางส่วนหรือไม่นำไปใช้ เนื่องจาก.....

17. การสนับสนุนงบประมาณหรือปัจจัยการผลิตเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจากกระทรวงเกษตรฯ

หน่วยงาน	ระบุหน่วยงาน	งบประมาณ (บาท)	ปัจจัยการผลิต		รวมทั้งสิ้น (บาท) (งบประมาณ+ปัจจัยฯ)
			จำนวน	มูลค่า (บาท)	
17.1ภาครัฐอื่นๆ(งบจังหวัด/ท้องถิ่น)					
17.2 ภาคเอกชน					
17.3 สถาบันการศึกษา					
17.4 อื่น ๆ (ระบุ)					
รวมทั้งสิ้น					

18. การส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายและความเข้มแข็ง (การรวมกลุ่มเพื่อผลิต / การตลาด)

① ดำเนินการแล้ว

(1) เกษตรกร ปี 2560 1) กลุ่ม A ดำเนินการได้ ..... กลุ่ม จำนวน ..... ราย

2) กลุ่ม B ดำเนินการได้ ..... กลุ่ม จำนวน ..... ราย

3) กลุ่ม C ดำเนินการได้ ..... กลุ่ม จำนวน ..... ราย

(2) เกษตรกร ปี 2561 1) กลุ่ม A ดำเนินการได้ ..... กลุ่ม จำนวน ..... ราย

2) กลุ่ม B ดำเนินการได้ ..... กลุ่ม จำนวน ..... ราย

3) กลุ่ม C ดำเนินการได้ ..... กลุ่ม จำนวน ..... ราย

(3) เกษตรกร ปี 2562 ดำเนินการ ..... กลุ่ม จำนวน ..... ราย

② ยังไม่ดำเนินการ เนื่องจาก .....

19.เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2560 สามารถพัฒนาสู่เกษตรกรต้นแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ จำนวนเท่าใด

① ขั้นที่ 1 พึ่งพาตนเองได้ (1) กลุ่ม A ..... ราย (2) กลุ่ม B ..... ราย (3) กลุ่ม C ..... ราย

② ขั้นที่ 2 รวมกลุ่ม/สหกรณ์/การตลาด/การผลิต (1) กลุ่ม A ..... ราย (2) กลุ่ม B ..... ราย (3) กลุ่ม C ..... ราย

③ ขั้นที่ 3 ขั้นก้าวหน้า จัดหาทุนแหล่งเงินทุน/พัฒนาคุณภาพชีวิต (1) กลุ่ม A ..... ราย (2) กลุ่ม B ..... ราย (3) กลุ่ม C .....ราย

20.การถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบเป็นแปลงเรียนรู้

20.1 เกษตรกร ปี 2562 1) ดำเนินการแล้ว ..... ราย 2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

20.2 เกษตรกร ปี 2560 1) ดำเนินการแล้ว ..... ราย 2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

20.3 เกษตรกร ปี 2561 1) ดำเนินการแล้ว ..... ราย 2) ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

21. การประสานหาตลาด/สถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

①จัดหาตลาดแล้ว ..... .แห่งได้แก่ ☐1.1) ตลาดท้องถิ่น ☐1.2) ตลาดแต่ละหน่วยงานในจังหวัด/ ตลาดประชารัฐ

☐1.3) สถานีบริการน้ำมัน ☐1.4) อื่นๆ ระบุ .....

② ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

22. ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการต่อไป (ภาพรวมของจังหวัด)

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ 1 =น้อยที่สุด 5= มากที่สุด	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1) การประกาศรายชื่อผู้มีส่วนร่วมโครงการ (เกษตรกร และปราชญ์เกษตรฯ)			
2) การส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกร (พาเกษตรกรไปดูงาน)/การจัดอบรมหลักสูตรกลาง			
3) สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้น			
4) การจัดกิจกรรม พบปะ 3 ประสานฯ หรือ 5 ประสานฯ			
5) การทำสมุดตรวจเยี่ยม และการลงบันทึกสมุดตรวจเยี่ยม			
6) การส่งเสริมให้เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม			
7) การทำแฟ้มเกษตรกรรายบุคคล			
8) การหาตัวช่วยร่วมปฏิบัติงานในพื้นที่ (ผู้นำธรรมชาติ เอกชนอื่นๆ หน่วยงานรัฐอื่นๆ)			
9) การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร			
10) การจัดทำผังแปลงเกษตรกร (ก่อน-หลังเข้าร่วมโครงการ)			
11) การจัดทำแผนการผลิตของเกษตรกร			
12) การสำรวจความต้องการและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานในพื้นที่			
13) การส่งเสริมให้เกษตรกรลองทำที่ถนัดอย่างที่ 1 และขยายผลทำอย่างที่ 2 และ 3.			
14) การประสานหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกร			
15) การประสานงานระหว่าง 5 ประสาน			
16) งบประมาณ			
17) อื่น ๆ (ระบุ)			

****

1

แบบที่ 2 สอบถามเจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลเกษตรกร

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ปี 2562(5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

ผู้ตอบแบบสอบถาม (นาย/นาง/น.ส.) ..... ตำแหน่ง .....

หน่วยงาน ..... จังหวัด ..... เบอร์โทรศัพท์ .....

ผู้รวบรวม ..... สศท. ..... เบอร์โทรศัพท์ ..... วันที่สัมภาษณ์ .....

คำชี้แจง : เป็นข้อมูลผลการดำเนินงาน ปี 2560 - ปี 2562 (สิ้นสุด ณ 31 ม.ค.2562) โดยกรอกข้อมูลในช่องว่าง/ทำเครื่องหมาย × ตามตัวเลือกที่กำหนด

1. เกษตรกรที่หน่วยงานรับผิดชอบ ปี 2560 - 2562 จำแนกเป็น

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	รวม
1. เกษตรกร ปี 2560 (ราย)				
2. เกษตรกร ปี 2561 (ราย)				
3. เกษตรกร ปี 2562 (ราย)				
รวมทั้งสิ้น				

2. มีการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรโดยทีม 3 ประสาน/ทีม 5ประสาน อย่างไร และหน่วยงานของท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใด บ้าง

2.1 การติดตามเยี่ยมเยียน เกษตรกร ปี 2560

2.1.1) ① ดำเนินการแล้ว ..... ราย เป็น **กลุ่ม A** ..... ราย **กลุ่ม B** ..... ราย **กลุ่ม C** .....ราย

② ยังไม่ได้ดำเนินการ ..... ราย เนื่องจาก .....

2.1.2) การติดตาม เยี่ยมเยียน ได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำ

⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม/บัญชีต้นทุน ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน

⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩ การรวมกลุ่ม

11. อื่น ๆ (ระบุ) .....

2.2 การติดตามเยี่ยมเยียน เกษตรกร ปี 2561

2.2.1) ① ดำเนินการแล้ว ..... ราย เป็น **กลุ่ม A** ..... ราย **กลุ่ม B** ..... ราย **กลุ่ม C** ..... ราย

② ยังไม่ได้ดำเนินการ ..... ราย เนื่องจาก .....

2.2.2) การติดตาม เยี่ยมเยียน ได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำ

⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม/บัญชีต้นทุน ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน

⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩ การรวมกลุ่ม

11. อื่น ๆ (ระบุ) .....

2.3 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2562

2.3.1) ① ดำเนินการแล้ว ..... ราย

② ยังไม่ได้ดำเนินการ ..... ราย เนื่องจาก .....

2.3.2) การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรปี 2562 ได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำ

⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม/บัญชีต้นทุน ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน

⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩การรวมกลุ่ม

⑪ อื่น ๆ (ระบุ)

.....

3. เกษตรกรมีการนำคำแนะนำไปใช้/ปรับใช้ในการทำการเกษตรหรือไม่ อย่างไร

3.1 เกษตรกร ปี 2560

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... ③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล

ถ้านำไปใช้บางส่วนหรือไม่นำไปใช้ เนื่องจาก .....

3.2 เกษตรกรปี 2561

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... ③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... ④ไม่ทราบข้อมูล

ถ้านำไปใช้บางส่วนหรือไม่นำไปใช้ เนื่องจาก .....

3.3 เกษตรกรปี 2562

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... ③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... ④ไม่ทราบข้อมูล

ถ้านำไปใช้บางส่วนหรือไม่นำไปใช้ เนื่องจาก .....

4. ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการต่อไป

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ 1 =น้อยที่สุด 5= มากที่สุด	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1) การประกาศรายชื่อผู้มีส่วนร่วมโครงการ (เกษตรกร และปราชญ์เกษตรฯ)			
2) การส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกร (พาเกษตรกรไปดูงาน) /การจัดอบรมหลักสูตรกลาง			
3) สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้น			
4) การจัดกิจกรรม พบปะ 3 ประสานฯ หรือ 5 ประสานฯ			
5) การทำสมุดตรวจเยี่ยม และการลงบันทึกสมุดตรวจเยี่ยม			
6) การส่งเสริมให้เกษตรกรทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม			
7) การทำแฟ้มเกษตรกรรายบุคคล			
8) การหาตัวช่วยร่วมปฏิบัติงานในพื้นที่ (ผู้นำธรรมชาติ เอกชนอื่นๆ หน่วยงานรัฐอื่นๆ)			
9) การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร			
10) การจัดทำผังแปลงเกษตรกร (ก่อน-หลังเข้าร่วมโครงการ)			
11) การจัดทำแผนการผลิตของเกษตรกร			
12) การสำรวจความต้องการและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานในพื้นที่			
13) การส่งเสริมให้เกษตรกรลองทำที่ถนัดอย่างที่ 1 และขยายผลทำอย่างที่ 2 และ 3			
14) การประสานหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกร			

3

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ 1 =น้อยที่สุด 5= มากที่สุด	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
15) การประสานงานระหว่าง 5 ประสาน			
16) งบประมาณ			
17) อื่น ๆ (ระบุ)			

****

แบบที่ 3 สัมภาษณ์ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ประธาน ศพก.

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2562 (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

ผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย/นาง/น.ส.) ..... บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตำบล .....

อำเภอ ..... จังหวัด ..... เบอร์โทรศัพท์ ..... อายุ ..... ปี

ผู้สัมภาษณ์ ..... สศท. ..... วันที่สัมภาษณ์ .....

คำชี้แจง : เป็นข้อมูลผลการดำเนินงาน ปี 2560 - ปี 2562 (สิ้นสุด ณ 31 ม.ค.2562) โดยกรอกข้อมูลในช่องว่าง/ทำเครื่องหมาย × ตามตัวเลือกที่กำหนด

1. ท่านทราบจำนวนเกษตรกรที่ท่านได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

① ทราบ รับผิดชอบ จำนวน ..... ราย จำแนกเป็น (ตอบข้อ 2 ต่อ)

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	รวม
1. เกษตรกร ปี 2560 (ราย)				
2. เกษตรกร ปี 2561 (ราย)				
3. เกษตรกร ปี 2562 (ราย)				
รวมทั้งสิ้น				

② ไม่ทราบ เนื่องจาก ..... (ข้ามไปตอบข้อ 4)

2. ท่านคิดว่าจำนวนเกษตรกรที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

① เหมาะสมแล้ว ② ไม่เหมาะสม เพราะ ..... จำนวนที่เหมาะสมควรเป็น ..... ราย

3.ระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยของท่านกับเกษตรกรที่รับผิดชอบทั้งหมดมีระยะทาง เฉลี่ย ..... กม. (เฉลี่ยทุกรายที่รับผิดชอบ)

4. ท่านทราบภารกิจของปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ประธาน ศพก. ในการเป็นตัวช่วยสนับสนุนการดำเนินการโครงการหรือไม่

① ทราบทั้งหมด ② ทราบบางส่วน ③ ไม่ทราบ เนื่องจาก .....

ภารกิจของปราชญ์ฯ คือ (1) สร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำของเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อให้ระเบิดความตั้งใจจากข้างใน (2) ติดตามเยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกร

5. ท่านมีแปลงตัวอย่างความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเป็นต้นแบบให้เกษตรกรได้ศึกษา และนำไปปรับใช้ในแปลงของตนเองหรือไม่

① มีแปลงตัวอย่าง ② ไม่มีแปลงตัวอย่าง เนื่องจาก .....

6. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการพบปะ3 ประสานฯ หรือ 5 ประสานฯหรือไม่อย่างไร (เกษตรกร ปราชญ์ฯ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา)

① เข้าร่วม ..... ครั้ง ② ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก .....

7. ท่านได้มีการติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

7.1 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2560

① ดำเนินการแล้ว ..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย เป็น **กลุ่ม A** ..... ราย **กลุ่ม B** ..... ราย **กลุ่ม C** ..... ราย
โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก ..... (ตอบข้อ 7.2)

7.2 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2561

① ดำเนินการแล้ว ..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....(ข้ามไปตอบข้อ 11)

7.3 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2562

① ดำเนินการแล้ ว..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

8. การไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่ผ่านมา ท่านได้จ่ายค่าใช้จ่ายตั้งแต่เข้าร่วมโครงการ 5 ประสานฯ จนถึง 31 ม.ค. 62 หรือไม่ อย่างไร

① มีค่าใช้จ่าย คือ (1) ค่าเดินทางครั้งละ ..... บาท/ราย (2) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ระบุ) ..... จำนวนครั้งละ ..... บาท/ราย

กรณีถ้ามีค่าใช้จ่าย แหล่งเงินทุนที่นำมาใช้จ่ายในการเยี่ยมเยียนเกษตรกรได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) เงินทุนตนเอง จำนวน ..... บาท 2) ได้รับการสนับสนุนจาก (ระบุ) ..... จำนวน ..... บาท

② ไม่มีค่าใช้จ่ายเนื่องจาก.....

8.1 การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2560 ท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำ

⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม/บัญชีต้นทุน ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน

⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩ การรวมกลุ่ม 11. อื่น ๆ (ระบุ) .....

8.2 การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรรายใหม่ ปี 2561 ท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์

⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน

⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩ การรวมกลุ่ม 11. อื่น ๆ (ระบุ) .....

8.3 การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรรายใหม่ ปี 2562 ท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์

⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน

⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩ การรวมกลุ่ม 11. อื่น ๆ (ระบุ) .....

9. เกษตรกรได้นำคำแนะนำของท่านไปใช้/ปรับใช้ในการทำการเกษตรหรือไม่ อย่างไร

9.1 เกษตรกร ปี 2560

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....

③ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก.....

ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....

.....

9.2เกษตรกร ปี 2561

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก.....

ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....

.....

9.3 เกษตรกร ปี 2562

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก .....

ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....

.....

10. ท่านคิดว่าเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน เรื่องใดบ้าง.....

.....

.....

11. ท่านคิดว่าควรจะสนับสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นให้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน หรือไม่ อย่างไร

① ควรสนับสนุน **ปัจจัยที่ควรสนับสนุน** ได้แก่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ① พันธุ์พืช ②ไม้ผล ③พันธุ์ผัก ④สัตว์ปีก ⑤ ปลา

⑥ พันธุ์หม่อน ⑦ อาหารสัตว์ ⑧ วัสดุอุปกรณ์ / เวชภัณฑ์ ⑨ อื่นๆระบุ .....

② ไม่ควรสนับสนุน เนื่องจาก.....

12. ท่านคิดว่าเกษตรกรที่ท่านรับผิดชอบสามารถเป็นเกษตรกรตัวอย่าง สามารถขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่นได้หรือไม่

①เป็นเกษตรกรตัวอย่างได้ ร้อยละ ..... ② ไม่สามารถเป็นตัวอย่างได้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....

③ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก .....

13. ในปีหน้า (ปี 2563) ท่านจะเป็นตัวช่วยในการสนับสนุนโครงการต่อไปหรือไม่

① ร่วมสนับสนุนโครงการ ② ไม่ร่วมสนับสนุนโครงการ เนื่องจาก .....

14. การดำเนินงานโครงการมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการหรือไม่ อย่างไร

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1)	1)
2)	2)
3)	3)
4)	4)
5)	5)
6)	6)

****

แบบที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2560 **ลำดับที่** ☐☐☐

โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

☐กลุ่ม A ☐กลุ่ม B ☐กลุ่ม C

คำชี้แจง : **ก่อนเข้าร่วมโครงการ** คือ ข้อมูลระหว่าง 1 ก.พ. 59 - 31 ม.ค. 60 และ**หลังเข้าร่วมโครงการ** คือ ข้อมูลระหว่าง 1 ก.พ. 61 – 31 ม.ค.62 โดยกรอกข้อมูลในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย √ ตามตัวเลือกที่กำหนด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อ-สกุล(นาย/นาง/น.ส.).....**1.2 เลขประจำตัวประชาชน**☐ - ☐☐☐☐ - ☐☐☐☐☐-☐☐ -☐

1.3อายุ.....ปี **1.4เพศ**.....(หญิง = 0, ชาย = 1) **1.5**บ้านเลขที่.....หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล..... อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสจังหวัด ☐☐☐โทร.....

1.6 ระดับการศึกษา..... ไม่สำเร็จการศึกษา= 0, ประถมต้น = 4,ประถมศึกษาปลาย= 6,มัธยมศึกษาตอนต้น= 9,มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.= 12,ปวส.= 14, ปริญญาตรี= 16 ปริญญาโท=18, ปริญญาเอก= 22

1.7 อาชีพหลัก..... **ในภาคเกษตร:** เกษตรกร= 1,รับจ้างเกษตร= 2 **นอกภาคเกษตร**: รับจ้างนอกภาคเกษตร=3, ทำงานประจำ= 4 ,ธุรกิจส่วนตัว=5

ไม่มีงานทำ : เรียนหนังสือ= 6 , ว่างงาน/แม่บ้าน= 7 , คนชรา/ ผู้พิการ = 8, เกษตรกรที่เกษียณจากงานประจำ = 9

1.8 ประสบการณ์ทำการเกษตร (ปี).....

1.9 จำนวน<u>สมาชิก</u>ในครัวเรือน.....คน 1)จำนวนแรงงาน<u>ในครัวเรือน</u>.....คน 1.1) จำนวนแรงงาน<u>ในการเกษตร</u>.....คน1.2)จำนวนแรงงาน<u>นอกการเกษตร</u> .....คน

1.10 ที่ดินในการถือครองและการใช้ประโยชน์ รวมทั้งสิ้น.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.

1) ในภาคการเกษตร 1.1) ของตนเอง.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.1.2)เช่า.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. 1.3) ทำฟรี.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.

1.4 การใช้ประโยชน์.....

2) นอกภาคเกษตร 2.1) ของตนเอง..... ไร่.....งาน.....ตร.ว. 2.2)เช่า.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. 2.3) ทำฟรี.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.

2.4 การใช้ประโยชน์.....

<u>การใช้ประโยชน์ที่ดิน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u>

ใช้ประโยชน์ทางพืช:ที่นา = 1, ที่พืชไร่ = 2 ที่สวนไม้ผล/ไม้ยืนต้น =3, ที่สวนผัก/สมุนไพร = 4, ที่ไม้ดอก/ ไม้ประดับ = 5

ใช้ประโยชน์ทางปศุสัตว์:ที่เลี้ยงสัตว์เป็นโรงเรือน/โรงเลี้ยง/คอกสัตว์ = 6, ที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์/ ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ = 7

ใช้ประโยชน์ทางประมง:ที่เพาะเลี้ยงประมง = 8ที่ดินทางการเกษตรใช้ประโยชน์หลายอย่างและแบ่งแยกไม่ได้ : ฟาร์มผสม/ เกษตรผสมผสาน = 9

ใช้ประโยชน์ที่ดินอื่นๆ:ที่ปลูกบ้านเรือนอยู่อาศัย = 10, ที่รกร้างว่างเปล่า = 11, ห้วย/หนอง/คลอง/บึง/สระ = 12, ป่าถือครอง = 13

1.11 การชลประทาน..... ในเขตชลประทาน = 1, นอกชลประทาน = 0

1.12 แหล่งน้ำที่ใช้..... (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) น้ำฝน = 1, ชลประทาน = 2, สูบเองจากแหล่งธรรมชาติ=3, บ่อ/สระ/บาดาล ของตนเอง= 4, โครงการเอกชน/ราชการ สูบจากแหล่งธรรมชาติ = 5, กลุ่ม/สถาบัน สูบจากแหล่งธรรมชาติ = 6, ซื้อจากผู้ใช้บริการ/ ประปา = 7

1.13 การมีส่วนร่วมในโครงการ/นโยบายของรัฐ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ①ศพก. ②แปลงใหญ่③การบริหารจัดการน้ำ④แผนการผลิตข้าวครบวงจร⑤Zoning by Agri Map⑥ ธนาคารสินค้าเกษตร ⑦มาตรฐานสินค้าเกษตร GAP/เกษตรอินทรีย์⑧โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

2.1ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ครัวเรือนของท่านมีแรงงานคืนถิ่นหรือไม่

①ไม่มี② มีแรงงานคืนถิ่น จำนวน.....คน

2.2 หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว ครัวเรือนของท่านมีแรงงานคืนถิ่นเพื่อกลับมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสานหรือไม่

①ไม่มี② มีแรงงานคืนถิ่น จำนวน.....คน

2.3 พื้นที่การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ.*.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.แบ่งเป็น① ของตนเอง.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.② เช่า.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.③ ทำฟรี.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.

2.4 ประเภทเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ① ส.ป.ก.4-01 ② โฉนด ③นส.2 ④นส.3 ⑤นส.4 ⑥นส.5 ⑦ อื่นๆ (ระบุ).....

3. ลักษณะการใช้พื้นที่การเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ(ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ)

รายการ/กิจกรรมในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ (1 ก.พ. 59 - 31 ม.ค. 60)	หลังเข้าร่วมโครงการ (1 ก.พ. 61 - 31ม.ค. 62)	
		การเปลี่ยนแปลง	ข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการ(ตอบเฉพาะถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
3.1 พื้นที่ว่างเปล่า/พื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์	*① มีรวม.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ② ไม่มี	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	*① มีรวม.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ② ไม่มี
3.2พื้นที่แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรในพื้นที่โครงการ	*① มีแหล่งน้ำรวม.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ② ไม่มีแหล่งน้ำเนื่องจาก.....	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	*① มีแหล่งน้ำรวม.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ② ไม่มีแหล่งน้ำเนื่องจาก.....
3.3 ประเภทแหล่งน้ำในพื้นที่โครงการ	① บ่อขุดเอง.....บ่อ ②บ่อขุดโดยกรมพัฒนาที่ดิน.....บ่อ ③แหล่งน้ำธรรมชาติ.....แห่ง④แหล่งน้ำชลประทาน.....แห่ง ⑤บ่อน้ำบาดาล.....บ่อ⑥อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน..... แห่ง	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	① บ่อขุดเอง.....บ่อ ②บ่อขุดโดยกรมพัฒนาที่ดิน.....บ่อ ③แหล่งน้ำธรรมชาติ.....แห่ง④แหล่งน้ำชลประทาน.....แห่ง ⑤บ่อน้ำบาดาล.....บ่อ⑥อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน.....แห่ง
3.4 ความเพียงพอของแหล่งน้ำในพื้นที่โครงการ	①เพียงพอทั้งปี ②ไม่เพียงพอ ใช้ได้.....เดือน	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	①เพียงพอทั้งปี ②ไม่เพียงพอ ใช้ได้.....เดือน
3.5 การเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่โครงการ	① เลี้ยงสัตว์น้ำ.....ชนิด *☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ☐ 1.2)เลี้ยงในแหล่งน้ำการเกษตรของที่อยู่อาศัย หรือบริเวณนั้น ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	① เลี้ยงสัตว์น้ำ.....ชนิด *☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ☐ 1.2)เลี้ยงในแหล่งน้ำการเกษตรของที่อยู่อาศัย หรือบริเวณนั้น ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....
3.6 การมีนาข้าวของครัวเรือนเกษตรกร (ทั้งในและนอกพื้นที่เข้าร่วมโครงการ)	①ไม่มีนาข้าว ② มีนาข้าวรวม.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ถ้ามีแยกเป็น*☐ 2.1) นาข้าวในพื้นที่โครงการ.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ☐2.2) นาข้าวนอกพื้นที่โครงการ.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	①ไม่มีนาข้าว ② มีนาข้าวรวม.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ถ้ามี แยกเป็น*☐ 2.1) นาข้าวในพื้นที่โครงการ.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ☐2.2) นาข้าวนอกพื้นที่โครงการ.....ไร่.....งาน.....ตร.ว.

รายการ/กิจกรรมในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ (1 ก.พ. 59 - 31 ม.ค. 60)	หลังเข้าร่วมโครงการ (1 ก.พ. 61 - 31ม.ค. 62)	
		การเปลี่ยนแปลง	ข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการ(ตอบเฉพาะถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
3.7การปลูกพืชในพื้นที่โครงการ	① ปลูกพืช.....ชนิด โดย *☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว ☐ 1.2) พื้นที่หลังนา เนื้อที่ .....ไร่.....งาน.....ตร.ว ☐ 1.3) พื้นที่รวมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา ที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่างเปล่า ② ไม่ได้ปลูกพืช เนื่องจาก.....	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	① ปลูกพืช.....ชนิด โดย *☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว ☐ 1.2) พื้นที่หลังนา เนื้อที่ .....ไร่.....งาน.....ตร.ว ☐ 1.3) พื้นที่รวมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา ที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่างเปล่า ② ไม่ได้ปลูกพืช เนื่องจาก.....
3.8 การมีที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราวในพื้นที่โครงการ	*① มีที่อยู่อาศัย พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. *②มีที่พักชั่วคราว พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว ③มีพื้นที่รวมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา ④ไม่มี	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	*① มีที่อยู่อาศัย พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. *②มีที่พักชั่วคราว พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ③มีพื้นที่รวมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา ④ไม่มี
3.9การเลี้ยงสัตว์บกและสัตว์ปีกในพื้นที่โครงการ	① เลี้ยงสัตว์.....ชนิด โดย ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ☐ 1.2) ใช้พื้นที่รวมกับที่อยู่อาศัย (3.8) ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....	⓪ไม่เปลี่ยนแปลง ① เปลี่ยนแปลง	① เลี้ยงสัตว์.....ชนิด โดย ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตร.ว. ☐ 1.2) ใช้พื้นที่รวมกับที่อยู่อาศัย (8.8) ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....
3.10 การแบ่งพื้นที่ในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ตามองค์ประกอบเกษตรทฤษฎีใหม่ (4 องค์ประกอบ)	①แหล่งน้ำ ②นาข้าว (เฉพาะในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ) ③ปลูกพืช ④ที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์		①แหล่งน้ำ ②นาข้าว (เฉพาะในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ) ③ปลูกพืช ④ที่อยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์
3.11 รวมพื้นที่ทำกิจกรรมในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	จำนวน .....ไร่.....งาน.....ตร.ว.		จำนวน .....ไร่.....งาน.....ตร.ว.

หมายเหตุ - ข้อ 3.11 คือ ผลรวมพื้นที่ข้อ 3.1 + 3.2 +3.5 (ถ้าไม่ได้เลี้ยงในแหล่งน้ำของโครงการในข้อ 3.2) +3.6 (เฉพาะนาข้าวในพื้นที่โครงการ)) + 3.7+ 3.8หรือข้อที่มีเครื่องหมาย *

- ข้อ 3.11 จะต้องเท่ากับพื้นที่ข้อ 2.3 และพื้นที่รวมก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการต้องมีพื้นที่เท่ากัน

4. ท่านได้ร่วม พบปะ 3 ประสานฯ (เกษตรกร/ปราชญ์/ภาครัฐ) **หรือ พบปะ 5 ประสานฯ หรือไม่** (เกษตรกร/ปราชญ์/ภาครัฐ/ภาคเอกชน/สถาบันการศึกษา) (ตั้งแต่เข้าร่วมโครงการ- ปัจจุบัน)

① ได้พบปะ.....ครั้ง ผู้ร่วมพบปะ ☐1) ปราชญ์เกษตร/ศพก./เกษตรกรต้นแบบ☐2) จนท.กษ☐3)เอกชน☐4) สถาบันการศึกษา☐5) เกษตรกร☐6) อื่นๆ (ระบุ).....

②ไม่ได้พบปะ เพราะ.....

5.ท่านได้รับการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ/อบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี/นวัตกรรมหรือไม่(ตั้งแต่เข้าร่วมโครงการ- ปัจจุบัน)

①ได้รับโดยการ☐1) ฝึกอบรม☐2) ศึกษาดูงาน ☐ 3) ติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำปรึกษา

หน่วยการที่ดำเนินการ/ผู้ถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ ☐1) ปราชญ์เกษตร/ศพก./เกษตรกรต้นแบบ☐2) จนท.กษ☐3)เอกชน☐4) สถาบันการศึกษา☐5) เกษตรกร☐6) อื่นๆ (ระบุ).....

②ไม่ได้อบรม เพราะ.....

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ มีการนำมาใช้/ปรับใช้หรือไม่ อย่างไร

รายการ	ระดับความเข้าใจ ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการท่านได้นำความรู้ไปปฏิบัติหรือไม่	หลังเข้าร่วมโครงการท่านได้รับคำแนะนำ/ความรู้หรือไม่	ระดับความเข้าใจ หลังเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการท่านได้นำความรู้ไปปฏิบัติหรือไม่	สาเหตุที่ไม่นำความรู้ไปปฏิบัติ (1) = ไม่มีเงินทุน (2) =ไม่มีแรงงาน (3) = ไม่มีเวลา (4)= ยังไม่เข้าใจวิธีการ (5) = ไม่มีวัตถุดิบ (6) = ไม่มีที่ดิน/พื้นที่ดำเนินการ
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง 2 เงื่อนไข)		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6..2 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (4 องค์ประกอบ)		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.3 การปลูกพืชหมุนเวียน / ผสมผสาน		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.4 การเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำ		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.5 การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.6 การจัดการฟาร์ม		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	

รายการ	ระดับความเข้าใจ ก่อนเข้าร่วมโครงการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการท่านได้นำความรู้ไปปฏิบัติหรือไม่	หลังเข้าร่วมโครงการท่านได้รับคำแนะนำ/ความรู้หรือไม่	ระดับความเข้าใจ หลังเข้าร่วมโครงการ	หลังเข้าร่วมโครงการท่านได้นำความรู้ไปปฏิบัติหรือไม่	สาเหตุที่ไม่นำความรู้มาใช้ (1) = ไม่มีเงินทุน (2) =ไม่มีแรงงาน (3) = ไม่มีเวลา(4)= ยังไม่เข้าใจวิธีการ (5) = ไม่มีวัตถุดิบ(6) = ไม่มีที่ดิน/พื้นที่ดำเนินการ
6.7 การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.8 การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.9 เพิ่มผลผลิต/เพิ่มรายได้		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.10 การรวมกลุ่ม		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.11 การทำผังแปลง และแผนการผลิต		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.12 การทำแฟ้มข้อมูลรายบุคคล		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	
6.13 อื่น ๆ ระบุ		⓪ไม่เคยปฏิบัติ ①เคยปฏิบัติ	⓪ไม่ได้รับ ①ได้รับ		①ยังไม่ได้ปฏิบัติ สาเหตุเพราะ..... ② เริ่มปฏิบัติแล้ว ③ ปฏิบัติมากขึ้น ④ปฏิบัติน้อยลง	

7. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร

7.1 ปี 2560(เริ่มโครงการ)ท่านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการหรือไม่ อย่างไร

① ได้รับ ② ไม่ได้รับ เนื่องจาก .....

ถ้าได้รับ ท่านได้รับปัจจัยการผลิตอะไรบ้าง และมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับอย่างไร

ปัจจัยการผลิต	ตรงกับความต้องการ		ความเพียงพอ		ความเหมาะสมของช่วงเวลา		คุณภาพ		ระดับความพึงพอใจภาพรวม (ระดับ 1-5)
	1=ตรง 0=ไม่ตรง	เหตุผล ระบุ ...	1=เพียงพอ 0=ไม่เพียงพอ	เหตุผล ระบุ	1=เหมาะสม 0=ไม่เหมาะสม	เหตุผล ระบุ	1=มีคุณภาพ 0=ไม่มีคุณภาพ	เหตุผล ระบุ	1 = น้อยที่สุด 5 = มากที่สุด
1) ไม้ผล ระบุ.....(ต้น)									
2) พันธุ์ผัก (แจก 4 ซอง)									
3) หม่อน (50 ท่อน)									
4) สัตว์ปีก (5 ตัว)									
5) ปลา (1 - 3 พันตัว)									
6) อื่น ๆ (ระบุ)									

7.2 ปี 2561 - ปัจจุบันท่านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร

① ได้รับ ②ไม่ได้รับ เนื่องจาก .....

ถ้าได้รับ ท่านได้รับปัจจัยการผลิตอะไรบ้าง และมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับอย่างไร

ปัจจัยการผลิต	ตรงกับความต้องการ		ความเพียงพอ		ความเหมาะสมของช่วงเวลา		คุณภาพ		ระดับความพึงพอใจภาพรวม (ระดับ 1-5)
	1=ตรง 0=ไม่ตรง	เหตุผล ระบุ ...	1=เพียงพอ 0=ไม่เพียงพอ	เหตุผล ระบุ	1=เหมาะสม 0=ไม่เหมาะสม	เหตุผล ระบุ	1=มีคุณภาพ 0=ไม่มีคุณภาพ	เหตุผล ระบุ	1 = น้อยที่สุด 5 = มากที่สุด
1) ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ระบุ.....(ต้น)									
2) พันธุ์ผัก (ซอง)									
3) สัตว์ปีก (ตัว)									
4) ปลา (ตัว)									
5) อื่นๆ(ระบุ)									
6) อื่น ๆ (ระบุ)									

8. มูลค่าผลผลิต และต้นทุนทางการเกษตรในพื้นที่ก่อนเข้าร่วมโครงการ(ข้อมูลเฉพาะการทำกิจกรรมที่มีในแปลงอยู่แล้วก่อนเข้าร่วมโครงการ)สำหรับข้อมูลการทำกิจกรรมหลังเข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเดิมต่อเนื่อง กิจกรรมจากปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการ กิจกรรมที่ทำเพิ่มเติม/กิจกรรมใหม่ จะสอบถามในข้อที่ 9

ชนิด พืช/สัตว์/ประมง	มูลค่าผลผลิตการเกษตรก่อนร่วมโครงการ(บาท) (1 ก.พ. 59 - 31 ม.ค. 60)					ต้นทุนการผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการ(บาท) (1 ก.พ. 59 - 31 ม.ค.60)											ผลต่าง(ผลผลิตหัก ต้นทุน)	การเปลี่ยนแปลง 0หรือ 1
	จำหน่าย มูลค่า (บาท)	บริโภค มูลค่า (บาท)	แจก/ให้ฟรี ผู้อื่น มูลค่า (บาท)	เก็บไว้ทำพันธุ์ มูลค่า (บาท)	รวมผลผลิต **ทั้งหมด** มูลค่า (บาท)	ค่าพันธุ์		ปุ๋ย/ยา/ อาหารสัตว์		แรงงาน (ปลูก,ดูแล,เกี่ยว)		น้ำมัน/ ไฟฟ้า	อื่นๆ (ระบุ)			รวมต้นทุน **ทั้งหมด**			
						เงินสด (ซื้อ)	ตนเอง	เงินสด (ซื้อ)	ตนเอง	เงินสด (จ้าง)	ตนเอง	เงินสด	เงินสด	ตนเอง		เงินสด	ตนเอง		
8.1 พืชผัก (รวม: บาท)																			
1)																			
2)																			
8.2 พืชไร่ (รวม : บาท)																			
1)																			
2)																			
3)																			
8.3 ไม้ผล/ยืนต้น(รวม:บาท																			
1)																			
2)																			
3)																			
8.4ปศุสัตว์(รวม : บาท)																			
1)																			
2)																			
3)																			
8.5 ประมง(รวม : บาท)																			
1)																			
2)																			
8.6 อื่น ๆ(รวม : บาท)																			
1)																			
2)																			
รวม(พืช+สัตว์+ประมง+อื่นๆ)																			

หมายเหตุ : - ผลรวมของมูลค่าผลผลิต และต้นทุนการผลิต จะต้องเท่ากับผลรวมของแต่ละรายการที่แจกแจง

- ช่องการเปลี่ยนแปลง **ใส่เลข 0** หมายถึง**ก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการไม่มีการเปลี่ยนแปลงทั้ง มูลค่าผลผลิตและต้นทุนการผลิต**

ใส่เลข 1หมายถึง **หลังเข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลจากก่อนเข้าร่วมโครงการ**

9. มูลค่าผลผลิต และต้นทุนทางการเกษตรในพื้นที่หลังเข้าร่วมโครงการ (กิจกรรมที่ดำเนินการต่อเนื่อง+กิจกรรมที่ได้รับปัจจัยจากโครงการ+กิจกรรมที่ดำเนินการเพิ่มเติม/กิจกรรมใหม่ ที่เริ่มดำเนินการหลังจากเข้าร่วมโครงการ (1 ก.พ.61 -31 ม.ค. 62)

ชนิด พืช/สัตว์/ประมง	มูลค่าผลผลิตการเกษตรของกิจกรรมที่ทำหลังเข้าร่วมโครงการ(บาท)					ต้นทุนการผลิตของกิจกรรมที่ทำหลังเข้าร่วมโครงการ(บาท)											ผลต่าง(ผลผลิต หัก ต้นทุน)
	จำหน่าย มูลค่า (บาท)	บริโภค มูลค่า (บาท)	แจก/ให้ฟรี ผู้อื่น มูลค่า (บาท)	เก็บไว้ทำพันธุ์ มูลค่า (บาท)	รวมผลผลิต **ทั้งหมด** มูลค่า (บาท)	ค่าพันธุ์		ปุ๋ย/ยา/ อาหารสัตว์		แรงงาน (ปลูก, ดูแล,เก็บเกี่ยว)		น้ำมัน/ ไฟฟ้า	อื่นๆ (ระบุ)		รวมต้นทุน**ทั้งหมด**		
						เงินสด (ซื้อ)	ตน เอง	เงินสด (ซื้อ)	ตน เอง	เงินสด (จ้าง)	ตน เอง	เงินสด	เงินสด	ตน เอง	เงินสด	ตน เอง	
9.1 กิจกรรมที่ยังคงดำเนินการต่อเนื่องจากก่อนเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการก็ยังดำเนินการอยู่ (กิจกรรมเดิมที่ยังดำเนินการต่อเนื่อง)																	
1) พืชผัก																	
2) พืชไร่																	
3) ไม้ผล/ยืนต้น																	
4) ปศุสัตว์																	
5) ประมง																	
6) อื่น ๆ																	
รวม (กิจกรรมต่อเนื่อง)																	
9.2 ปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการในปี 2560 และปี 2561																	
1) ไม้ผล																	
2) พันธุ์ผัก (แจก 4 ซอง)																	
3) หม่อน (50 ท่อน)																	
4) สัตว์ปีก (5 ตัว)																	
5) ปลา (1 - 3 พันตัว)																	
6) อื่น ๆ (ระบุ)																	
รวม (ปัจจัยจากโครงการ)																	
9.3 กิจกรรมที่ดำเนินการเพิ่มเติม/กิจกรรมใหม่ ที่เริ่มดำเนินการหลังจากเข้าร่วมโครงการ (เป็นกิจกรรมที่จัดหาปัจจัยการผลิตด้วยตนเอง ไม่ใช่ปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุนในข้อที่ 9.2) เฉพาะพื้นที่เข้าร่วมโครงการ																	
1) พืชผัก (รวม)																	
2) พืชไร่ (รวม)																	
3) ไม้ผล/ยืนต้น (รวม)																	
4) ปศุสัตว์ (รวม)																	
5) ประมง (รวม)																	
6) อื่น ๆ (ระบุ)																	
รวม (กิจกรรมเพิ่ม/ใหม่)																	

หมายเหตุ: ผลผลิตคงเหลือปลายปี ให้ประมาณการมูลค่าผลผลิต ณ ปัจจุบัน และกระจายผลผลิตไปตามกิจกรรม เช่น นำไปจำหน่าย บริโภค แจกให้ผู้อื่น เก็บไว้ทำพันธุ์

10. ท่านมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเกษตรหรือไม่

① มี กิจกรรมที่ดำเนินการ ①แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ②รวมกลุ่มเพื่อการผลิตการตลาด การจำหน่ายผลผลิต
③สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ ขยายกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ ด้านเงินทุน การตลาด ④อื่นๆ.....

②ไม่มี เนื่องจาก .....

11. <u>หลังเข้าร่วมโครงการ</u>ผลผลิตที่ได้จากพื้นที่เข้าร่วมโครงมีการกระจายไปยังช่องทางใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**(ข้อมูลจาก ข้อ 8-9)**

① บริโภคภายในครัวเรือน ② แจก/ให้ฟรีผู้อื่น ③ เก็บไว้ทำพันธุ์ ④ จำหน่าย ⑤ อื่น ๆ ระบุ .....

11.1 <u>ถ้ามีจำหน่าย</u>ท่านได้นำไป<u>จำหน่ายที่ไหน</u>①ตลาดท้องถิ่น/ชุมชน②ตลาดที่หน่วยงานจัดหา/ประสานงาน/ตลาดประชารัฐ ③สถานีบริการน้ำมัน ④อื่น ๆ.....

11.2 <u>ถ้ามีจำหน่าย</u>สถานที่จำหน่ายรองรับผลผลิตของท่านได้<u>เพียงพอหรือไม่</u>①เพียงพอ ② ไม่เพียงพอ เนื่องจาก .....

12. รายจ่ายที่ไม่จำเป็น/รายจ่ายฟุ่มเฟือยของครัวเรือนเกษตรกร <u>ก่อน</u>เข้าร่วมโครงการ(1 ก.พ. 59 - 31 ม.ค. 60) และ**<u>หลัง</u> จากเข้าร่วมโครงการแล้ว**(1 ก.พ.61–31 ม.ค.62)

รายจ่ายที่ไม่จำเป็น/ฟุ่มเฟือย	<u>ก่อน</u> เข้าร่วมโครงการ จำนวนเงิน (บาท/เดือน)	<u>หลัง</u>เข้าร่วมโครงการ จำนวนเงิน (บาท/เดือน)	การเปลี่ยนแปลง เปรียบเทียบ ก่อน - หลัง เข้าร่วมโครงการ
(1) ค่าเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ (น้ำอัดลม ชา กาแฟ ฯลฯ)			① เท่าเดิม② เพิ่มขึ้น ③ ลดลง
(2) ค่าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (เหล้า เบียร์ ไวน์ ฯลฯ)			① เท่าเดิม② เพิ่มขึ้น ③ ลดลง
(3) ค่ายาสูบ (บุหรี่ ยาเส้น หมาก พลู ฯลฯ)			① เท่าเดิม② เพิ่มขึ้น ③ ลดลง
(4) ค่าใช้จ่ายในการเสี่ยงโชค (ลอตเตอรี่/หวย/การพนัน)			① เท่าเดิม② เพิ่มขึ้น ③ ลดลง
(5) ค่าใช้จ่ายในการบันเทิง มหรสพต่างๆ			① เท่าเดิม② เพิ่มขึ้น ③ ลดลง
(6) อื่น ๆ (ระบุ)			① เท่าเดิม② เพิ่มขึ้น ③ ลดลง
<u>รวมรายจ่ายที่ไม่จำเป็น/ฟุ่มเฟือย ทั้งสิ้น</u>			① เท่าเดิม② เพิ่มขึ้น ③ ลดลง

13. ก่อนเข้าร่วมโครงการครัวเรือนของท่านมีหนี้สินหรือไม่ ① มี (ตอบข้อ 14)② ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 15)

14. หนี้สินของครัวเรือนโดยรวมต่อปี<u>ก่อน</u>เข้าร่วมโครงการ (ณ 31 ม.ค. 60)14.1 จากภาคการเกษตร ..... บาท/ปี 14.2 จากนอกภาคการเกษตร ..... บาท/ปี

15. <u>หลัง</u>จากเข้าร่วมโครงการเกษตรกรได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว (ณ 31 ม.ค.62)การลงทุนทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ รายได้ที่ได้รับจากผลผลิตในโครงการ และ รายจ่ายที่ลดลงจากการบริโภคผลผลิตของตนเอง มีผลต่อหนี้สินครัวเรือนอย่างไร

15.1มีผลทำให้**<u>หนี้สินของครัวเรือน</u>**เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

① ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....

②เปลี่ยนแปลง ☐(1) หนี้สินเพิ่มขึ้น.....บาท/ปี เนื่องจาก..... ☐(2) หนี้สินลดลง.....บาท/ปี เนื่องจาก.....

15.2 มีผลต่อ**<u>ความสามารถในการชำระหนี้สินของครัวเรือน</u>**หรือไม่ (ความตรงเวลา/มีเงินที่ชำระหนี้สินมากขึ้น)

①ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....

②เปลี่ยนแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)☐ (2.1) สามารถชำระได้ตรงตามเวลา ☐ (2.2) สามารถมีเงินชำระหนี้สินได้มากขึ้น ☐ (2.3) อื่น ๆ (ระบุ) .....

16. ก่อนเข้าร่วมโครงการครัวเรือนของท่านมีเงินออมหรือไม่ ① มี ② ไม่มี

17. <u>หลัง</u>จากเข้าร่วมโครงการเกษตรกรได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว การลงทุนทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการรายได้ที่ได้รับจากผลผลิตในโครงการ และ รายจ่ายที่ลดลงจากการบริโภคผลผลิตของตนเอง

ทำให้<u>จำนวนเงินออมของครัวเรือน</u>เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

① ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....

②เปลี่ยนแปลง คือ ☐ (1) จำนวนเงินออมเพิ่มขึ้น.....บาท /ปี เนื่องจาก..... ☐ (2) จำนวนเงินออมลดลง.....บาท/ปี เนื่องจาก.....

18.ตั้งแต่เริ่มโครงการ - ปัจจุบัน ท่านได้นำความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่<u>ไปเผยแพร่/ขยายผล</u>ให้กับเกษตรกรรายอื่นหรือไม่ อย่างไร

①ดำเนินการเผยแพร่/ขยายผลต่อ จำนวน.....ราย

18.1 <u>ถ้ามีการเผยแพร่/ขยายผล</u>☐1) เกษตรกรได้ดำเนินการตามคำแนะนำแล้ว.....ราย เรื่องที่นำไปปฏิบัติตาม/ปรับใช้ ได้แก่..... .....

☐2) ไม่ทราบ จำนวนผู้ดำเนินการตามคำแนะนำ

② ไม่ได้เผยแพร่/ขยายผลต่อ เนื่องจาก.....

19. องค์ความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน .....

20.<u>หลังจากสิ้นสุด</u>โครงการแล้ว ท่านคิดว่าจะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป① ทำต่อไป (ตอบข้อ 20.1)②ไม่ทำต่อ เนื่องจาก.....

20.1 ถ้าทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทำต่อไปโดย ①ทำตามองค์ประกอบเกษตรทฤษฎีใหม่ (4 องค์ประกอบ) โดยแบ่งสัดส่วนตามความเหมาะสม เนื่องจาก .....

②ทำแบบเกษตรผสมสานเนื่องจาก.....

21.ความคิดเห็นต่อโครงการ (โปรดระบุระดับความพึงพอใจ ระดับ 1 - 5 โดย ระดับ 1 =<u>น้อยที่สุด</u> และ 5 = <u>มากที่สุด</u>)

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ (1-5)	ระบุเหตุผล.....
1) การชี้แจงโครงการ/การประชาสัมพันธ์โครงการ		
2) การรับสมัคร/การคัดเลือกเกษตรกร/ประเมินศักยภาพการจัดกลุ่ม		
3) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต		
4) การจัดทำผังฟาร์ม แผนการผลิต ปฏิทินการปลูกพืช		
5) การพบปะ 3 ประสาน / 5ประสาน		
6) การถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยี		
7) ความพร้อมของแหล่งจำหน่ายผลผลิต		
8) การเชื่อมโยงตลาด		
9) การประสานงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการ		
10) การติดตามเยี่ยมเยียนของ 5 ประสาน		
11) การให้คำแนะนำของปราชญ์เกษตร / เกษตรกรต้นแบบ/ ประธานศพก.		
12) โครงการกำหนดให้เกษตรกรทำกิจกรรมในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ให้ครบ 4 องค์ประกอบ (แหล่งน้ำ/ นาข้าว/ ปลูกพืช/ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์)		

22. ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาหรือต่อยอดโครงการต่อไป

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1)	1)
2)	2)
3)	3)
4)	4)
5)	5)

****

แบบที่ 5 สอบถามเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนที่รับผิดชอบเกษตรกร

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2562 (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

ผู้ตอบแบบสอบถาม (นาย/นาง/น.ส.) ..... ตำแหน่ง ..... เบอร์โทรศัพท์ .....

ชื่อบริษัท ..... รับผิดชอบเกษตรกรในจังหวัด .....

ผู้รวบรวม ..... สศท. ..... เบอร์โทรศัพท์ ..... วันที่สัมภาษณ์ .....

คำชี้แจง เป็นข้อมูลผลการดำเนินงาน ปี 2560 - ปี 2562 (สิ้นสุด ณ 31 ม.ค.2562) โดยกรอกข้อมูลในช่องว่าง/ทำเครื่องหมาย × ตามตัวเลือกที่กำหนด

1. ท่านทราบจำนวนเกษตรกรที่ท่านได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

① ทราบ รับผิดชอบ จำนวน ..... ราย จำแนกเป็น (ตอบข้อ 2 ต่อ)

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	รวม
1. เกษตรกร ปี 2560 (ราย)				
2. เกษตรกร ปี 2561 (ราย)				
3. เกษตรกร ปี 2562 (ราย)				
รวมทั้งสิ้น				

② ไม่ทราบ เนื่องจาก ..... (ข้ามไปตอบข้อ 3)

2. ท่านคิดว่าจำนวนเกษตรกรที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

① เหมาะสมแล้ว ② ไม่เหมาะสม เพราะ ..... จำนวนที่เหมาะสมควรเป็น ..... ราย

3. ท่านทราบภารกิจของภาคเอกชนในการเป็นตัวช่วยสนับสนุนการดำเนินการโครงการหรือไม่

①ทราบทั้งหมด ② ทราบบางส่วน ③ ไม่ทราบเนื่องจาก .....

ภารกิจของภาคเอกชน คือ 1) ส่งเสริม/ให้คำแนะนำติดตาม เยี่ยมเยียน 2) สนับสนุนปัจจัยการผลิต/ค่าใช้จ่ายอื่นให้กับเกษตรกรโดยพิจารณาเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสม 3) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของปราชญ์/เกษตรกรต้นแบบ 4) จัดหาตลาดเพื่อเกษตรกร

4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการพบปะ 5 ประสานฯ หรือไม่อย่างไร

① เข้าร่วม ..... ครั้ง ② ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก.....

5. ท่านได้มีการติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

5.1 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2560

① ดำเนินการแล้ว ..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย เป็น กลุ่ม A ..... ราย กลุ่ม B ..... ราย กลุ่ม C ..... ราย

โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก ..... (ตอบข้อ 5.2)

5.2 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2561

① ดำเนินการแล้ว ..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก ..... (ข้ามไปตอบข้อ 8)

5.3 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2562

① ดำเนินการแล้ว ..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

6. ท่านได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้/ประสบการณ์ในด้านการตลาด/ธุรกิจเกษตรให้แก่เกษตรกรหรือไม่ อย่างไร

① ได้ถ่ายทอด เรื่อง .....

② ไม่ได้ถ่ายทอด เนื่องจาก .....

7. เกษตรกรได้นำองค์ความรู้/ประสบการณ์/คำแนะนำของท่านไปใช้/ปรับใช้ในการทำการเกษตรหรือไม่ อย่างไร

7.1 เกษตรกร ปี 2560

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก .....

ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....

7.2 เกษตรกร ปี 2561

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ .....② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก.....

ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....

7.3 เกษตรกร ปี 2562

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....

③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก .....

ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....

8. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงานด้านใดบ้าง

① ดำเนินการ (1) ด้านงานวิจัย/การศึกษา .....ครั้ง/ราย

(2) การจัดการตลาดสินค้าเกษตรในชุมชน .....ครั้ง/ราย

(3) จัดหาสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิต.....แห่ง/ราย

(4) งานบริหารจัดการเกษตรกรรายบุคคล/รายกลุ่ม.....ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก.....

9. ท่านคิดว่าเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน เรื่องใดบ้าง .....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าควรจะสนับสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นให้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน หรือไม่ อย่างไร

① ควรสนับสนุน **ปัจจัยที่ควรสนับสนุน** ได้แก่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ① พันธุ์พืช ②ไม้ผล ③พันธุ์ผัก ④สัตว์ปีก ⑤ ปลา ⑥ พันธุ์หม่อน ⑦ อาหารสัตว์ ⑧ วัสดุอุปกรณ์ / เวชภัณฑ์ ⑨ อื่นๆระบุ .....

② ไม่ควรสนับสนุน เนื่องจาก.....

11. การดำเนินงานโครงการมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการหรือไม่ อย่างไร

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1)	1)
2)	2)
3)	3)

****

แบบที่ 6 สอบถามเจ้าหน้าที่สถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบเกษตรกร

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2562 (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

ผู้ตอบแบบสอบถาม (นาย/นาง/น.ส.) ..... ตำแหน่ง ..... เบอร์โทรศัพท์ .....

ชื่อสถาบันการศึกษา ..... รับผิดชอบเกษตรกรในจังหวัด .....

ผู้รวบรวม ..... สศท. ..... เบอร์โทรศัพท์ ..... วันที่สัมภาษณ์ .....

คำชี้แจง เป็นข้อมูลผลการดำเนินงาน ปี 2560 - ปี 2562 (สิ้นสุด ณ 31 ม.ค.2562) โดยกรอกข้อมูลในช่องว่าง/ทำเครื่องหมาย × ตามตัวเลือกที่กำหนด

1. ท่านทราบจำนวนเกษตรกรที่ท่านได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

① ทราบ รับผิดชอบ จำนวน ..... ราย จำแนกเป็น (ตอบข้อ 2 ต่อ)

รายการ	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C	รวม
1. เกษตรกร ปี 2560 (ราย)				
2. เกษตรกร ปี 2561 (ราย)				
3. เกษตรกร ปี 2562 (ราย)				
รวมทั้งสิ้น				

② ไม่ทราบ เนื่องจาก ..... (ข้ามไปตอบข้อ 3)

2. ท่านคิดว่าจำนวนเกษตรกรที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

① เหมาะสมแล้ว ② ไม่เหมาะสม เพราะ ..... จำนวนที่เหมาะสมควรเป็น ..... ราย

3. ท่านทราบภารกิจของสถาบันการศึกษาในการเป็นตัวช่วยสนับสนุนการดำเนินการโครงการหรือไม่

① ทราบทั้งหมด ② ทราบบางส่วน ③ ไม่ทราบเนื่องจาก .....

ภารกิจของสถาบันการศึกษา คือ 1) ติดตาม เยี่ยมเยียน 2) ส่งเสริม/ให้คำแนะนำองค์ความรู้เทคนิค/วิชาการ
3) นักศึกษาเป็นลูกมือปราชญ์ ฝึกงานในแปลงเกษตรกร

4. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการพบปะ 5 ประสานฯ หรือไม่อย่างไร

① เข้าร่วม ..... ครั้ง ② ไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจาก .....

5. ท่านได้มีการติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

5.1 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2560

① ดำเนินการแล้ว ..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย เป็น **กลุ่ม A** ..... ราย **กลุ่ม B** ..... ราย **กลุ่ม C** ..... ราย
โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก ..... (ตอบข้อ 5.2)

5.2 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2561

① ดำเนินการแล้ว ..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก ..... (ข้ามไปตอบข้อ 8)

5.3 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2562

① ดำเนินการแล้ว ..... ราย จากเป้าหมาย ..... ราย โดยติดตามเยี่ยมเยียน เฉลี่ย ..... ครั้ง/ราย

② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

6. การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกร ท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษา/ถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องใดบ้าง

6.1 เกษตรกร ปี 2560 ท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษา/ถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำ
⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม/บัญชีต้นทุน ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน
⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩ การรวมกลุ่ม 11. อื่น ๆ (ระบุ) .....

6.2 การติดตาม เยี่ยมเยียนเกษตรกรปี 2561 ท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์
⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน
⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩ การรวมกลุ่ม 11. อื่น ๆ (ระบุ) .....

6.3 การติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ปี 2562 ท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ② การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ③ การปลูกพืช ④ การเลี้ยงสัตว์
⑤ การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม ⑥ การจัดการฟาร์ม ⑦ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน
⑧ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑨ การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ ⑩ การรวมกลุ่ม 11. อื่น ๆ (ระบุ) .....

7. เกษตรกรได้นำคำแนะนำของท่านไปใช้/ปรับใช้ในการทำการเกษตรหรือไม่ อย่างไร

7.1 เกษตรกร ปี 2560

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....
③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก.....
ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....
.....

7.2 เกษตรกร ปี 2561

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....
③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก.....
ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....
.....

7.3 เกษตรกร ปี 2562

① นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ ..... ② นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ ..... เนื่องจาก .....
③ ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ ..... เนื่องจาก ..... ④ ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก.....
ถ้ามีการนำไปใช้ เรื่องที่นำไปใช้ ได้แก่ .....
.....

8. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงานด้านใดบ้าง

① ดำเนินการ (1) ด้านงานวิจัย/การศึกษา ..... ครั้ง/ราย
(2) การจัดการตลาดสินค้าเกษตรในชุมชน ..... ครั้ง/ราย
(3) จัดหาสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิต ..... แห่ง/ราย
(4) งานบริหารจัดการเกษตรกรรายบุคคล/รายกลุ่ม ..... ครั้ง/ราย
(5) ส่งนักศึกษาฝึกงาน/ ดูงาน ..... ครั้ง/ราย
(6) จัดหลักสูตรเกษตรทฤษฎีใหม่ในสถานศึกษา ..... ครั้ง/ราย
② ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจาก .....

9. ท่านคิดว่าเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน เรื่องใดบ้าง .....
.....

10. ท่านคิดว่าควรจะสนับสนับสนุน<u>ปัจจัยการผลิตเบื้องต้น</u>ให้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน หรือไม่ อย่างไร

① ควรสนับสนุน **<u>ปัจจัยที่ควรสนับสนุน</u>**ได้แก่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ① พันธุ์พืช ②ไม้ผล ③พันธุ์ผัก ④สัตว์ปีก ⑤ ปลา ⑥ พันธุ์หม่อน ⑦ อาหารสัตว์ ⑧ วัสดุอุปกรณ์ / เวชภัณฑ์ ⑨ อื่นๆระบุ .....

② ไม่ควรสนับสนุน เนื่องจาก.....

11. การดำเนินงานโครงการมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการหรือไม่ อย่างไร

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1)	1)
2)	2)
3)	3)
4)	4)
5)	5)
6)	6)

****

ภาคผนวกที่ 4

ประมวลภาพการดำเนินงาน

ประมวลภาพโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

(5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)